

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών
Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

**Το φαινόμενο των πολιτικό-οικονομικών κύκλων στην Ελλάδα:
Διερεύνηση των παραγόντων που το επηρεάζουν και των επιπτώσεών
του στα δημόσια οικονομικά της χώρας**

Αγγελική – Καλλιόπη Λυκουρίνα

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής &
Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την
απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Δημόσια
Οικονομική και Πολιτική

Αιγάλεω, 2024

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών
Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

**Το φαινόμενο των πολιτικό-οικονομικών κύκλων στην Ελλάδα:
Διερεύνηση των παραγόντων που το επηρεάζουν και των επιπτώσεών
του στα δημόσια οικονομικά της χώρας**

Αγγελική – Καλλιόπη Λυκουρίνα

AM 21059

Επιβλέποντες Καθηγητές:

Ομότιμος Καθηγητής Δρ. Ιωάννης Βαβούρας

Επίκουρη Καθηγήτρια Χαρίκλεια Βαβούρα

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής &
Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την
απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Δημόσια
Οικονομική και Πολιτική

Αιγάλεω, 2024

University of West Attica
School of Administration, Economic and Social
sciences
Department of Accounting & Finance
M.Sc in Public Economies & Policy

The phenomenon of political budget cycles in Greece: Investigation of the factors that influence it and its effects on the public finances of the country

Angeliki – Kalliopi Lykourina

R.N.: 21059

Supervisors:

Professor Emeritus Ioannis Vavouras

Assistant Professor Charikleia Vavoura

Master Thesis submitted to department of Accounting & Finance of The University of West Attica in partial fulfillment of the requirements for the degree of M.Sc. in Public Economics and Policy.

Aigaleo, Greece, 2024

Το φαινόμενο των πολιτικό-οικονομικών κύκλων στην Ελλάδα: Διερεύνηση των παραγόντων που το επηρεάζουν και των επιπτώσεών του στα δημόσια οικονομικά της χώρας

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής

Εγκρίθηκε από την εξεταστική επιτροπή την 27/05/2024

A/a	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ/ ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
1)	Χαρίκλεια Βαβούρα	Επίκουρη Καθηγήτρια	Πάντειο Πανεπιστήμιο
2)	Αλίνα Χυζ	Καθηγήτρια	Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
3)	Βασίλειος Πανάγου	Καθηγητής	Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Αγγελική – Καλλιόπη Λυκουρίνα του Αργυρίου, με αριθμό μητρώου 21059 φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Δημόσια Οικονομική και Πολιτική του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Η Δηλούσα

Αγγελική – Καλλιόπη Λυκουρίνα

*** Όνομα Επώνυμο/Ιδιότητα**

Ψηφιακή Υπογραφή

*** Ψηφιακή υπογραφή του επιβλέποντος αν έχει ζητηθεί απαγόρευση πρόσβασης στην εργασία για κάποιο χρονικό διάστημα.**

Το φαινόμενο των πολιτικό-οικονομικών κύκλων στην Ελλάδα: Διερεύνηση των παραγόντων που το επηρεάζουν και των επιπτώσεών του στα δημόσια οικονομικά της χώρας

Περίληψη

Σκοπός: Σε αυτή τη μεταπτυχιακή εργασία ερευνάται το φαινόμενο των Πολιτικο-Οικονομικών Κύκλων στην Ελλάδα, χρησιμοποιώντας σχετικό ερωτηματολόγιο.

Θεωρητικό μέρος: Ένα από τα πιο ερευνητικά θέματα στην πολιτική επιστήμη και την πολιτική οικονομία είναι ο κύκλος του πολιτικού προϋπολογισμού ή ο τρόπος με τον οποίο οι εκλογές επηρεάζουν τη δημοσιονομική πολιτική. Οι πολιτικοί θέλουν να επανεκλεγούν, επομένως εφαρμόζουν πολιτικές που υποστηρίζουν τον ιδεολογικό τους προσανατολισμό (ιδεολογικό ΠΟΚ) ή την επιθυμία τους να μεγιστοποιήσουν τις ψήφους (οπορτουμιστικό ΠΟΚ). Το εκλογικό έτος είναι μια περίοδος αυξημένου προϋπολογισμού, επομένως οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής πρέπει να εξορθολογήσουν τις δαπάνες.

Σχεδιασμός/Μεθοδολογία/Προσέγγιση: Μέσα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση του θέματός μας προέκυψαν ερευνητικά ερωτήματα που δημιουργούν ένα ερωτηματολόγιο. Το δείγμα της έρευνας είναι εκατό άτομα, τα οποία έχουν δικαίωμα ψήφου στην Ελλάδα. Τα αποτελέσματα αναλύθηκαν με το πρόγραμμα SPSS.

Ευρήματα: Οι απαντήσεις του δείγματος δείχνουν ότι πιστεύουν ότι υπάρχει το φαινόμενο των Πολιτικό- Οικονομικών Κύκλων στην Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα, οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι οι υπεύθυνοι χάραξης της πολιτικής αυξάνουν τις συνολικές κρατικές δαπάνες, ιδιαίτερα στους τομείς των δημοσίων υπηρεσιών και της κοινωνικής πρόνοιας, στο έτος που προηγείται των εκλογών και κατά τη διάρκεια του εκλογικού έτους. Αντίθετα, μειώνουν τις δαπάνες το επόμενο έτος μετά τις εκλογές. Επίσης, ένα σημαντικό ποσοστό των συμμετεχόντων στην έρευνα αρνήθηκε να δώσει απάντηση. Ερμηνεύσαμε αυτή την άρνηση ως τη αγανάκτηση των πολιτών απέναντι στα μνημόνια και τα μέτρα λιτότητας που εφαρμόζουν οι διαδοχικές κυβερνήσεις.

Περιορισμοί/επιπτώσεις της έρευνας: Υπήρχαν περιορισμοί στην συγκεκριμένη έρευνα που πραγματοποιήθηκε ως προς το χρόνο περάτωσης της εργασίας (διάρκεια ένα εξάμηνο) και ως προς την έκταση του δείγματος (εκατό άτομα ερωτήθηκαν). Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής πρέπει να γνωρίζουν τον προϋπολογισμό κατά τα εκλογικά έτη και να κάνουν ορθολογική χρήση. Η προώθηση της δημοκρατίας και η πρόληψη της διαφθοράς συμβάλλουν στον περιορισμό των επιπτώσεων των πολιτικών δημοσιονομικών κύκλων.

Σημαντικότητα: Η εργασία επικεντρώνεται στους πολιτικούς κύκλους σε μια συγκεκριμένη χώρα, την Ελλάδα. Δεδομένου ότι η Ελλάδα έχει πολιτική σταθερότητα από το 1974, η χώρα θεωρείται ως αντιπροσωπευτικό δείγμα για ποσοτικές αναλύσεις.

Σημαντικοί όροι: Πολιτικο-Οικονομικοί Κύκλοι, Δημόσιο Έλλειμμα και χρέος

The phenomenon of political budget cycles in Greece: Investigation of the factors that influence it and its effects on the public finances of the country

Abstract

Purpose: In this thesis examines the phenomenon of political budget cycles in Greece, using a questionnaire.

Theoretical part: One of the most researched topics in political science and political economy is the political budget cycle, or how elections impact fiscal policy. Politicians want to be re-elected, so they execute policies that support their ideological orientation (ideological) or their desire to maximize votes (opportunistic). The election year is a period of increased budgeting, so policymakers must rationalize spending.

Design/ methodology/approach: Through the bibliographic review of our topic, research questions emerged which creates a questionnaire. The sample is 100 people voters of Greece. The results analyzed using the SPSS program.

Findings: The sample respondents' responses indicate that they hold the belief that the occurrence of political-economic cycles is present in Greece. More specifically, the respondents believe that in the year preceding an election and during the election year, policymakers increase overall government expenditure, particularly in the areas of economic affairs, public services, and social welfare. Conversely, they decrease expenditures in the subsequent year following an election. Also, a significant proportion of participants declined to provide a response. We construed this reality as the collective outrage of citizens towards the agreements and financial constraints implemented by successive governments.

Research limitations/implications – The specific research conducted had constraints in terms of the time frame (limited to one semester) and the sample size (consisting of only one hundred individuals). Policymakers must be cognizant of the budget during election years and exercise prudent utilization of it. Advocating for democratic principles and implementing measures to combat corruption are effective strategies for mitigating the impact of political budgetary cycles.

Originality/value – In this thesis focus on the phenomenon of political budget cycles in Greece. Since Greece has had political stability since 1974, the country is regarded as a representative sample for quantitative analyses.

Keywords: Political budget cycle, public deficit and debt

Περιεχόμενα

Περίληψη	xι
Abstract	xiii
Κατάλογος Πινάκων	xix
Κατάλογος Διαγραμμάτων/ Γραφημάτων	xxi
Κατάλογος Συντομογραφιών	xxiii
Εισαγωγή.....	xxv
Κεφάλαιο 1.....	1
Το φαινόμενο των πολιτικό- οικονομικών κύκλων	1
1.1. Εισαγωγή.....	1
1.2. Ορισμός των πολιτικό -οικονομικών κύκλων και ανάλυση της έννοιας	1
1.3. Οπορτουμιστικοί/ καιροσκοπικοί ΠΟΚ	3
1.3.1. Μη- ορθολογικές προσδοκίες: Nordhaus	3
1.3.2. Εμπειρικές έρευνες των μη-ορθολογικών προσδοκιών: Alesina, Cohen και Roubini 5	
1.3.3. Ορθολογικές προσδοκίες: Rogoff και Sibert & Shi και Svensson	6
1.3.4. Εμπειρικές έρευνες ορθολογικών προσδοκιών: Alesina, Cohen και Roubini	8
1.4. Ιδεολογικοί/ δικομματικοί ΠΟΚ	9
1.4.1. Μη – ορθολογικές προσδοκίες: Hibbs	9
1.4.2. Ορθολογικές προσδοκίες: Alesina	10
1.4.3. Εμπειρικές έρευνες: Alesina και Roubini	11
1.5. Ανακεφαλαίωση.....	12
Κεφάλαιο 2.....	13
Βιβλιογραφική ανασκόπηση του Δημόσιου Ελλείμματος μιας Ευρωπαϊκής χώρας	13
2.1. Εισαγωγή.....	13
2.2. Έννοια, στόχος και εργαλεία του δημόσιου ελλείμματος	14
2.3. Μορφές Δημόσιων ελλειμμάτων	15
2.4. Τρόποι χρηματοδότησης δημοσιονομικού Ελλείμματος	18
2.4.1. Επιβολή φόρων στους καταναλωτές	18
2.4.2. Νομισματοποίηση του Χρέους	19
2.4.3. Πώληση Περιουσιακών Στοιχείων	21
2.4.4. Δανεισμός: Ροή Δημόσιων Χρεών εντός της ζώνης της ΟΝΕ.....	22
2.5. Ανακεφαλαίωση.....	24
Κεφάλαιο 3.....	25

Η έκταση των πολιτικό – οικονομικών κύκλων στην Ελλάδα.....	25
3.1. Εισαγωγή.....	25
3.2. Πολιτικές – Οικονομικές συνθήκες της 1974-2019	26
3.4. Συνθήκες που επηρεάζουν του ΠΟΚ.....	33
3.4.1 Επίπεδο ανάπτυξης ή μεγέθυνσης των χωρών	33
3.4.2 Η ημερομηνία των εκλογών.....	33
3.4.3 Επίπεδο Ανισότητας / δικαιοσύνης	35
3.4.4 Επίπεδο δημοκρατίας - Κράτος Δικαίου	36
3.4.5 Δείκτης διαφάνειας / Αντίληψης Διαφθοράς.....	37
3.4.6 Κοινωνική Συνοχή.....	38
3.6. Ανακεφαλαίωση.....	39
Κεφάλαιο 4.....	41
Μεθοδολογία της Έρευνας	41
4.1. Εισαγωγή.....	41
4.2. Ερευνητικοί Στόχοι και σκοπός της έρευνας	42
4.3. Ερευνητικές Υποθέσεις	43
4.4. Ερευνητικά ερωτήματα.....	44
4.5. Πηγές πληροφόρησης της έρευνας	45
4.6. Συλλογή δεδομένων-Δειγματοληψία	45
4.7. Εργαλείο συλλογής δεδομένων	46
4.8. Διαδικασία συλλογής δεδομένων.....	47
Κεφάλαιο 5.....	48
Η ποσοτική ανάλυση της έρευνας	48
5.1. Εισαγωγή.....	48
5.2. Αξιοπιστία του μέσου συλλογής δεδομένων.....	49
5.3. Ανάλυση των δημογραφικών στοιχείων.....	50
5.4. Η κατανομή των απαντήσεων του δείγματος (Μέρος Β΄ & Μέρος Γ΄ του ερωτηματολογίου)	58
5.5. Συσχετίσεις μεταξύ των μετρούμενων κλιμάκων της έρευνας	86
5.6. Ανακεφαλαίωση.....	112
Κεφάλαιο 6.....	114
Συζήτηση - Συμπεράσματα – Προτάσεις	114
6.1. Ανασκόπηση της έρευνας	114
6.2. Τα συμπεράσματα της έρευνας.....	117

6.3. Οι περιορισμοί της έρευνας.....	118
Βιβλιογραφία	119
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Ερωτηματολόγιο.....	124

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1 Πίνακας αριθμητικών σχέσεων των εναλλακτικών μέτρων Δημόσιου Ελλείματος..	16
Πίνακας 2 Εκλογικά έτη και Κυβερνών Κόμμα. 1974 -2023	31
Πίνακας 3 Συχνότητα Εμφάνισης - Ηλικία	50
Πίνακας 4 Στοιχεία Κανονικής κατανομής Ηλικίας	51
Πίνακας 5 Συχνότητα εμφάνισης - Φύλλο	52
Πίνακας 6 Στοιχεία Κανονικής κατανομής Φύλλου	53
Πίνακας 7 Συχνότητα εμφάνισης - Εκπαίδευσης.....	54
Πίνακας 8 Στοιχεία Κανονικής κατανομής Εκπαίδευσης.....	55
Πίνακας 9 Συχνότητα εμφάνισης - Προϋπηρεσίας	56
Πίνακας 10 Στοιχεία Κανονικής κατανομής Προϋπηρεσίας	57
Πίνακας 11 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 5	58
Πίνακας 12 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 5.....	59
Πίνακας 13 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 6	60
Πίνακας 14 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 6.....	61
Πίνακας 15 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 7	63
Πίνακας 16 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 7.....	64
Πίνακας 17 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 8	65
Πίνακας 18 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 8.....	66
Πίνακας 19 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 9	67
Πίνακας 20 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 9.....	68
Πίνακας 21 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 10	69
Πίνακας 222 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 10.....	70
Πίνακας 233 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 11	71
Πίνακας 244 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 11.....	72
Πίνακας 255 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 12	73
Πίνακας 266 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 12.....	74
Πίνακας 277 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 13	75
Πίνακας 288 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 13.....	76
Πίνακας 29 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 14	77
Πίνακας 30 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 14.....	78
Πίνακας 31 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 15	79
Πίνακας 32 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 15.....	80
Πίνακας 33 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 16	81
Πίνακας 34 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 16.....	82
Πίνακας 35 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 17	83
Πίνακας 36 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 17.....	85
Πίνακας 37 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 5.....	87
Πίνακας 38 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 6.....	88
Πίνακας 39 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 7.....	91
Πίνακας 40 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 8.....	93
Πίνακας 41 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 9.....	95
Πίνακας 42 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 10.....	97

Πίνακας 43 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 11.....	99
Πίνακας 44 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 12.....	101
Πίνακας 45 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 13.....	103
Πίνακας 46 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 14.....	105
Πίνακας 47 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 15.....	107
Πίνακας 48 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 16.....	109
Πίνακας 49 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 17.....	111

Κατάλογος Διαγραμμάτων/ Γραφημάτων

Εικόνα 1 ΑΕΠ Ελλάδα 1995 -2023	29
Εικόνα 2 Ιστορική Εξέλιξη του ΔΤΚ, 1973-2024.....	29
Εικόνα 3 Δημόσιο Έλλειμμα Ελλάδας, 1980 - 2025	30
Εικόνα 4 Το φαινόμενο των πολιτικών-Οικονομικών Κύκλων στην Ελλάδα, 1980-2021, Βαβούρας Ιωάννης.....	32
Εικόνα 5 Δημογραφικά στοιχεία - Ηλικία	50
Εικόνα 6 Ιστόγραμμα Ηλικίας	51
Εικόνα 7 Δημογραφικά στοιχεία - Φύλλο.....	52
Εικόνα 8 Ιστόγραμμα Φύλλου	53
Εικόνα 9 Δημογραφικά στοιχεία - Εκπαίδευση.....	54
Εικόνα 10 Ιστόγραμμα Εκπαίδευσης	55
Εικόνα 11 Δημογραφικά στοιχεία - Προϋπηρεσίας.....	56
Εικόνα 12 Ιστόγραμμα Προϋπηρεσίας.....	57
Εικόνα 13 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 5	58
Εικόνα 14 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 5.....	59
Εικόνα 15 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 6	60
Εικόνα 16 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 6.....	61
Εικόνα 17 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 7	63
Εικόνα 18 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 7.....	64
Εικόνα 19 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 8	65
Εικόνα 20 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 8.....	66
Εικόνα 21 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 9	67
Εικόνα 22 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 9.....	68
Εικόνα 23 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 10	69
Εικόνα 24 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 10.....	70
Εικόνα 25 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 11	71
Εικόνα 26 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 11.....	72
Εικόνα 27 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 12	73
Εικόνα 28 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 12.....	74
Εικόνα 29 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 13	75
Εικόνα 30 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 13.....	76
Εικόνα 31 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 14	77
Εικόνα 32 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 14.....	78
Εικόνα 33 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 15	79
Εικόνα 34 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 15.....	80
Εικόνα 35 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 16	81
Εικόνα 36 Ιστόγραμμα – Ερώτηση 16.....	82
Εικόνα 37 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 17	83
Εικόνα 38 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 17.....	85

Κατάλογος Συντομογραφιών

ΠΟΚ = Πολιτικό-Οικονομικοί Κύκλοι

GIIPS = χώρες στην ευρωζώνη εκτός από τον πυρήνα

CORE= χώρες του πυρήνα (Αυστρία, Βέλγιο, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Κάτω Χώρες, Λουξεμβούργο και Φινλανδία).

ROW = χώρες εκτός των μεγάλων χρηματοοικονομικών κέντρων (Καναδάς, Δανία, Ιαπωνία, Σουηδία, Ελβετία, Ηνωμένο Βασίλειο και Ηνωμένες Πολιτείες)

Εισαγωγή

Τα οικονομικά είναι ένα επιστημονικό πεδίο στο οποίο διεξάγονται συγκρούσεις μεταξύ αντιπάλων ιδεολογικών στρατών. Είναι η ύψιστη μορφή πολιτικής αντιπαράθεσης. Πιο συγκεκριμένα, οι πολιτικοί έχουν ως βασικό στόχο να επανεκλεγούν εφαρμόζοντας την πολιτική που συμβαδίζει με την ιδεολογική τους κατεύθυνση. Οι αποφάσεις που λαμβάνουν είτε πριν της εκλογές είτε μετά των εκλογών δημιουργούν περιοδικές διακυμάνσεις στα μακροοικονομικά μεγέθη του κρατικού προϋπολογισμού. Με αυτό τον τρόπο δημιουργούνται οι πολιτικο-οικονομικοί κύκλοι.

Η θεωρητική προσέγγιση αυτού του φαινομένου οδήγησε στην ανάπτυξη δύο βασικών θεωρητικών μοντέλων: των ομορτιστικών / καιροσκοπικών ΠΟΚ (Nordhaus, 1975) και των ιδεολογικών / δικομματικών ΠΟΚ. (Hibbs Jr, 1977). Οι πρώτοι, βασίζονται στους πολιτικούς που δρουν με κριτήριο τη μεγιστοποίηση της δημοτικότητας τους και ως επακόλουθο την μεγιστοποίηση των ψήφων. Ο Downs (1957) παρομοίασε τη συγκεκριμένη κατηγορία πολιτικών με «επιχειρηματίες που πωλούν πολιτικές για ψήφους». Από την άλλη μεριά έχουμε τους ιδεολογικούς/ δικομματικούς ΠΟΚ, οι οποίοι δημιουργούνται λόγω διαφορετικό προτεραιοτήτων που έχει το κάθε κόμμα μόλις βρεθεί στην εξουσία. Οι πολιτικοί δρουν με γνώμονα τις ιδεολογικές τους πεποιθήσεις είτε μεγιστοποιούν ψήφους είτε όχι. Η πολιτική τους χαράσσεται σύμφωνα με τους ιδεολογικούς τους στόχους και δεν προσπαθούν να «εξαπατήσουν» τους ψηφοφόρους τους.

Τα δύο αυτά θεωρητικά μοντέλα χωρίζονται σε δύο υποκατηγορίες ανάλογα το είδος των προσδοκιών των ψηφοφόρων. Εάν έχουν ορθολογικές προσδοκίες οι ψηφοφόροι, θα ψηφίσουν ένα κόμμα σύμφωνα με τις οικονομικές τους επιδόσεις και τις επιπρόσθετες πληροφορίες που είναι δημοσιευμένες (Rogoff & Sibert, 1988). Αντίθετα, εάν έχουν προσαρμοστικές προσδοκίες, θα ψηφίσουν ένα κόμμα σύμφωνα με τις μελλοντικές επιδόσεις του κόμματος (Nordhaus, 1975).

Η πολιτική που θα ακολουθήσει το κυβερνών κόμμα διαμορφώνει αντίστοιχα τα οικονομικά στοιχεία του κράτους, Τα κύρια εργαλεία άσκησης δημοσιονομικής πολιτικής αποτελούν τα έσοδα και τα έξοδα του κράτους. Το αποτέλεσμα της αφαίρεσης μπορεί να είναι ελλειμματικό ή πλεονασματικό. Πιο αναλυτικά αν τα έσοδα είναι λιγότερα από τα έξοδα του κράτους, τότε το πρωτογενές ισοζύγιο είναι ελλειμματικό. Αντίθετα, πλεονασματικό ισοζύγιο έχουμε όταν τα έσοδα του κράτους είναι περισσότερα από τις δαπάνες του. Στην περίπτωση που το ισοζύγιο είναι ελλειμματικό η κυβέρνηση πρέπει να διαχειριστεί το έλλειμμα με ορθολογικό τρόπο, ασκώντας περιοριστική πολιτική. Για να καλυφτεί η διαφορά που προκύπτει, το κράτος θα ζητήσει δάνεια από τις αγορές (Βαβούρας & Μανωλάς, 2006).

Ένα κράτος υποχρεούται βάση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας να δημοσιοποιεί τα οικονομικά του στοιχεία ανά τρίμηνο (ενδιάμεσους προϋπολογισμούς) και να προβλέπει το αποτέλεσμα. Οι τρόποι χρηματοδότησης που έχει στη διάθεση του όπως η επιβολή

φόρων, η νομισματοκοποποίηση χρέους για συγκεκριμένες χώρες της Ευρώπης, η πώληση περιουσιακών στοιχείων και ο δανεισμός εσωτερικός και εξωτερικός, είναι εφικτοί να εφαρμοστούν αλλά οι επιθυμητές συνέπειες της πολιτικής εμφανίζονται μακροπρόθεσμα. Η ορθολογική χρήση των εξόδων εκείνης της χρονιάς έχει πιο άμεσα αποτελέσματα. Μια κρίσιμη περίοδος, η οποία χρήζει ιδιαίτερης σημασίας στην διαχείριση των εξόδων μιας χώρας είναι η χρονιά των εκλογών.

Στην περίπτωση της Ελλάδας, η οποία έχει διαπιστωθεί χώρα με υπερβολικό έλλειμμα, διαπιστώνεται στις μελέτες των Βαβούρα Ι. κ.α. (2019) ότι το έτος που προηγείται των εκλογών και κατά τη διάρκεια του εκλογικού έτους η κυβέρνηση αυξάνει τις συνολικές κρατικές δαπάνες. Αντίθετα, μειώνει τις δημοσιονομικές δαπάνες το επόμενο έτος μετά τις εκλογές.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία γίνεται προσπάθεια προσέγγισης των πολιτικο – οικονομικών κύκλων στη Ελλάδα και της εξέλιξης του δημοσιονομικού ελλείμματος της. Στην συνέχεια με βάση την έρευνα που πραγματοποιείται προσπαθούμε να μετρήσουμε τις απόψεις του δείγματος σχετικά με το αν πιστεύουν ότι υπάρχει εκλογικός κύκλος.

Το κενό που προσπαθεί να καλύψει είναι η ποσοτική μέτρηση των πεποιθήσεων του εκλογικού σώματος στην Ελλάδα. Η επιστημονική βιβλιογραφία αναλύει διεξοδικά των ΠΟΚ σε άλλες χώρες. Η εμπειρική μελέτη των Βαβούρα Ι. και Βαρούρα Χ. (2019) απέδειξε ότι υπάρχει εκλογικός κύκλος στην Ελλάδα. Η συγκεκριμένη μεταπτυχιακή εργασία αναλύει τα πιστεύω των ψηφοφόρων στην Ελλάδα. Το άπώτερος σκοπός της έρευνας είναι να συμβάλει στην επιστημονική έρευνα των πολιτικο- οικονομικών κύκλων και να συνεχίσει ο δημιουργικός διάλογος για βελτίωση των υπαρχουσών συνθηκών στο ελληνικό γίγνεσθαι.

Οι σκοποί της συγγραφής της συγκεκριμένης εργασίας είναι αρχικά η θεωρητική προσέγγιση του φαινομένου και έπειτα η ποσοτική μέτρηση των πεποιθήσεων του εκλογικού σώματος στην Ελλάδα σχετικά με τη δημιουργία των εκλογικών κύκλων και των συνεπειών τους.

Η δομή της παρούσας εργασίας αποτελείται από έξη μέρη. Αρχικά τα τρία πρώτα κεφάλαια αναλύουν το φαινόμενων των Πολιτικο-Οικονομικών Κύκλων, το δημοσιονομικό έλλειμμα μιας ευρωπαϊκής χώρας και την Ελληνική περίπτωση σύμφωνα με τη θεωρητική προσέγγιση. Έπειτα, στο κεφάλαιο τέσσερα, παρουσιάζεται ο ερευνητικός σχεδιασμός μαζί με το μεθοδολογικό πλαίσιο. Στο κεφάλαιο πέντε γίνεται προσπάθεια να παρουσιαστούν τα ευρήματα της έρευνας με χρήση της στατικής επιστήμης - δημογραφική ανάλυση και περιγραφική ανάλυση δεδομένων-. Τέλος, στο τελευταίο μέρος το έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της έρευνας, οι προτάσεις για περαιτέρω έρευνα και οι περιορισμοί της παρούσας έρευνας.

Κεφάλαιο 1

Το φαινόμενο των πολιτικό- οικονομικών κύκλων

1.1.Εισαγωγή

Στον παρόν κεφάλαιο, προσπαθούμε να ορίσουμε την έννοια των Πολιτικό-Οικονομικών κύκλων [ΠΟΚ]. Έπειτα, θα παρουσιαστεί η βιβλιογραφία των ομορτουριστικών ΠΟΚ, των ιδεολογικών ΠΟΚ και τα εμπειρικά αποτελέσματά από τις έρευνες που έχουν γίνει. Ο στόχος, των τεσσάρων κατηγοριών είναι να γίνει συγκριτική ανάλυση της εξέλιξης των ΠΟΚ.

1.2.Ορισμός των πολιτικό -οικονομικών κύκλων και ανάλυση της έννοιας

Σύμφωνα με τους Μονεταριστές (Zarnowitz, 1985), η αστάθεια της οικονομίας, οφείλεται στη μακροοικονομική πολιτική που θα επιλέξει το κυβερνών κόμμα. Ο Nordhaus (1975) σύνδεσε τον οικονομικό και τον πολιτικό κύκλο και τον ονομάτισε Πολιτικό-Οικονομικό Κύκλο. Στα μετ' έπειτα χρόνια, οι οικονομικές διακυμάνσεις αποδίδονται στις μεταβολές της μακροοικονομικής πολιτικής που δημιουργείται:

α) Στην προσπάθεια του κυβερνώντος κόμματος να επανεκλεγεί, καταπολεμώντας την ανεργία και τον πληθωρισμό όσο πλησιάζουν οι επερχόμενες εκλογές. Ο αναφερόμενος όρος στην βιβλιογραφία 'ομορτουριστικοί / καιροσκοπικοί ΠΟΚ' (Nordhaus, 1975).

β) Στην ανάληψη της εξουσίας – με τους συντηρητικούς να προσπαθούν να το επιτύχουν μέσω της σταθερότητας των τιμών ενώ με τους φιλελεύθεροι με το να καταπολεμούν την ανεργία Hibbs (1977). Ο αναφερόμενος όρος στην βιβλιογραφία 'ιδεολογικοί/ δικομματικοί ΠΟΚ.'

Τα υποδείγματα των πολιτικοοικονομικών κύκλων επεξηγούνται είτε μέσω της μερικής ισορροπία περί ορθολογικών προσδοκιών και αγορών τύπου Warlas, είτε μέσω της ανισορροπίας και της ενσωμάτωσης Κευσιανών στοιχείων (Nordhaus, 1975). Τα υποδείγματα της μερικής ισορροπίας δίνουν έμφαση σε μικροοικονομικούς στόχους, όπως η προώθηση του ανταγωνισμού, η παραγωγή δημόσιων αγαθών, και η μείωση των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων· εν αντιθέσει με τα υποδείγματα ανισορροπίας που δίνουν προτεραιότητα σε μακροοικονομικούς στόχους όπως η οικονομική σταθερότητα και η ανάπτυξη (Hibbs Jr, 1977). Οι δύο ως άνω διαφορετικές προσεγγίσεις δείχνουν ασυμβίβαστες και είναι ανέφικτο να τεθούν κοινοί στόχοι.

Σύμφωνα με τους (Robert & Lucas, 1975) η διάχυση της αναταραχής κάθε οικονομίας δεν μπορεί να είναι τυχαίο γεγονός και προϋποθέτει την ύπαρξη μηχανισμού διάδοσης ο οποίος να είναι καθ' όλα χειραγωγούμενος και καθοδηγούμενος από το εκάστοτε κυβερνών κόμμα. Εμπειρικά μοντέλα έρχονται μεταγενέστερα να επιβεβαιώσουν την παραπάνω θεωρητική ύπαρξη του μηχανισμού και να θέσουν προϋποθέσεις εφαρμογής.

Στην παρούσα εργασία, συμφωνούμε με το γεγονός ότι σε μια μικτή οικονομία υπάρχουν κοινωνικές τάξεις με αντικρουόμενα συμφέροντα και η διάχυση της αναταραχής γίνεται μέσω κάποιου μηχανισμού, αυτού των πολιτικών κομμάτων. Ως ΠΟΚ ορίζονται η δημοσιονομική χειραγώγηση που προκαλείται από την επιδίωξη του κατεστημένου να μεγιστοποιήσει την πιθανότητα επανεκλογής του (Rogoff & Sibert, 1988). (Βαβούρας Ι. , Βαβούρα, Πετράκος, & Ρόντος, 2019).

1.3.Οπορτουνιστικοί/ καιροσκοπικοί ΠΟΚ

Ο Ray Fair (1978) ανέπτυξε ένα εμπειρικό μοντέλο χρονολογικά από το 1916 μέχρι το 1976 στο οποίο θεώρησε εξαρτημένες μεταβλητές το πραγματικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ ή το ρυθμό ανεργίας την χρονιά των εκλογών και το υψηλό ρυθμό χρονικής προεξόφλησης των προηγούμενων μακροοικονομικών επιδόσεων των κομμάτων (ή αλλιώς τα πρόσφατα οικονομικά γεγονότα και όχι τα παρελθοντικά). Πιο αναλυτικά, την περίοδο πριν τις εκλογές το κυβερνών κόμμα δημιουργεί θετικό κλίμα ανάπτυξης και λαμβάνει αποφάσεις που τα αποτελέσματα θα φανούν πριν τις εκλογές ενώ το δημοσιονομικό κόστος των αποφάσεων θα πρέπει να αντιμετωπιστεί μετά τις εκλογές.

1.3.1. Μη- ορθολογικές προσδοκίες: Nordhaus

Ο Nordhaus (1975) ήταν ο πρώτος που ανέλυσε ένα μοντέλο για την δημιουργία τον ΠΟΚ, το οποίο περιγράφεται με την καμπύλη Phillips (βραχυχρόνια ανταλλακτική σχέση μεταξύ πληθωρισμού και ανεργίας).

Αναλυτικότερα, οι ψηφοφόροι προτιμούν σταθερές τιμές - χαμηλή ανεργία και αξιολογούν τις επιδόσεις του κυβερνόντος κόμματος συγκρίνοντας με στοιχεία παρελθοντικών ετών. Επιπροσθέτως ο συντελεστής χρονικής προεξόφλησης στην συνάρτησή αξιολόγησης τους επηρεάζεται από τα εγγύτερα προς την προεκλογική περίοδο οικονομικά αποτελέσματα. Αποτέλεσμα των παραπάνω κρίνονται ως ανορθολογικοί ψηφοφόροι καθώς δεν αντιλαμβάνονται την ανταλλακτική σχέση της οικονομίας.

Σύμφωνα με το παραπάνω πλαίσιο δίνει προβάδισμα στο κυβερνών κόμμα η εφαρμογή επεκτατικών πολιτικών που θα επιφέρουν μεγιστοποίηση του αριθμού των ψηφοφόρων στις επερχόμενες εκλογές. Με αυτό τον τρόπο πριν τις εκλογές, θα έχουμε άνθιση οικονομίας - χαμηλά επίπεδα ανεργίας - υψηλό επίπεδο ΑΕΠ, ώστε η προβλεπόμενη επανεκλογή του να στηριχτεί στους "αφελείς" ψηφοφόρους. Μετά τις εκλογές θα εφαρμόσει λόγω του υψηλού πληθωρισμού περιοριστικές πολιτικές οδηγώντας την οικονομία σε ύφεση. Με αυτό τον τρόπο δημιουργούνται και επαναλαμβάνονται οι κύκλοι της οικονομίας.

Οι κριτικές που δέχτηκε το ως άνω μοντέλο δεν περιορίζονται μόνο στις αρχικές υποθέσεις του αλλά και στην έννοια 'αφελής ψηφοφόρος'. Αρχικά οι προτιμήσεις των ψηφοφόρων δεν είναι ομοιογενής σε ένα πλήθος όπως και οι ιδεολογικοί στόχοι των κομμάτων (Dubois, 2016). Εν συνεχεία η νομισματική πολιτική μιας χώρας ασκείται από την κεντρική τράπεζα και όχι από το εκάστοτε κυβερνών κόμμα, καθώς και η απουσία οποιασδήποτε δημοσιονομικής πολιτικής από το μοντέλο μπορεί να επιφέρει διαφορετικό αποτέλεσμα από το προσδοκώμενο. Τέλος, το μοντέλο θεωρεί ότι ο

ψηφοφόρος δεν μαθαίνει από τα λάθη του και τα επαναλαμβάνει – φθίνουσα μνήμη (Drazen, 2000).

1.3.2. Εμπειρικές έρευνες των μη-ορθολογικών προσδοκιών: Alesina, Cohen και Roubini

Οι εμπειρικές έρευνες παράγαν αμφιλεγόμενα αποτελέσματα για την αξιοπιστία και τα στατιστική σημαντικότητα του μοντέλου. Οι Alesina, Cohen και Roubini (1993) εξέτασαν οικονομετρικά μοντέλα για 18 δημοκρατικές χώρες του ΟΟΣΑ την περίοδο 1960 – 1987 και βρήκαν τα παρακάτω αποτελέσματα:

- 1) Σχετικά με το πρόσημο της μεταβλητής "ανεργία", ενώ είναι σωστό στις περισσότερες παλινδρομήσεις, σε καμία από αυτές δεν είναι στατιστικά σημαντικό.
- 2) Σχετικά με το πραγματικό ΑΕΠ σε τέσσερις χώρες από το συνολικό δείγμα ο συντελεστής έχει σωστό πρόσημο και είναι οριακά στατιστικά σημαντικός.
- 3) Σχετικά με τον πληθωρισμό στις περισσότερες χώρες του δείγματος υπάρχει αύξηση μετά τις εκλογές και διαρκεί περίπου ένα χρόνο, το συγκεκριμένο αποτέλεσμα έρχεται σε συμφωνία με τη θεωρία των ιδεαλιστών ΠΟΚ.
- 4) Σχετικά με την προσφορά χρήματος στις περισσότερες χώρες διατηρείται σε υψηλά επίπεδα για χρονικό διάστημα που φτάνει έως και τον ενάμιση χρόνο πριν τις εκλογές.

Συνοψίζοντας, η εμπειρική έρευνα πάνω στο μοντέλο μας δείχνει ότι η εφαρμογή του λειτουργεί καλύτερα με τη χρήση εργαλείων άσκησης οικονομικής πολιτικής, παρά με τα μακροοικονομικά μεγέθη. (Alesina, Cohen, & Roubini, 1993).

1.3.3. Ορθολογικές προσδοκίες: Rogoff και Sibert & Shi και Svensson

Η εξέλιξη του υποδείγματος του Nordhaus (1975) έρχεται να βελτιώσει τα κενά του υποδείγματος περί ορθολογικών ψηφοφόρων και τα οικονομετρικά μοντέλα στηρίζονται σε εργαλεία οικονομικής πολιτικής και όχι στην ανεργία και τον πληθωρισμό.

1.3.3.1 Μοντέλα δυσμενούς επιλογής

Οι Rogoff και Sibert (1988) υποστηρίζουν ότι οι δημιουργία των ΠΟΚ προκαλείται από την ασύμμετρη πληροφόρηση που έχουν τα κόμματα και οι ψηφοφόροι. Σύμφωνα με το μοντέλο τους υπάρχει μια χρονική καθυστέρηση στο να αντιληφθεί ο ψηφοφόρος την "ικανότητα" του κόμματος να βρίσκεται στην εξουσία. Επομένως, υπάρχει κίνητρο στο κόμμα να επισημαίνει πριν τις εκλογές την ικανότητα του στο να εξουσιάζει τη χώρα. Ως ικανότητα ορίζεται, με δεδομένο το επίπεδο των παρεχόμενων δημόσιων αγαθών, το κόμμα που χρειάζεται λιγότερα έσοδα για να φτάσει σε αυτό. Με άλλα λόγια, το επίπεδο φόρων που θέτει το κόμμα στην αρχή της χρονιάς αποτελεί μέτρο σύγκρισης της ικανότητας των κομμάτων για τους ψηφοφόρους. Το κόμμα που θα υπερτερήσει στις εκλογές είναι το πιο ικανό.

Με τη σειρά του το κυβερνών κόμμα μετά τις εκλογές θα εκδώσει νέο χρήμα για να μπορέσει να συμπληρώσει τη διαφορά των εσόδων που θα δημιουργηθεί. Η κοπή νέου χρήματος μειώνει την πραγματική αξία των χρημάτων του ψηφοφόρου, λόγω του πληθωρισμού. Επίσης, δημιουργεί νέο σημείο ισορροπίας στην αγορά, η οποία όμως στρεβλώνει την οικονομία. Και τα δύο επακόλουθα πραγματοποιούνται σε δεύτερο χρόνο μετά τις εκλογές. Με αυτό τον τρόπο δημιουργείται πληροφορικό πλεονέκτημα που εκμεταλλεύεται η εκάστοτε κυβέρνηση.

Η βασική κριτική που δέχτηκε το μοντέλο είναι ότι μόνο τα πιο ικανά κόμματα θα στρεβλώσουν την οικονομία και μόνο αυτά θα επανεκλεγούν. Οι εμπειρικές και ανεπίσημες αποδείξεις του μοντέλου των Shi και Svensson (2003) έρχονται σε αντίθεση με τα δύο παραπάνω συμπεράσματα.

1.3.3.2. Μοντέλα ηθικού κινδύνου

Το μοντέλο των Shi και Svensson (2003) βασίζεται γενικά στα εργαλεία της οικονομικής πολιτικής, τα οποία μπορεί να χρησιμοποιήσει το κυβερνών κόμμα προς ίδιον όφελος. Επίσης, θεωρεί ότι όλα τα κόμματα έχουν κίνητρο να χειραγωγήσουν την οικονομία, ανεξαρτήτως πόσο ικανά είναι.

Σύμφωνα με το μοντέλο, τα κόμματα δεν γνωρίζουν εκ των προτέρων την ικανότητα τους και την αντιλαμβάνονται εφόσον θέσουν το επίπεδο του δανεισμού, των φόρων και των δημόσιων δαπανών. Ως κίνητρο έχουν να μεγιστοποιήσουν τις απολαβές τους. Οι ψηφοφόροι δε χωρίζονται σε δύο κατηγορίες στους καλά πληροφορημένους, οι οποίοι έχουν πρόσβαση στο επίπεδο δανεισμού φόρων και δημόσιων δαπανών, και σε αυτούς που αρκούνται στην παρατήρηση των άμεσων επιπτώσεων στους ίδιους. Βέβαια η δυνατότητα της καλής πληροφόρησης προϋποθέτει ελευθερία πηγών ενημέρωσης χρόνο και κόστος για κάθε πολίτη.

Με αυτό τον τρόπο πριν τις εκλογές το κυβερνών κόμμα, θα ασκήσει επεκτατική δημοσιονομική πολιτική μειώνοντας τους φόρους ή και αυξάνοντας τις δημόσιες δαπάνες. Το κόστος αυτών των ενεργειών θα καλυφθεί με τη μορφή του δανεισμού. Μετά τις εκλογές ο στόχος της κυβέρνησης είναι να επιτύχει πρωτογενή πλεόνασμα και υποχρεωτικά θα οδηγήσει την οικονομία σε ύφεση. Η ένταση του οικονομικού κύκλου, δηλαδή το πόσο θα δανειστεί η κυβέρνηση εξαρτάται αρχικά από τα οφέλη που θα εισπράξει το κόμμα στην εξουσία (ομόρροπη σχέση) και από το πόσο καλά πληροφορημένοι είναι οι ψηφοφόροι (αντίρροπη σχέση).

1.3.4. Εμπειρικές έρευνες ορθολογικών προσδοκιών: Alesina, Cohen και Roubini

Οι εμπειρικές έρευνες έρχονται να υποστηρίξουν τα μοντέλα του ηθικού κινδύνου. Ο έλεγχος στα δημοσιονομικά εργαλεία πολιτικής συγκλίνουν προς τα παρακάτω αποτελέσματα:

- 1) πριν τις εκλογές παρατηρούνται αυξημένες μεταβιβαστικές πληρωμές προς τους πολίτες και μειωμένες υποχρεώσεις (φόροι) προς αυτούς, σε σχέση με άλλες περιόδους
- 2) το ποσοστό των μεταβιβαστικών πληρωμών είναι μεγαλύτερο από το ποσοστό των φόρων του ΑΕΠ για τους πολίτες
- 3) το δημοσιονομικό έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι μεγαλύτερο την χρονιά των εκλογών

Τα αριθμητικά υποδείγματα του μοντέλου των Shi και Svensson (2002a) δείχνουν ότι αυξάνονται οι μεταβιβαστικές πληρωμές σε μεγάλα και στρατηγικά γκρουπ ψηφοφόρων. Σε ένα δείγμα οι Alesina, Cohen και Roubini (1993) 21 περιόδων και 91 χωρών επαληθεύεται ότι τη χρονιά των εκλογών τα έσοδα από φόρους είναι λιγότερα κατά 0,4% του ΑΕΠ ενώ οι δημόσιες δαπάνες αυξάνονται κατά 0,5% του ΑΕΠ. Επίσης, σχετικά με τα δημοσιονομικά ελλείμματα βρίσκουν ότι είναι μεγαλύτερα κατά τουλάχιστον 0,6% του ΑΕΠ με τα αποτελέσματα να είναι στατιστικά και οικονομικά σημαντικά.

1.4. Ιδεολογικοί/ δικομματικοί ΠΟΚ

1.4.1. Μη – ορθολογικές προσδοκίες: Hibbs

Ο Hibbs (1977) ξεκίνησε ένα νέο είδος ΠΟΚ, οι οποίοι στηρίζονται στην ιδεολογική κατεύθυνση του κάθε κόμματος. Έτσι δημιουργούνται διαφορετικοί στόχοι και προτεραιότητες για κάθε κόμμα ξεχωριστά.

Με βάση αυτό το μοντέλο οι ψηφοφόροι είναι ανορθολογικοί και διαφορετικοί μεταξύ τους, με διαφορετικές προτιμήσεις ανάλογα με το εισόδημα τους και με το κοινωνικοοικονομικό τους κύρος. Επίσης, το μοντέλο περιγράφει τη συμπεριφορά των κομμάτων με μια καμπύλη Phillips. Πιο συγκεκριμένα, τα δεξιά κόμματα (φιλελεύθερες παρατάξεις – Ρεπουμπλικάνοι στις ΗΠΑ) έχουν στόχο να κρατήσουν σε χαμηλά επίπεδα τον πληθωρισμό δρώντας με περιοριστικές νομισματικές πολιτικές και θέτοντας σε δεύτερη μοίρα τα επίπεδα της ανεργίας. Με αυτήν την πολιτική εξυπηρετούνται τα συμφέροντα των υψηλότερων κοινωνικά τάξεων, των οποίων δεν τους συμφέρουν οι αυξήσεις των τιμών καθώς χάνουν αξία τα χρήματα που κατέχουν ως αποταμίευση. Από την άλλη μεριά τα αριστερά κόμματα (σοσιαλιστές – δημοκρατικοί των ΗΠΑ) έχουν στόχο να χαμηλώσουν την ανεργία για να έχουν όλοι δουλειά. Με τις επεκτατικές νομισματικές πολιτικές προσπαθούν να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντα των εργατικών τάξεων, οι οποίοι όσα λεφτά παίρνουν είναι για να κρατήσουν ένα βασικό βιοτικό επίπεδο και όχι αποταμίευση. Τέλος, οι ιδεολογικές επιδράσεις διαρκούν όσο χρόνο χρειάζεται να προσαρμοστεί ο αναμενόμενος πληθωρισμός στον πραγματικό. Οπότε ο ΠΟΚ δεν ξεκινάει την περίοδο πριν τις εκλογές, αλλά την περίοδο μετά. Το εκλεγμένο κόμμα ξεκινάει να εφαρμόζει τις οικονομικές πολιτικές σύμφωνα με την ιδεολογία του.

Η βασική κριτική που δέχτηκε το συγκεκριμένο υπόδειγμα είναι οι ανορθολογικές προσδοκίες των ψηφοφόρων. Το μέγεθος του αναμενόμενου πληθωρισμού πρέπει να είναι διαφορετικό από το πραγματικό για να δημιουργηθεί ΠΟΚ, αλλιώς δεν δημιουργείται κύκλος στην οικονομία. Επίσης, οι ψηφοφόροι ψηφίζουν με βάση την ιδεολογική τους πεποίθηση χωρίς να αξιολογούν τα πεπραγμένα.

1.4.2. Ορθολογικές προσδοκίες: Alesina

Ο Alesina (1987) προσπάθησε να βελτιώσει το μοντέλο των μη-ορθολογικών προσδοκιών αναπτύσσοντας ένα παίγνιο μεταξύ δύο διαφορετικών κομμάτων (αριστεροί και δεξιοί). Το μοντέλο αυτό περιγράφεται με τη συνάρτηση προσφοράς Lucas και το αποτέλεσμα της διαφοράς του αναμενόμενου από τον επιθυμητό πληθωρισμό, μετακυλούν σε αποκλίσεις του πραγματικού από το δυνητικό προϊόν (επίπεδο φυσικό ανεργίας). Η ανάλυση της στηρίζεται σε ένα παίγνιο.

Το παίγνιο διεξάγεται σε δύο περιόδους και έχει εισροές από δύο κόμματα και εκροές το εκλεγμένο κόμμα. Το δεξιό (φιλελεύθερο) κόμμα προτιμάει χαμηλά και σταθερά επίπεδα πληθωρισμού, ενώ το αριστερό (σοσιαλιστικό) κόμμα προτιμάει χαμηλά επίπεδα ανεργίας και υψηλά επίπεδα δημόσιων δαπανών. Η θητεία των κομμάτων χωρίζεται σε δύο περιόδους, με τις εκλογές να διεξάγονται στη πρώτη περίοδο ενώ στο τέλος κάθε περιόδου συντάσσονται τα συμβόλαια εργασίας, συνυπολογίζοντας τον αναμενόμενο πληθωρισμό στους ονομαστικούς μισθούς. Ο αναμενόμενος πληθωρισμός υπολογίζεται βάση της πιθανότητας του κάθε κόμματος να εκλεγεί. Οπότε αναμενόμενο ότι:

- η νομισματική μεγέθυνση των σοσιαλιστικών κομμάτων είναι μεγαλύτερη από αυτή των φιλελεύθερων κομμάτων και ο αναμενόμενος πληθωρισμός είναι υψηλότερος στο αριστερό κόμμα από ότι στο δεξιό. Στην ακραία περίπτωση που υπάρχει ίση πιθανότητα να εκλεγεί το κάθε κόμμα, τότε ο αναμενόμενος με το πραγματικό πληθωρισμό είναι ίσοι όπως και το δυνητικό με το πραγματικό προϊόν. Σε αυτή την περίπτωση δεν θα δημιουργηθεί ΠΟΚ στην οικονομία (Alesina A. , 1987).
- οι φιλελεύθερες κυβερνήσεις έχουν μικρότερη νομισματική μεγέθυνση στο πρώτο μισό της θητείας τους, ενώ το αντίθετο συμβαίνει με τις σοσιαλιστικές κυβερνήσεις. Πιο συγκεκριμένα αν νικήσει το δεξιό κόμμα, ο πληθωρισμός είναι χαμηλότερος από τον αναμενόμενο και οδηγεί σε συρρίκνωση της οικονομίας. Επίσης, το προϊόν κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα από το δυνητικό και η ανεργία είναι υψηλή σε σχέση με το φυσικό επίπεδο ανεργίας (Alesina A. , 1987).
- το επιθυμητό επίπεδο μεγέθυνση του προϊόντος είναι μεγαλύτερο από το πραγματικό με τη σοσιαλιστική κυβέρνηση (θετική η διαφορά των δύο μεγεθών), ενώ μικρότερο με φιλελεύθερη κυβέρνηση (αρνητική η διαφορά των δύο μεγεθών) (Alesina A. , 1987).

Η βασική κριτική του υποδείγματος αφορά την δεύτερη περίοδο που υπογράφονται τα συμβόλαια. Αρχικά, τίθενται ερωτήματα σχετικά με το πώς θα αλλάξει το παίγνιο αν υπάρξει τρίτο κόμμα, με πολιτικές που πλησιάζουν τις προτιμήσεις του διάμεσου ψηφοφόρου καθώς επίσης και αναφορικά με τη χρονική στιγμή έναρξης της δεύτερης περιόδου στην οποία υπάρχει πλήρη πληροφόρηση.

1.4.3. Εμπειρικές έρευνες: Alesina και Roubini

Οι Alesina και Roubini (1992) βρίσκουν ότι ενάμιση χρόνο μετά την αλλαγή του καθεστώτος, ο ρυθμός μεγέθυνσης του ΑΕΠ κυμαίνεται από 1 έως 3% χαμηλότερος ή υψηλότερος, ανάλογα το νέο καθεστώς από το κανονικό. Αντίστοιχα, για την ανεργία βρίσκουν ότι δώδεκα μήνες μετά την αλλαγή του καθεστώτος, το επίπεδο αυτής μειώνεται ή αυξάνεται, ανάλογα το νέο κόμμα κατά 1 με 5 μονάδες. Επίσης, τα αποτελέσματα αυτά είναι μεταβατικά, συμφωνώντας με την ύπαρξη ορθολογικών προσδοκιών.

Σχετικά με τον πληθωρισμό και την μεγέθυνση της προσφοράς χρήματος (ετήσιο μέσο ρυθμό αύξησης του M1) τα αποτελέσματα δεν είναι σε όλες τις εμπειρικές έρευνες στατιστικά σημαντικά. Για να ισχύει η θεωρία, προϋποθέτει ότι ο πληθωρισμός είναι υψηλότερος κατά την διάρκεια ολόκληρης της θητείας των κομμάτων. Οι Alesina και Sachs (1988) στην σχετική έρευνα που κάνανε, βρίσκουν στατιστικά ασήμαντα τα αποτελέσματα και κάποιες μεταβλητές να έχουν λάθος πρόσημο.

Η εμπειρική αξιολόγηση των μοντέλων των ιδεολογικών ΠΟΚ δείχνει να μην υποστηρίζει τις ιδεολογικές επιδράσεις στην μεγέθυνση του ΑΕΠ και την ανεργία, με τις περισσότερες οικονομετρικές συναρτήσεις να υποστηρίζουν τα ορθολογικά μοντέλα (οι μεταβολές δεν παραμένουν σε ολόκληρη την θητεία αλλά είναι μεταβατικές). Τέλος, τα αποτελέσματα, όμως, γίνονται αποδεκτά κυρίως όταν μεταβάλλονται δημοσιονομικά μεγέθη, παρά νομισματικά. Το ίδιο πρόβλημα δηλαδή, που αντιμετώπισαν και ορισμένα από τα μοντέλα των ομορτουριστικών ΠΟΚ.

1.5. Ανακεφαλαίωση

Ο οικονομικός και πολιτικός τομέας είναι δύο έννοιες στενά συνδεδεμένες. Ο Nordhaus (1975) εξέλιξε την αλληλεπίδραση που υπάρχει μεταξύ του οικονομικού και του πολιτικού κύκλου και την σύνδεσε με την έννοια του Πολιτικού – Οικονομικού Κύκλου. Συγκεκριμένα, οι εν ενεργεία πολιτικοί έχουν ως βασικό στόχο να επανεκλεγούν, είτε ως αντιπολίτευση είτε ως κυβερνών κόμμα. Έτσι, οι αποφάσεις που λαμβάνουν έχουν την τάση να δημιουργούν περιοδικές διακυμάνσεις στα μεγέθη της οικονομίας λόγω της κυκλικότητας των εκλογών, δημιουργώντας τους λεγόμενους ΠΟΚ.

Η θεωρητική προσέγγιση των ΠΟΚ στηρίζεται στην ανάπτυξη δύο βασικών μοντέλων: α) στους ομορτυνιστικούς ΠΟΚ και β) στους ιδεολογικούς ΠΟΚ. Οι πρώτοι, θα μπορούσαμε να πούμε ότι βασίζουν τις αποφάσεις τους με κριτήριο να μεγιστοποιήσουν την δημοτικότητα τους. Η άμεση συνέπεια των αποφάσεων τους είναι ο μέγιστος αριθμός των ψήφων ώστε να πλησιάσουν στην επανεκλογή τους. Από την άλλη μεριά, έχουμε τους ιδεολογικούς ΠΟΚ, οι οποίοι δημιουργούνται βάσει των διαφορετικών στόχων και προτεραιοτήτων που θέτει το κυβερνών κόμμα. Στην ουσία αυτά τα μοντέλα, προσπαθούν να έχουν μια κατευθυντήρια γραμμή στις αποφάσεις τους, σύμφωνα με την ιδεολογική τους προσέγγιση. Η μεγιστοποίηση των ψήφων θα έρθει από την ικανοποίηση του εκλογικού σώματος με το οποίο μοιράζονται τις ίδιες ιδεολογικές πεποιθήσεις και όχι από εκείνες τις πολιτικές που θα "εξαπατήσουν" τους βασικούς ψηφοφόρους τους. Η δε ανάλυση τους στηρίζεται είτε μέσω της μερικής ισορροπία περί ορθολογικών προσδοκιών και αγορών τύπου Warlas είτε μέσω της ανισορροπίας και την ενσωμάτωση Κευνσιανών στοιχείων.

Τα δύο αυτά μοντέλα χωρίζονται σε υποκατηγορίες σύμφωνα με τις προσδοκίες των ψηφοφόρων σε ορθολογικές (Alesina A. , 1987) και μη- ορθολογικές (Hibbs Jr, 1977)). Οι ορθολογικοί ψηφοφόροι έχοντας ενημερωθεί για όλη το σύνολο της διαθέσιμης πληροφορίας που υπάρχει στη τόσο χώρα τους όσο και στο διεθνές προσκήνιο και κρίνοντας τις προηγούμενες οικονομικές επιδόσεις του κόμματός τους, θα ψηφίσουν στις επερχόμενες εκλογές. Από την άλλη μεριά, οι μη- ορθολογικοί ψηφοφόροι δεν λαμβάνουν γνώση για τις διαθέσιμες πληροφορίες και ψηφίζουν μόνο από τις οικονομικές επιδόσεις του κόμματός τους. Τα εμπειρικά μοντέλα έρχονται να επιβεβαιώσουν ή να απορρίψουν τη βασική θεωρία ή συγκεκριμένα συμπεράσματα των προαναφερόμενων μοντέλων.

Κεφάλαιο 2

Βιβλιογραφική ανασκόπηση του Δημόσιου Ελλείμματος μιας Ευρωπαϊκής χώρας

2.1.Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο προσπαθούμε να αναλύσουμε τη διαθέσιμη βιβλιογραφία, η οποία σχετίζεται με το δημόσιο έλλειμμα (ορισμός, εργαλεία, μορφές και τρόποι χρηματοδότησης) ενός κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η δομή του κεφαλαίου παρουσιάζεται παρακάτω:

- i. Έννοια, στόχος και εργαλεία του δημόσιου ελλείμματος
- ii. Μορφές Δημόσιων ελλειμμάτων
- iii. Τρόποι χρηματοδότησης δημοσιονομικού Ελλείμματος
 - Επιβολή φόρων στους καταναλωτές
 - Νομισματοποίηση του Χρέους
 - Πώληση Περιουσιακών Στοιχείων
 - Δανεισμός: Ροή Δημόσιων Χρεών εντός της ζώνης της ΟΝΕ
- iv. Ανακεφαλαίωση

2.2. Έννοια, στόχος και εργαλεία του δημόσιου ελλείμματος

Το δημόσιο έλλειμμα προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ των δαπανών και των εσόδων του δημόσιου τομέα κατά την διάρκεια μιας χρονικής περιόδου, συμβατικά ενός ημερολογιακού έτους. Το έλλειμμα είναι μια μεταβλητή "ροής", δηλαδή το αποτέλεσμα της αφαίρεσης του ρυθμού μεταβολής των εξόδων από το ρυθμό μεταβολής των εσόδων (Βαβούρας Ι. , Βαβούρα, Πετράκος, & Ρόντος, 2019).

Τα κύρια εργαλεία άσκησης δημοσιονομικής πολιτικής, δηλαδή τα έσοδα και τα έξοδα του κράτους σχετίζονται με το δημοσιονομικό ισοζύγιο και το δημόσιο χρέος. Πιο αναλυτικά αν τα έσοδα του κράτους είναι λιγότερα από τις δαπάνες του, τότε το πρωτογενές ισοζύγιο είναι ελλειμματικό. Αντίθετα, αν τα έσοδα του κράτους είναι περισσότερα από τις δαπάνες του, τότε το πρωτογενές ισοζύγιο είναι πλεονασματικό. Στην περίπτωση που το ισοζύγιο είναι ελλειμματικό η κυβέρνηση πρέπει να διαχειριστεί το έλλειμμα με ορθολογικό τρόπο, ασκώντας περιοριστική πολιτική. Για να καλυφτεί η διαφορά που προκύπτει, το κράτος θα ζητήσει δάνεια από τις αγορές (Βαβούρας & Μανωλάς, 2006).

Στο παρόν κεφάλαιο αναλύεται το δημοσιονομικό έλλειμμα διότι διαπιστώνεται στις μελέτες των Βαβούρα Ι. κ.α. (2019) ότι το έτος που προηγείται των εκλογών και κατά τη διάρκεια του εκλογικού έτους η κυβέρνηση αυξάνει τις συνολικές κρατικές δαπάνες. Αντίθετα, μειώνει τις δημοσιονομικές δαπάνες το επόμενο έτος μετά τις εκλογές. Η παρούσα διαπίστωση αποτελεί βάση για την διεξαγωγή της έρευνας της παρούσας εργασίας.

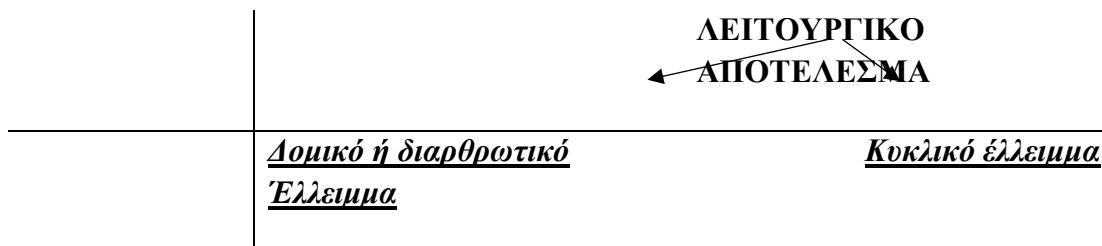
2.3.Μορφές Δημόσιων ελλειμμάτων

Ο τρόπος μέτρησης των δημοσιονομικών ελλειμμάτων δεν είναι προκαθορισμένος. Ανάλογα με τους σκοπούς της ανάλυσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί ένα εναλλακτικό μέτρο του δημόσιου ελλείμματος. Βέβαια κάθε εναλλακτικό μέτρο έχει τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα του τόσο στο σχεδιασμό όσο και στον προγραμματισμό μιας οικονομίας. Η αξιολόγηση της τρέχουσας οικονομικής πολιτικής ως προς την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα εξαρτάται από το μέτρο μέτρησης, που έχει επιλεγθεί.

Το κλασικό μέτρο μέτρησης του δημοσιονομικού ελλείμματος είναι οι καθαρές δανειακές ανάγκες του δημόσιου τομέα PSBR. Οι καθαρές δανειακές ανάγκες του δημόσιου τομέα PSBR δίνονται από τη σχέση δημόσιες δαπάνες για κατανάλωση - επενδύσεις - μεταβιβάσεις μείον δημόσια έσοδα συν τόκους δημόσιου χρέους. Αν σε αυτό το νούμερο προσθέσουμε τα χρεολύσια δίνονται οι ακαθάριστες δανειακές ανάγκες του δημόσιου τομέα. Στην ουσία μετρούν το μέγεθος των χρησιμοποιούμενων νέων χρηματικών πόρων του δημόσιου τομέα. Εξαιτίας αυτής της ιδιότητας το μέτρο αυτό είναι ευρέως χρησιμοποιούμενο.

Εναλλακτικά μέτρα που στόχο έχουν να δείξουν τις επιδράσεις των διαφόρων συναλλαγών του δημόσιου τομέα σε ορισμένες μακροοικονομικές μεταβλητές, παρουσιάζονται παρακάτω. 1) το πρωτογενές, 2) το λειτουργικό, 3) το δομικό ή διαρθρωτικό και 4) το κυκλικό.

XXX	Σύνολο Εσόδων	
XXX	(Σύνολο Εξόδων)	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ
XXX	(Χρεολύσια)	ΚΑΘΑΡΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ
XXX	(Τόκοι Δημόσιου Χρέους)	ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ
XXX	Πραγματικοί Τόκοι Δημοσίου Χρέος (χωρίς πληθωρισμό)	

Πίνακας 1 Πίνακας αριθμητικών σχέσεων των εναλλακτικών μέτρων Δημόσιου Ελλείματος

Το πρωτογενές έλλειμμα προκύπτει αν από τις καθαρές δανειακές ανάγκες αφαιρεθούν οι τόκοι του δημόσιου χρέους. Το μέγεθος των τόκων του δημόσιου χρέους καθορίζεται από το μέγεθος του υπάρχοντος δημόσιου χρέους (διακριτή μεταβλητή). Δηλαδή, το ύψος των τόκων του δημόσιου χρέους δεν αφορά την τρέχουσα δημοσιονομική πολιτική. Το πρωτογενές έλλειμμα σε σύγκριση με τις καθαρές δανειακές ανάγκες αποτελεί ένα ικανοποιητικότερο μέτρο, αφού αποτελεί δείκτη του βαθμού επιτυχίας της τρέχουσας πολιτικής. Δείχνει το κατά πόσον η τρέχουσα δημοσιονομική πολιτική συνεισφέρει στην αύξηση ή στην μείωση του δανεισμού. Καθοριστικό ρόλο παίζει στον καθορισμό των συνθηκών σταθεροποίησης του δημόσιου χρέους. Τα πρωτογενή πλεονάσματα δείχνουν στον αναλυτή ότι είναι εφικτό να καλυφθεί έστω ένα μέρος των τόκων του δημόσιου χρέους. Επίσης, δείχνει σε μια κυβέρνηση που έχει υψηλό δημόσιο χρέος, την τιμή στόχο του πρωτογενές αποτελέσματος, ώστε μακροπρόθεσμα να μπορέσει να καλύψει τους τόκους και το χρέος της. Με άλλα λόγια διερευνά τις συνθήκες σταθεροποίησης του δημόσιου χρέους (Βαβούρας & Βαβούρα, 2019).

Το λειτουργικό έλλειμμα προκύπτει ως το άθροισμα του πρωτογενούς ελλείματος και των πραγματικών τόκων του δημόσιου χρέους ή αλλιώς προκύπτει από τις δανειακές ανάγκες μείον το τμήμα των τόκων του δημόσιου χρέους που αυξάνεται από τον πληθωρισμό. Στην ουσία από το λειτουργικό έλλειμμα έχει αφαιρεθεί το κομμάτι που αφορά τον πληθωρισμό του δημόσιου χρέους. Στην περίπτωση που η κυβέρνηση έχει εξαλείψει τον πληθωρισμό, το λειτουργικό έλλειμμα μπορεί να ταυτιστεί με το δημόσιο έλλειμμα. Οι τόκοι του δημόσιου χρέους που οφείλονται στον πληθωρισμό, δεν συνιστούν πρόσθετο πραγματικό εισόδημα στους δανειοδότες και δεν επιδρούν στην συνολική πραγματική ζήτηση. Από την άλλη μεριά οι πραγματικοί τόκοι του δημόσιου χρέους επηρεάζουν τη συνολική πραγματική ζήτηση και τις λοιπές δαπάνες. Αυτή η διαφοροποίηση έχει να κάνει με το ότι οι πραγματικοί τόκοι επηρεάζουν τις αυξήσεις του πραγματικού πλούτου και κατά συνέπεια μπορούν να καταναλωθούν ενώ παραμένει αμετάβλητος ο πραγματικός πλούτος των ατόμων. Φυσικά, άσχετα με το αν προσμετριοούνται ή όχι οι τόκοι στο λειτουργικό έλλειμμα, η καταβολή της πληρωμής, του δανειολήπτη προς τον δανειοδότη, συμπεριλαμβάνει και το μέγεθος του πληθωρισμού (Βαβούρας & Βαβούρα, 2019).

Το λειτουργικό έλλειμμα μιας χώρας χωρίζεται σε δομικό ή διαρθρωτικό και σε κυκλικό έλλειμμα, σύμφωνα με τα αίτια δημιουργίας του ελλείματος. Μια αιτία δημιουργίας του ελλείματος είναι ο οικονομικός κύκλος, ο οποίος είναι αποτέλεσμα της αντικυκλικής πολιτικής. Μια δεύτερη αιτία είναι τα δομικά χαρακτηριστικά της

συγκεκριμένης οικονομίας. Το Δομικό ή Διαρθρωτικό έλλειμμα δημιουργείται όταν το συνολικό εισόδημα μιας οικονομίας βρίσκεται στο δυνητικό επίπεδο απασχόλησης και αναφέρεται στο εισόδημα της πλήρους απασχόλησης. Το δομικό έλλειμμα μπορεί να είναι μηδέν σε μια ιδανική οικονομία, η οποία βρίσκεται σε κατάσταση πλήρους απασχόλησης, χωρίς διαρθρωτικές ατασθαλίες. Όταν υπάρχουν διαρθρωτικές ατασθαλίες στην οικονομία, κρίνεται αναγκαίο να λειτουργεί το φορολογικό σύστημα στην χώρα για να μπορέσουν να καλύψουν τις ανάγκες των δαπανών. Με αυτό τον τρόπο το δομικό έλλειμμα θα μηδενιστεί και θα επανέλθει η οικονομία σε κατάσταση πλήρους απασχόλησης. Το προαναφερόμενο μέτρο είναι ιδανικό για να χρησιμοποιηθεί ως μέτρο σύγκρισης των σταθερών οικονομικών πολιτικών που ακολουθεί η ίδια χώρα (δηλαδή, μεταβολές των φορολογικών συντελεστών). Επίσης, μπορεί να γίνει διαχωρισμός των δομικών μεταβολών από τις μεταβολές της οικονομικής δραστηριότητας. Τέλος, συμβάλει στο σχεδιασμό και στην αξιολόγηση της νέας δημοσιονομικής πολιτικής που θέλει να ακολουθήσει μια κυβέρνηση. Με αυτό το μέγεθος, η κυβέρνηση έχει την ικανότητα να κάνει πρόβλεψη της μελλοντικής πολιτικής, να το χρησιμοποιήσει ως μέτρο των επιπτώσεων στην συνολική ζήτηση και να κατανοήσει τη βιωσιμότητα της πολιτικής που θα ακολουθήσουν (Βαβούρας & Βαβούρα, Οικονομική Πολιτική, 2019).

Το κυκλικό έλλειμμα είναι το έλλειμμα που προκύπτει από τον οικονομικό κύκλο της χώρας. Ο ρυθμός που μεταβάλλεται επηρεάζεται από τη φάση του κύκλου που βρίσκεται μια χώρα. Ο συνδυασμός των δύο τελευταίων ελλειμμάτων βοηθάει τους αναλυτές να κατανοήσουν τα αίτια των μεταβολών.

2.4. Τρόποι χρηματοδότησης δημοσιονομικού Ελλείμματος

2.4.1 Επιβολή φόρων στους καταναλωτές

Η επιβολή φόρων αποτελεί το κύριο μέσο άσκησης της δημοσιονομικής πολιτικής σε ένα κράτος. Η σπουδαιότητάς της είναι σημαντική λόγω των αναδιανεμητικών πολιτικών και της οικονομικής δικαιοσύνης που προσφέρει στους πολίτες του κράτους. Η εφαρμογή, η αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητα διαφέρουν ανάλογα το κράτος.

Σύμφωνα με τη νομοθεσία της ΕΕ, οι αποφάσεις σε θέματα φορολογικής νομοθεσίας λαμβάνονται από τα κράτη μέλη της ΕΕ σε εθνικό επίπεδο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να υποβάλλει μόνο προτάσεις φορολογικής νομοθεσίας, όταν κριθεί αναγκαίο με σκοπό την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Επίσης, μπορεί να διατυπώνει συστάσεις και να εκδίδει κατευθύνσεις πολιτικής, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που μια χώρα λαμβάνει μέτρα λιτότητας. Η ειδοποιός διαφορά είναι ότι η ΕΕ δεν έχει μια ενιαία φορολογική πολιτική για τα κράτη μέλη και αφήνει ελεύθερο το κάθε κράτος-μέλος να εφαρμόσει της φορολογική πολιτική που ταιριάζει στα δημοσιονομικά της μεγέθη. Σε κάθε περίπτωση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μεριμνά ώστε να επιτυγχάνει καλύτερα αποτελέσματα από ό,τι αν ενεργούσαν μεμονωμένα τα κράτη μέλη (αρχή της «επικουρικότητας») και οι συστάσεις της να μην υπερβαίνουν τα αναγκαία όρια για την επίλυση του προβλήματος που διαπιστώνεται (αρχή της «αναλογικότητας»).

Στην βιβλιογραφία γίνεται διάκριση ανάμεσα στην άμεση και την έμμεση φορολογία. Οι άμεσοι φόροι επιβάλλονται σε φυσικά πρόσωπα, εταιρείες ή ακίνητα (παραδείγματος χάριν ο φόρος εισοδήματος ή ο φόρος εταιρειών). Από την άλλη μεριά, οι έμμεσοι φόροι επιβάλλονται σε συναλλαγές, όπως για παράδειγμα ο φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) ή ο ειδικός φόρος κατανάλωσης, ο οποίος επιβάλλεται στα οινόπνευμάτωση και τον καπνό. Η άμεση φορολογία αποσκοπεί αποκλειστικά και μόνο στη εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών της ΕΕ (προσέγγιση των νομοθεσιών) και περιορίζεται στα απολύτως αναγκαία μέτρα με στόχο τη βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ και την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής. Από την άλλη μεριά, η έμμεση φορολόγηση αποσκοπεί στην εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών. Οι διαφορές στα φορολογικά καθεστάτα που διέπουν τα κράτη μέλη μπορούν να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων της Ε.Ε. και να δημιουργήσουν εμπόδια τις διασυνοριακές εμπορικές συναλλαγές.

Η επιβολή ενός φόρου άσχετα αν είναι άμεσος ή έμμεσος, πάντα στρεβλώνει την αγορά. Ο λόγος που επιβάλλεται είναι για να έχει έσοδα το κράτος και να καλύψει τις δαπάνες του. Οι σχεδιαστές των φορολογικών πολιτικών πρέπει κάνουν πολιτικές δίκαιες, αναλογικές και αποτελεσματικές. Οι ιδιώτες και οι επιχειρήσεις μπορεί να υφίστανται φορολογικές επιβαρύνσεις και άλλες υποχρεώσεις συμμόρφωσης, όταν όμως ένα μέτρο είναι λιτό, κατανοητό και δίκαιο, η είσπραξη του φόρου είναι καθολική (οικονομική αποτελεσματικότητα).

2.4.2 Νομισματοποίηση του Χρέους

Η νομισματοποίηση του χρέους αναφέρεται στην έκδοση νέου χρήματος με σκοπό να πληρωθεί η δόση του δανείου ή το συνολικό χρέος του κράτους. Ανάλογα με την ποσότητα του χρήματος που θα τυπωθεί, οι τιμές θα κατακυλήσουν και θα χάσει αξία το νόμισμα της χώρας. Ο πληθωρισμός θα πιέσει την οικονομία σε ύφεση.

Η Οικονομική – Νομισματική Ένωση (ONE) είναι μια ομάδα πολιτικών που στόχο έχουν την σύγκλιση των οικονομιών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής ένωσης σε τρία στάδια. Κάθε στάδιο αντιστοιχεί σε προοδευτικά στενότερη σύγκλιση ή αλλιώς οικονομική ολοκλήρωση. Όταν ένα μέλος συμμετέχει στο τρίτο και τελευταίο στάδιο επιτρέπεται η υιοθέτηση του ευρώ ως επίσημο νόμισμα του κράτους μέλους. Η ένταξη στην Ευρωζώνη ενός κράτους καθιερώνει μια ενιαία νομισματική πολιτική. Τα κράτη πλέον δεν μπορούν να αξιοποιήσουν ως δημοσιονομικό εργαλείο την νομισματική πολιτική (για παράδειγμα να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα τους αλλάζοντας την ισοτιμία των νομισμάτων ή να τυπώσουν χρήματα για να χρηματοδοτήσουν υπέρογκα δημόσια ελλείμματα ή για να καταβάλλουν τόκους για μη βιώσιμα υψηλά επίπεδα δημόσιου χρέους). Η Ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα ΕΚΤ λαμβάνει αποφάσεις για τη νομισματική πολιτική της Ευρώπης, με σκοπό να διατηρήσει τις τιμές σταθερές στην ευρωζώνη.

Παρόλα αυτά υπάρχουν κάποια κράτη μέλη που επέλεξαν να διατηρήσουν το δικό τους νόμισμα ώστε να διατηρήσουν την δική τους ανεξαρτησία στην νομισματική πολιτική και σε μια περίπτωση κρίσης ή υψηλού χρέους να μπορούν να αξιοποιήσουν το παραπάνω εργαλείο. Υπάρχουν τράπεζες με έδρα ένα κράτος μέλος της Ευρωζώνης και θυγατρική εταιρία μια από τις χώρες που διατηρούν τη νομισματική τους ανεξαρτησία. Με αυτό τον τρόπο διατηρούν τις πιστοληπτικές διευκόλυνσης της Ευρωζώνης και ταυτόχρονα ευνοούνται από τις έκδοση νέου χρήματος σε κάποια χώρα. Κατέχουν σημαντική θέση στην ευρωζώνη διότι ξεκινάει η ροή των τραπεζικών δανείων από αυτές τις χώρες. Τα δάνεια δίνονται στις CORE¹ χώρες της Ε.Ε. και από εκεί στις BRICS χώρες που έχουν ελλειμματικό κρατικό ισοζύγιο. Το τρίγωνο που σχηματίζεται ευνοεί τις χώρες του πυρήνα της Ευρώπης και συρρικνώνει τις οικονομίες που έχουν ελλειμματικό ισοζύγιο.

Ηνωμένο Βασίλειο/ Δανία / Σουηδία / Ελβετία

¹ Οι δύο περιοχές είναι η GIIPS και η υπόλοιπη ζώνη του ευρώ, τις οποίες ονομάζουμε CORE (Αυστρία, Βέλγιο, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Κάτω Χώρες, Λουξεμβούργο και Φινλανδία). Έπειτα χωρίζουμε τον υπόλοιπο κόσμο σε δύο ομάδες: 1) το υπόλοιπο της ΕΕ και τα μεγάλα χρηματοοικονομικά κέντρα (Καναδάς, Δανία, Ιαπωνία, Σουηδία, Ελβετία, Ηνωμένο Βασίλειο και Ηνωμένες Πολιτείες) και η 2) όλες τις υπόλοιπες χώρες (ROW).

Οι τράπεζες συγκεκριμένων χωρών εκτός της ζώνης του ευρώ, όπως του Ηνωμένου Βασιλείου, της Δανίας, της Σουηδίας και της Ελβετίας ασκούν ελεύθερα τη δική τους νομισματική πολιτική. Δεν έχουν το ευρώ ως επίσημο νόμισμα, όμως διαθέτουν πρόσβαση σε πιστοληπτικές διευκολύνσεις της ΕΚΤ μέσω των τραπεζικών ομίλων. Δεν έχουν κάνει γενική εναρμόνιση των τραπεζικών κανόνων με την ΕΕ και ταυτόχρονα διατηρούν την νομισματική τους ακεραιότητα. Υπάρχουν πολλές τράπεζες ξένης ιδιοκτησίας στο Ηνωμένο Βασίλειο με διεθνή δραστηριότητα (διεθνή κοινοπρακτικό δανεισμό και δανεισμό προς την Ιρλανδία) (Hale & Obstfeld, 2016). Στην ουσία παρατηρείται μια αύξηση του δανεισμού από τις χώρες εκτός της ζώνης του ευρώ προς τις χώρες του πυρήνα της Ε.Ε. στην αγορά κοινοπρακτικών δανείων. Αυτό μας δείχνει ότι οι τράπεζες που εδρεύουν σε ευρωπαϊκές χώρες εκτός της ζώνης του ευρώ διατηρούν συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι των υπολοίπων χωρών τόσο στην επίδραση της μεταβολής της τιμής του ευρώ όσο και στην επίδραση της ΕΕ (Hale & Obstfeld, 2016).

Ηνωμένες Πολιτείες

Τις ηνωμένες πολιτείες είναι μια ιδιαίτερη χώρα διότι αποτελεί τη μεγαλύτερη και παγκόσμια χρηματοπιστωτική αγορά. Επίσης, παρατηρείται μια αύξηση του δανεισμού από τις Ηνωμένες Πολιτείες προς τις χώρες του πυρήνα της Ευρώπης. Αυτό υποδηλώνει ότι τα δάνεια από τις Ηνωμένες Πολιτείες προς τις χώρες του πυρήνα της Ευρώπης πραγματοποιούνται μέσω των θυγατρικών ξένων ιδρυμάτων που βρίσκονται στις Ηνωμένες Πολιτείες (Hale & Obstfeld, 2016).

Λουξεμβούργο/ Ιρλανδία

Το Λουξεμβούργο, επίσης, είναι μια ιδιαίτερη χώρα μέσα στην Ευρωζώνη λόγω του ειδικού καθεστώτος ως χρηματοπιστωτικού κέντρου. Τέλος και η Ιρλανδία θεωρείται μια ειδική περίπτωση για την Ε.Ε. διότι έχει στενούς χρηματοπιστωτικούς δεσμούς με το Ηνωμένο Βασίλειο.

2.4.3 Πώληση Περιουσιακών Στοιχείων

Ο οικονομικός ρόλος του κράτους και κατ' επέκταση το ποσοστό συμμετοχής του κράτους στην αγορά, χαρακτηρίζει την ελεύθερη αγορά και τον πλήρη ανταγωνισμό σε ένα κράτος. Η ευρωπαϊκή ένωση υποστηρίζει την περιορισμένη κρατική παρέμβαση κάθε μορφής και την ιδιωτικοποίηση των κρατικών επιχειρήσεων, με σκοπό τη βελτίωση της αποδοτικότητας (efficiency) και της αποτελεσματικότητας (effectiveness) των αγορών μέσω του ανταγωνισμού και της αποδέσμευσης πόρων προς όφελος των ασθενέστερων κοινωνικά ομάδων (διανεμητική δικαιοσύνη- equity).

Μια σημαντική χρονική περίοδος για κάθε κράτος μέλος της Ευρώπης είναι η περίοδος της διαδικασίας ένταξης στην Ευρώπη. Κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής τα πιθανά κράτη – μέλη της ευρωπαϊκής ένωσης κάνουν δύο σημαντικά πράγματα:

1) Αύξηση δανεισμού κυρίως από την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη. Στις χώρες που ετοιμάζονταν να ενταχθούν στην ΟΝΕ, παρατηρήθηκαν σημαντικές αλλαγές στις χρηματοοικονομικές ροές προς την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη (ΚΑΕ). Μεγάλο μέρος του δανεισμού χορηγήθηκε από τράπεζες της Γερμανίας και της Αυστρίας (Fernandez-Villaverde, Jesus, Garicano, & Santos, 2013).

2) Ιδιωτικοποίηση περιουσιακών στοιχείων της χώρας. Ο στόχος του κάθε κράτους είναι διπλός. Αρχικά, να μειώσει το ποσοστό της κρατικής παρέμβασης στην αγορά και έπειτα να κατανέμει τα χρήματα των περιουσιακών στοιχείων, σε αναπτυξιακές υποδομές ή να συμπληρώσει το ελλειμματικό ισοζύγιο (Hobza, Alexandr, & Zeugne, S., 2014).

Οι γερμανικές τράπεζες για παράδειγμα μπορούν να παίρνουν χρήματα με χαμηλότερα επιτόκια στην ευρωζώνη και να τα επενδύουν για μια δεκαετία σε περιουσιακά στοιχεία υψηλότερης απόδοσης. Παρόμοιες εφαρμογές έχουν γίνει στο παρελθόν με τα αμερικανικά "τοξικά" περιουσιακά στοιχεία (δηλαδή, χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που έχουν μειωθεί σημαντικά σε αξία και για τα οποία δεν υπάρχει πλέον λειτουργική αγορά) και με τα κρατικά ομόλογα της Ελλάδας, της Ιρλανδίας, της Πορτογαλίας, της Ισπανίας και της Ιταλίας. Αυτή η γερμανική εκδοχή του μεταφερόμενου εμπορίου έφερε σημαντικά κέρδη στις γερμανικές τράπεζες. Αντίστοιχα, οι γαλλικές τράπεζες εκμεταλλεύτηκαν ένα παρόμοιο πλεονέκτημα, δεδομένου του σημαντικού ρόλου τους ως χρηματοπιστωτικών διαμεσολαβητών μεταξύ των χωρών με αξιολόγηση AAA και των οφειλετών με τις μεγαλύτερες αποδόσεις στη ζώνη του ευρώ. Από την άλλη οι χώρες που χρειαζόντουσαν άμεσα χρήματα, χωρίς δάνειο απέκτησαν ρευστότητα (Miranda-Agrippino, Silvia, & Rey, H., 2013).

Από το παράδειγμα που παρουσιάστηκε εξάγονται κάποια συμπεράσματα όπως το ότι όταν μια χώρα ξεκινάει τις διαδικασίες ένταξης στην ΟΝΕ, οι καθαρές υποχρεώσεις της αυξάνονται. Βέβαια αν μια χώρα έχει ελλειμματικό ισοζύγιο και δημόσιο χρέος επιβαρύνεται ακόμα περισσότερο εκείνη την περίοδο και εμφανίζεται και στα δημοσιονομικά της στοιχεία. (Hobza, Alexandr, & Zeugne, 2014). Η βαθμίδα της

πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας διαμορφώνει την απόδοση των κρατικών ομολόγων της (Miranda-Agrippino, Silvia, & Rey, H., 2013).

Στη παρούσα εργασία, αποδεχόμαστε την σημαντικότητα της περιόδου ένταξης της Ελλάδας στην ευρωζώνη και παρατηρούμε τις έντονες αλλαγές στα περιουσιακά της στοιχεία. Πλην όμως, την χρονιά των εκλογών παρατηρούνται εντονότερες αλλαγές στα δημοσιονομικά της μεγέθη, οι οποίες πραγματοποιούνται για τις εκλογές.

2.4.4 Δανεισμός: Ροή Δημόσιων Χρεών εντός της ζώνης της ΟΝΕ

Ένα κράτος έχει τη δυνατότητα είτε να δανειστεί εσωτερικά είτε να δανειστεί εξωτερικά. Όταν επιλέγει το κράτος να δανειστεί για να ισοσκελίσει το ελλειμματικό ισοζύγιο, τότε δημιουργεί έλλειμμα. Τα συνεχόμενα ελλείμματα δημιουργούν χρέος.

Στον εσωτερικό δανεισμό το κράτος εκδίδει τίτλους (έντοκα γραμμάτια δημοσίου ή ομόλογα) και τους διοχετεύει στην αγορά των τραπεζών ή των ιδιωτών της. Στον εξωτερικό δανεισμό, το κράτος δανείζεται χρήματα από μια χώρα και διαπραγματεύεται το επιτόκιο και τον χρόνο αποπληρωμής του. Ένα βασικό εργαλείο για τη χρηματοδότηση του ελλείμματος σε κάθε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής ένωσης είναι ο δανεισμός εντός συνόρων της ΟΝΕ. Η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) είχε μεγάλο αντίκτυπο στις χρηματοοικονομικές ροές κυρίως εντός της ζώνης της ΟΝΕ, αυξήθηκαν οι ακαθάριστες ροές χρέους και ιδίων κεφαλαίων μεταξύ των μελών λόγω του ενιαίου νομίσματος και της κανονιστικής εναρμόνισης εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Οι τέσσερις παράγοντες δίνουν στα βασικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της ζώνης του ευρώ ένα αντιληπτό συγκριτικό πλεονέκτημα όσον αφορά το δανεισμό εντός της ευρωζώνης, και αυτό θα επηρέαζε επίσης τις χρηματοοικονομικές ροές από το εξωτερικό προς τις περιφέρειες της ζώνης του ευρώ είναι οι παρακάτω: Πρώτον, ο κίνδυνος επένδυσης μειώθηκε με την έλευση του ευρώ λόγω των παραδοχών των επενδυτών σχετικά με τους μελλοντικούς πολιτικούς κινδύνους (Hale & Obstfeld, 2016). Δεύτερον, το κόστος των συναλλαγών μειώθηκε και ο συναλλαγματικός κίνδυνος εξαλείφθηκε για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της ζώνης του ευρώ που επενδύουν στις χώρες της περιφέρειας (Obstfeld, 2013), (Kalemli-Ozcan, Sebnem, Papioannou, & Peydrό, 2010). Τρίτον, η πολιτική της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) ενθάρρυνε την ζήτηση για κρατικούς χρεωστικούς τίτλους περιφέρειας από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της ζώνης του ευρώ, τα οποία είναι σε θέση να εφαρμόσουν μηδενικούς συντελεστές στάθμισης κινδύνου (Miranda-Agrippino, Silvia, & Rey, 2013). Τέταρτον, οι χρηματοπιστωτικοί κανονισμοί στην ΕΕ εναρμονίστηκαν και η υποδομή του ευρώ συνεπάγεται ένα αποτελεσματικότερο σύστημα πληρωμών μέσω του μηχανισμού διακανονισμού του TARGET (Hale & Obstfeld, 2016).

Στην παρούσα εργασία αποδεχόμαστε ότι προϋπήρχαν κρατικά ελλείμματα στην Ελλάδα πριν την ένταξη της στο ευρώ. Κατά την διαδικασία ένταξης της χρησιμοποιήθηκαν τα πλεονεκτήματα ασφάλειας που δόθηκαν από το ΕΚΤ για αναπτυξιακούς σκοπούς (Βαρουφάκης, Πατώκος, Τσερκέζης, & Κουτσοπέτρος, 2011). Επίσης, τα δάνεια, τα οποία έχουν ληφθεί, είναι από την ΕΚΤ και το ΔΝΤ. Παράλληλα με τις ανάγκες της χώρας για να βελτιώσει τις υποδομές και τους δείκτες της, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, άντλησε κεφάλαια και για τη χρηματοδότηση των εκλογών. Με αυτό τον τρόπο, την περίοδο των εκλογικών αναμετρήσεων δημιούργησε μεγαλύτερα ελλείμματα και διόγκωσαν περισσότερο το χρέος της (Βαβούρας Ι., Βαβούρα, Πετράκος, & Ρόντος, 2019).

2.5. Ανακεφαλαίωση

Η διαφορά των δαπανών με των εσόδων ενός κράτους ονομάζεται δημόσιο έλλειμμα. Αν οι δαπάνες ενός κράτους υπερτερούν από τα έσοδα τότε αναφερόμαστε σε ελλειμματικό ισοζύγιο. Οι βασικές μορφές ελλειμμάτων είναι: α. το πρωτογενές, β. το λειτουργικό, γ. το δομικό ή διαρθρωτικό και δ. το κυκλικό. Στην περίπτωση που το ισοζύγιο είναι ελλειμματικό η κυβέρνηση πρέπει να διαχειριστεί το έλλειμμα με ορθολογικό τρόπο, ασκώντας περιοριστική πολιτική. Για να καλυφτεί η διαφορά που προκύπτει, το κράτος θα ζητήσει δάνεια από τις αγορές (Βαβούρας & Μανωλάς, 2006).

Οι τρόποι χρηματοδότησης του ελλείμματος εντός της ευρωζώνης είναι συγκεκριμένοι. Αναφερόμαστε στην επιβολή φόρων, στην νομισματοκοποίηση χρέους για συγκεκριμένες χώρες της Ευρώπης, στην πώληση περιουσιακών στοιχείων και στον δανεισμό εσωτερικό και εξωτερικό. Η ευρωπαϊκή ένωση παρέχει συγκριτικό πλεονέκτημα όσον αφορά τον δανεισμό. Ο κίνδυνος επένδυσης μειώθηκε (Hale & Obstfeld, 2016), το κόστος των συναλλαγών μειώθηκε και ο συναλλαγματικός κίνδυνος εξαλείφθηκε (Kalemli-Ozcan, Sebnem, Parioannou, & Peydr'ο, 2010), η πολιτική της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) ενθάρρυνε την ζήτηση για κρατικούς χρεωστικούς τίτλους (Miranda-Agrippino, Silvia, & Rey, 2013) και οι χρηματοπιστωτικοί κανονισμοί στην ΕΕ εναρμονίστηκαν και η υποδομή του ευρώ (Hale & Obstfeld, 2016).

Κεφάλαιο 3

Η έκταση των πολιτικό – οικονομικών κύκλων στην Ελλάδα

3.1.Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο θα προσπαθήσουμε να κάνουμε μια σύντομη ιστορική αναδρομή των εκλογών στην Ελλάδα και να τις συνδέσουμε με το δημόσιο έλλειμμα. Έπειτα, αναφέρουμε τις συνθήκες που επηρεάζουν τους ΠΟΚ στην βιβλιογραφία που παρουσιάσαμε, με στόχο να αναλύσουμε την γενικότερη εικόνα.

Η δομή του κεφαλαίου είναι η παρακάτω:

- Πολιτικές – Οικονομικές συνθήκες της 1974-2019
- Συνθήκες που επηρεάζουν του ΠΟΚ
- Το φαινόμενο των πολιτικό-οικονομικών κύκλων στην Ελλάδα
- Ανακεφαλαίωση

3.2. Πολιτικές – Οικονομικές συνθήκες της 1974-2019

Στις 17 Νοεμβρίου του 1974 έλαβαν χώρα οι πρώτες εκλογές στην Ελλάδα, μετά την πτώση της δικτατορίας. Αναδείχθηκε νικητής της εκλογικής αναμέτρησης η Νέα δημοκρατία (κεντροδεξιό κόμμα), η οποία και επανεκλέχθηκε για δεύτερη συνεχόμενη φορά το 1977. Τη χρονική περίοδο 1974 έως και 1981 το κυβερνών κόμμα προσπάθησε να βελτιώσει τις συνθήκες που επικρατούσαν, με απώτερο σκοπό την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα. Αρχικά, ξεκίνησαν διαδικασίες μείωσης πληθωρισμού, ο οποίος ανερχόταν σε 26,8%. Τα υπόλοιπα οικονομικά μεγέθη διατηρούνται σε ικανοποιητικά επίπεδα. Το ποσοστό ανεργίας διατηρείται σε χαμηλό επίπεδο εκείνη την περίοδο, περίπου στο 1,73% και τα δημοσιονομικά ελλείμματα δεν υπερβαίνουν το 3% του ΑΕΠ. Επίσης, ο πραγματικός μισθός και οι συντάξεις αυξήθηκαν.

Το πετρελαϊκό σοκ του 1974, προκάλεσε αναταραχές στην Ελληνική Οικονομία και την καθυστέρησε στην ανάπτυξη της, καθώς χειροτέρευσε όλα τα οικονομικά μεγέθη. Βέβαια η περίοδος του στασιμοπληθωρισμού τάραξε όλες τις οικονομίες και δεν δημιούργησε κάποιο πρόβλημα στην Ελλάδα για την ένταξή της στην ΕΟΚ το 1981.

Η επόμενη περίοδος ήταν στην εξουσία το ΠΑΣΟΚ (κεντροαριστερής ιδεολογίας), το οποίο έμεινε και αυτό για δύο συνεχόμενες τετραετίες (1981 - 1989). Στην πρώτη τετραετία του ΠΑΣΟΚ δόθηκαν αυξήσεις σε μισθούς, σε συντάξεις, αυξήθηκαν τα επιδόματα, έγιναν υπερβολικά πολλοί διορισμοί στο δημόσιο και προχώρησαν σε σημαντικές κρατικοποιήσεις εταιρειών. Στην επόμενη τετραετία υιοθετήθηκε μια σφικτή οικονομικά πολιτική από την μεριά του ΠΑΣΟΚ με στόχο να νοικοκυρέψει τα οικονομικά της χώρας. Συνολικά, την περίοδο αυτή περιγραφόταν από υψηλά επίπεδα πληθωρισμού, υπερβολικό δημόσιο χρέος (65,7%), υψηλό δημοσιονομικό έλλειμμα (γύρω στο 10% του ΑΕΠ) και το ΑΕΠ παραμένει σχεδόν μηδενικό (0.77%).

Η έντονη δυσαρέσκεια από το «πρόγραμμα σταθερότητας» που ενεργοποιήθηκε εκείνη την περίοδο, προκάλεσε απανωτές εκλογές και κυβερνήσεις συνεργασίας που δεν ήταν εφικτό να κυβερνήσουν τετραετία. Η ΝΔ κατάφερε να σχηματίσει αυτοδύναμη κυβέρνηση το 1990 και προσπάθησε να κάνει μεταρρυθμιστικές πολιτικές με στόχο να δημιουργήσει ελεύθερη αγορά. Μείωσε το δημόσιο τομέα και προώθησε τις ιδιωτικοποιήσεις των κρατικών επιχειρήσεων. Τα οικονομικά μεγέθη της χώρας έμειναν σε παρόμοια επίπεδα. Η ειδοποιός διαφορά ήταν στα δημόσια έσοδα, τα οποία αυξήθηκαν και το δημόσιο χρέος που ξεπέρασε το 82% του ΑΕΠ. Το 1992 κατάφερε η Ελλάδα να υπογράψει τη συνθήκη του Μάαστριχτ και τον επόμενο χρόνο τέθηκε σε ισχύ το πρόγραμμα σύγκλισης. Το πρωτογενές έλλειμμα και ο πληθωρισμός ξεκίνησαν να μειώνονται και να προσαρμόζονται στις προ-απαιτήσεις ένταξης της χώρας στην ΕΕ.

Κατά την διάρκεια της επόμενης περιόδου, το ΠΑΣΟΚ κατάφερε να εκλεγεί για τρεις συνεχόμενες εκλογές και να συνεχίσει την προετοιμασία της χώρας προς την ένταξη της στην Ευρώπη. Το 1994 υιοθετήθηκε νέο πρόγραμμα σύγκλισης μέσω της άσκησης περιοριστικής νομισματικής πολιτικής. Το δημόσιο χρέος άρχισε να μειώνεται μέχρι που το 2001 κατάφερε να πετύχει πρωτογενές πλεόνασμα. Ο πληθωρισμός κατάφερε να φτάσει στα πιο χαμηλά επίπεδα για τα δεδομένα της χώρας και το χρέος σταθεροποιήθηκε γύρω στο 96%. Το 2001 η Ελλάδα κάλυψε τα κριτήρια σύγκλισης της συνθήκης του Μάαστριχτ και έγινε μέλος της Ευρωζώνης. Το 2002 είχε επίσημο νόμισμα το ευρώ.

Με την εισαγωγή του ευρώ, το κόστος συναλλαγής του δανεισμού των βασικών χωρών της ΟΝΕ προς τις περιφερειακές χώρες της ΟΝΕ μειώνεται, αλλά παραμένει αμετάβλητο για τον υπόλοιπο κόσμο αυτό σημαίνει τη μείωση των επιτοκίων. Οι τράπεζες του πυρήνα της ζώνης του ευρώ έχουν την ικανότητά να δανείζουν σε δανειολήπτες με χαμηλότερο επιτόκιο. Μέσω του δανεισμού κεφαλαίων με χαμηλότερο επιτόκιο χρηματοδοτούνται περισσότερα έργα, με αποτέλεσμα την οικονομική άνθηση και την αύξηση του δανεισμού (υψηλότερο χρέος και έλλειμμα), όπως διαπιστώθηκε την περίοδο 2000-2007 στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, το 2003, η μεγέθυνση του ΑΕΠ ήταν στο 5,8%, το χρέος στο 112% και το έλλειμμα στο 7,8%. Οι δανειστές του υπόλοιπου κόσμου αντιμετωπίζουν πλέον υψηλότερα κόστη συναλλαγής από ότι οι δανειστές εντός της ΟΝΕ, οπότε δεν δανείζουν πλέον απευθείας σε όσες χώρες ζητούν δάνεια. Παράλληλα, οι βασικές χώρες της ΟΝΕ και οι τράπεζές τους μπορούν να επωφεληθούν ως διαμεσολαβητές, από το «μεταφερόμενο εμπόριο» χρηματοοικονομικών ροών από χώρες εκτός της ΟΝΕ προς την περιφέρεια. Ως εκ τούτου, οι βασικές χώρες της ΟΝΕ θα δουν πιθανώς αυξήσεις τόσο των ακαθάριστων υποχρεώσεών τους στο εξωτερικό (δανεισμός από τον υπόλοιπο κόσμο) όσο και των περιουσιακών στοιχείων (δανεισμός προς τις χώρες της ΟΝΕ).

Η ΝΔ διαδέχεται το ΠΑΣΟΚ για δύο τετραετίες. Η οικονομική άνθηση αυτή συνεχίστηκε μέχρι τους Ολυμπιακούς αγώνες. Μετά το πέρας των αγώνων, η χώρα μπήκε σε πρόγραμμα δημοσιονομικής σταθεροποίησης, λόγω των υπέρογκων δανείων που είχε λάβει. Το αποτέλεσμα του προγράμματος ήταν η μείωση του χρέους και του ελλείμματος. Η απασχόληση και η μεγέθυνση του ΑΕΠ είχαν ανοδική τάση μέχρι το 2007 και έπειτα πτωτική πορεία. Στην δεύτερη τετραετία της ΝΔ, όλα τα μεγέθη είχαν πτωτική πορεία. Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, καθώς και οι πολιτικές αναταράξεις που έλαβαν χώρα, οδήγησαν την χώρα σε πρόωρες εκλογές.

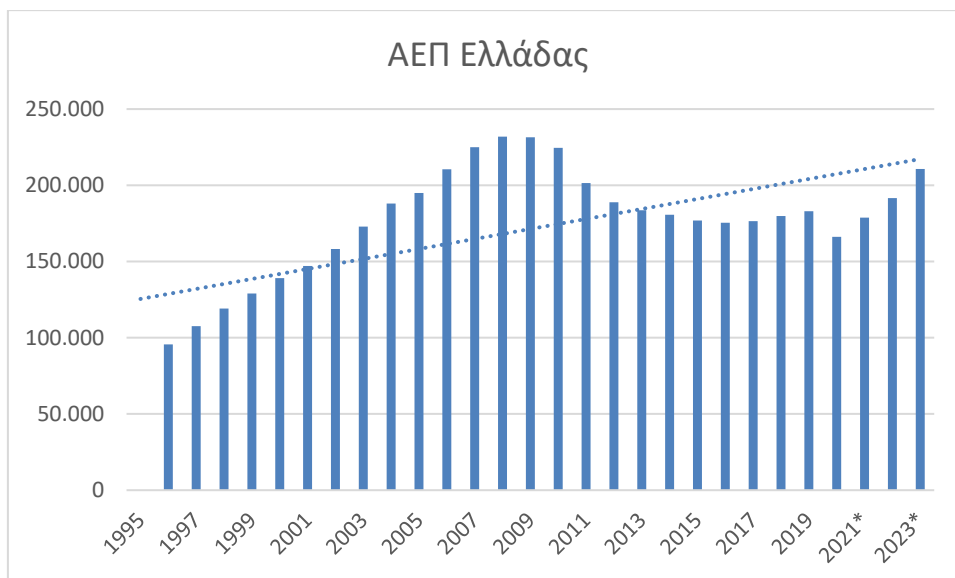
Το ΠΑΣΟΚ κερδίζει τις επόμενες εκλογές αλλά συνέχισαν να εντείνονται οι δυσμενείς συνθήκες έχοντας ως συνέπεια την “εκτόξευση” των επιτοκίων. Τα υψηλά επιτόκια όπου δυσκόλευσαν την αποπληρωμή των δόσεων της κυβέρνησης και το συνεχώς αυξανόμενο έλλειμμα, δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για την έναρξη της ελληνικής οικονομικής κρίσης. Το 2010, η κυβέρνηση υπέγραψε την πρώτη δανειακή σύμβαση με την Ευρωζώνη και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Η συγκεκριμένη σύμβαση είχε επιπρόσθετες απαιτήσεις από τον δανειολήπτη πέρα του

επιτοκίου, την λήψη μέτρων λιτότητας. Ο απώτερος σκοπός ήταν να ρυθμιστούν τα χρέη και τα ελλείμματα της Ελλάδας σε βιώσιμα. Το λάθος της ευρωπαϊκής ένωσης ήταν ότι δεν υπολόγισε σωστά τη ελαστικότητα των αγορών στην Ελλάδα. Με συνέπεια τα μονοπώλια που υπήρχαν στην χώρα να αυξήσουν υπερβολικά πολύ την τιμή τους και να οδηγήσουν την χώρα σε βαθιά ύφεση. Η μείωση του ΑΕΠ και της απασχόλησης εντεινότανε όλο και περισσότερο ώσπου αναγκάστηκε η κυβέρνηση να υπογράψει δεύτερο μνημόνιο, το 2012.

Η κοινωνική δυσαρέσκεια και αγανάκτηση δημιούργησε πολιτική αστάθεια και στις επερχόμενες εκλογές δεν μπόρεσε να βγάλει αυτοδυναμία κανένα κόμμα. Τρεις εκλογικές αναμετρήσεις έγινε ώστε να μπορέσει να δημιουργηθεί κυβέρνηση συνεργασίας. Ο στόχος των μετέπειτα κυβερνήσεων είναι η επαναδιαπραγμάτευση των μνημονίων. Η εφαρμογή του στόχου δεν υλοποιήθηκε αφού εφαρμόστηκαν περισσότερα μέτρα λιτότητας. Τα οικονομικά αποτελέσματα εκείνης της περιόδου ήταν μείωση του ελλείμματος στο 3,5%, το 2014, μείωση του πληθωρισμού της Ελλάδας (αποπληθωρισμό), αύξηση του δημόσιου χρέους και τέλος η σμίκρυνση του ΑΕΠ.

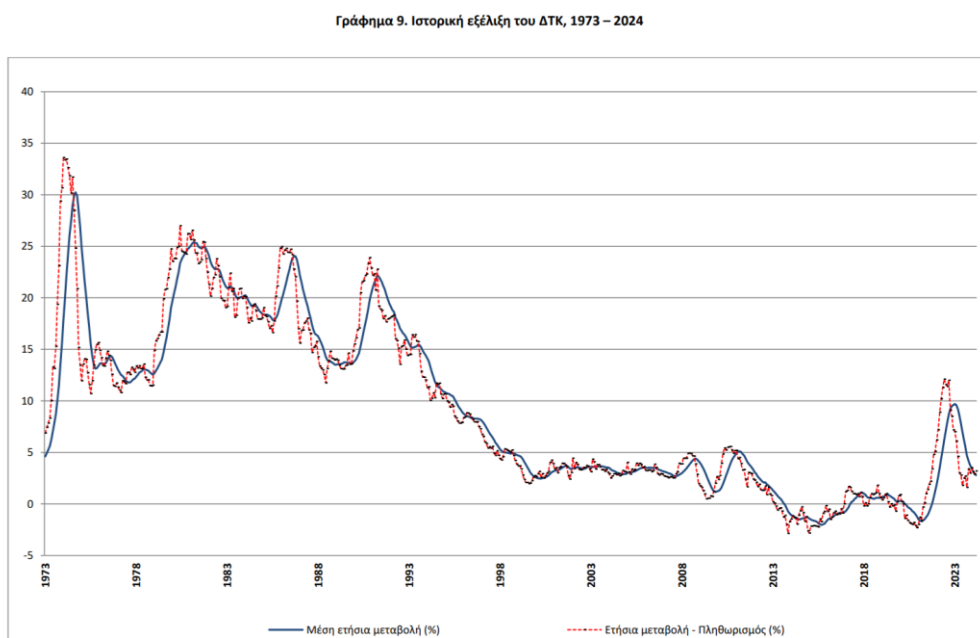
Η τελευταία περίοδος που θα αναλύσουμε είναι από το 2019 έως και σήμερα, στην οποία το κυβερνών κόμμα είναι η Νέα δημοκρατία. Το ΑΕΠ της Ελλάδας μειώθηκε την περίοδο του covid-19, και μετέπειτα άρχισε να αυξάνεται. Ο πληθωρισμός εκτοξεύτηκε στο 2022 -2023 σε επίπεδα μη αναμενόμενα και παρόμοια με του 1993. Τέλος το δημόσιο χρέος ανέβηκε, κυρίως λόγω της μείωσης της παραγωγικότητας της χώρας επί COVID-19. Από το 2023 και έπειτα προσπαθεί η κυβέρνηση να συγκλίνει τα νούμερα πριν την κρίση της επιδημίας.

Η ανάλυση του παραπάνω κειμένου στηρίχθηκε στα παρακάτω διαγράμματα από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία και το International Monetary Fund.

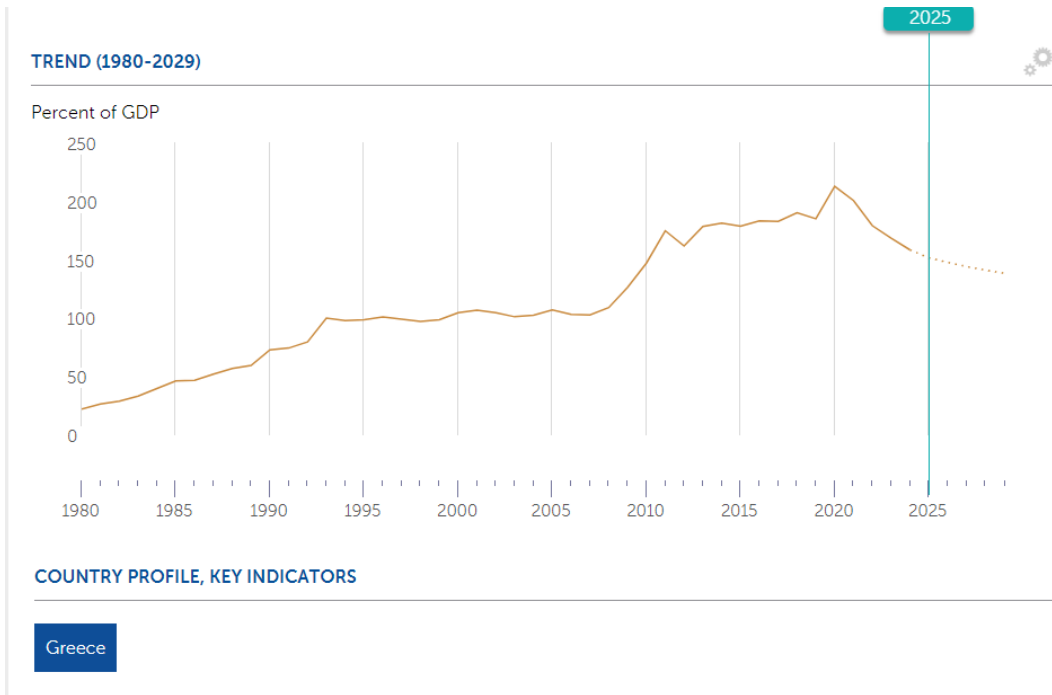
Εικόνα 1 ΑΕΠ Ελλάδας 1995 -2023

<https://www.statistics.gr/el/statistics/eco>

Εικόνα 2 Ιστορική Εξέλιξη του ΔTK, 1973-2024

<https://www.statistics.gr/el/statistics/eco>

Εικόνα 3 Δημόσιο Έλλειμμα Ελλάδας, 1980 - 2025

https://www.imf.org/external/datamapper/GGXWDG_NGDP@WEO/GRC

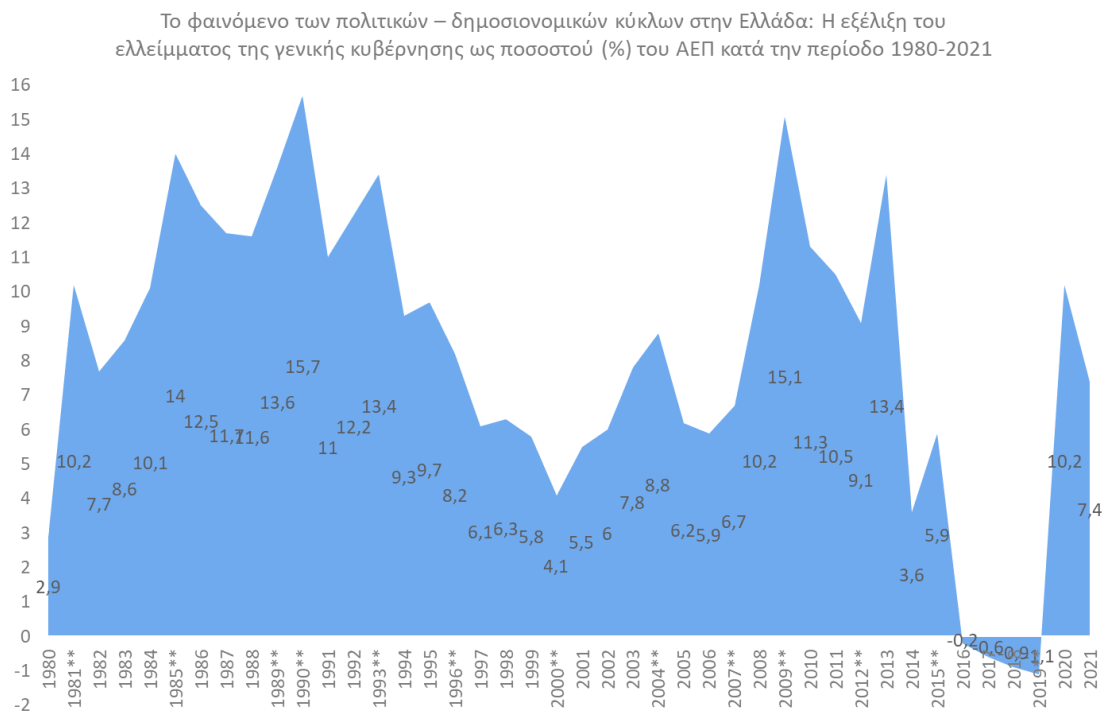
Έτος εκλογών	Κυβερνών κόμμα	Ιδεολογική κατεύθυνση
1974	ΝΔ	ΚΕΝΤΡΟΔΕΞΙΑ
1977	ΝΔ	ΚΕΝΤΡΟΔΕΞΙΑ
1981	ΠΑΣΟΚ	ΚΕΝΤΡΟΑΡΙΣΤΕΡΑ
1985	ΠΑΣΟΚ	ΚΕΝΤΡΟΑΡΙΣΤΕΡΑ
6/1989	ΝΔ-ΣΥΝ	Κυβέρνηση Συνεργασίας
11/1989	ΝΔ-ΣΥΝ-ΠΑΣΟΚ	Κυβέρνηση Συνεργασίας
1990	ΝΔ	ΚΕΝΤΡΟΔΕΞΙΑ
1993	ΠΑΣΟΚ	ΚΕΝΤΡΟΑΡΙΣΤΕΡΑ
1996	ΠΑΣΟΚ	ΚΕΝΤΡΟΑΡΙΣΤΕΡΑ
2000	ΠΑΣΟΚ	ΚΕΝΤΡΟΑΡΙΣΤΕΡΑ
2004	ΝΔ	ΚΕΝΤΡΟΔΕΞΙΑ
2007	ΝΔ	ΚΕΝΤΡΟΔΕΞΙΑ
2009	ΠΑΣΟΚ	ΚΕΝΤΡΟΑΡΙΣΤΕΡΑ
2012	ΝΔ-ΠΑΣΟΚ-ΔΗΜΑΡ	Κυβέρνηση Συνεργασίας
1/2015	ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ	Κυβέρνηση Συνεργασίας
1/2015	ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ	Κυβέρνηση Συνεργασίας
2019	ΝΔ	ΚΕΝΤΡΟΔΕΞΙΑ
2023	ΝΔ	ΚΕΝΤΡΟΔΕΞΙΑ

Πίνακας 2. Εκλογικά έτη και Κυβερνών Κόμμα. 1974-2023

wikipedia

3.3. Το φαινόμενο των πολιτικό-οικονομικών κύκλων στην Ελλάδα

Από τη δεκαετία του 80, ο δημόσιος τομέας παρουσιάζει παθολόγεια στην Ελλάδα. Οι λόγοι που δεν έχει καλή λειτουργία (αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα) είναι λόγω της παραοικονομίας, της κακής διάρθρωσης, του αυξημένου όγκου των υπαλλήλων και των εκλογικών αναμετρήσεων. (Βαβούρας & Βαβούρα, 2019). Σύμφωνα με την ανάλυση των (Βαβούρας & Βαβούρα, 2019) την περίοδο των εκλογών το δημόσιο έλλειμμα αυξάνεται περισσότερο σε σχέση με τα υπόλοιπα έτη. Στο παρακάτω σχήμα απεικονίζεται το Δημόσιο έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ της Ελλάδας. Οι εκλογικές περιόδους παρουσιάζονται με αστερίσκο *.

Εικόνα 4 Το φαινόμενο των πολιτικών-Οικονομικών Κύκλων στην Ελλάδα, 1980-2021, Βαβούρας Ιωάννης

Πιο συγκεκριμένα, στο παραπάνω διάγραμμα παρουσιάζονται:

- Τα έτη των εκλογών από το 1981 έως και το 1996 υπάρχει έντονη εμφάνιση των εκλογικών κύκλων .
- Τα έτη των εκλογών από το 1996 έως το 2000 δεν υπάρχει εμφάνιση των εκλογικών κύκλων (περίοδος προσαρμογή δημοσιονομικών για τη εισαγωγή της Ελλάδας στην Ευρώπη).

- Τα εκλογικά έτη 2004 έως 2021 υπάρχει εμφάνιση εκλογικών κύκλων

Οπότε σύμφωνα με το διάγραμμα Πολιτικοί- Οικονομικοί κύκλοι στην Ελλάδα εμφανίζονται. Διαπιστώνεται ότι σε όλες τις εκλογικές αναμετρήσεις εκτός δύο χρονιών, οι κυβερνήσεις ακολουθούν επεκτατική δημοσιονομική πολιτική προεκλογικά (Βαβούρας Ι. , Βαβούρα, Πετράκος, & Ρόντος, 2019). Τέλος, τις περιόδους των μνημονίων (Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος 2004-2007 & 2009-2017), οι εκλογικοί κύκλοι υπάρχουν μεν αλλά μειώνονται δε.

3.4. Συνθήκες που επηρεάζουν του ΠΟΚ

3.4.1 Επίπεδο ανάπτυξης ή μεγέθυνσης των χωρών

Σύμφωνα με τον Shi and Svensson (2002a) ερευνούν κατά πόσο επηρεάζει το θεσμικό περιβάλλον κάθε χώρας την ένταση των ΠΟΚ. Πιο συγκεκριμένα, εξέτασαν συνολικά 91 χώρες και τις χώρισαν σε δύο κατηγορίες τις αναπτυσσόμενες και τις αναπτυγμένες χώρες, σύμφωνα με το ΑΕΠ τους. Κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι σε χώρες με χαμηλό ΑΕΠ (αναπτυσσόμενες), οι ηγέτες ασκούν μεγαλύτερη επιρροή πάνω στην οικονομία και στους πολίτες της και τους χειρίζονται προς όφελος τους.

Σύμφωνα με τα αριθμητικά δεδομένα του μοντέλου τους υπολόγισαν ότι το έτος των εκλογών ο δημοσιονομικός προϋπολογισμός αυξάνεται περισσότερο στις αναπτυσσόμενες χώρες από ότι στις αναπτυγμένες. Πιο συγκεκριμένα στις ανεπτυγμένες χώρες υπάρχει ΠΟΚ και ο δημοσιονομικός προϋπολογισμός χειροτερεύει κατά 0,6 ποσοστιαίες μονάδες ενώ στις αναπτυσσόμενες χώρες υπάρχει επίσης ΠΟΚ αλλά ο δημοσιονομικός προϋπολογισμός χειροτερεύει κατά 1,4 ποσοστιαίες μονάδες.

Οι Shi and Svensson (2002a) υποστηρίζουν ότι οι διαφορές που προκύπτουν έχουν ως κύρια αιτία το θεσμικό περιβάλλον της χώρας. Οι πολιτικοί μπορούν με μεγαλύτερη ευκολία να χειραγωγήσουν τους πολίτες τους αφού μοχθούν για την απόκτηση των βασικών αναγκαίων αγαθών στις αναπτυσσόμενες χώρες.

3.4.2 Η ημερομηνία των εκλογών

Οι εκλογές προκαλούν καλές οικονομικές συνθήκες ή οι καλές οικονομικές συνθήκες προκαλούν τις εκλογές? Αυτό είναι ένα ερώτημα που δεν μπορεί να απαντηθεί από τα μοντέλα που παρουσιάστηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια, καθώς θεωρούν ως εξωγενή τον προσδιορισμό της εκλογικής ημερομηνίας. Εάν όμως η κυβέρνηση μπορούσε να διενεργήσει πρόωρες εκλογές αντί να χειριστεί ομορπονιστικά την

οικονομία, θα μπορούσε απλά να επιλέξει την ημερομηνία των εκλογών την περίοδο που η οικονομία βρίσκεται σε άνθηση.

Ο Ito (1990), αναπτύσσοντας ένα αριθμητικό μοντέλο για την Ιαπωνία, βρίσκει ότι οι κυβερνήσεις δεν προκαλούν τεχνητούς ΠΟΚ προκειμένου να επανεκλεγούν. Οι οικονομίες έχουν κυκλικότητα και μέσα σε μια θητεία θα δημιουργηθεί από μόνο το κατάλληλο σημείο για να γίνουν οι εκλογές. Δηλαδή, υποστηρίζει ότι θα υπάρξει κάποιο εξωκυβερνητικό σοκ στην οικονομία και θα φτιαχτούν οι κατάλληλες συνθήκες για να επανεκλεγεί το κόμμα. Με αυτό τον τρόπο, την περίοδο που ο πληθωρισμός θα είναι χαμηλός και η οικονομική μεγέθυνση υψηλή, θα αυξηθούν οι πιθανότητες επανεκλογής του κόμματος.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα ενός εξωκυβερνητικού σοκ για την ελληνική οικονομία είναι η περίοδος των εκλογών του 2023. Σύμφωνα με τις προβλέψεις της ελληνικής στατιστικής αρχής το 2022 το κυβερνόν κόμμα ερχότανε πρώτο στις δημοσκοπήσεις με σημαντική διαφορά αλλά όχι αυτοδυναμία, από τις πρώτες εκλογές. Ένα τυχαίο συμβάν που έγινε προεκλογικά: η σύγκρουση εμπορικής με επιβατικής αμαξοστοιχίας στα Τέμπη, οι πρώτες εκλογές δεν έφεραν αυτοδυναμία σε κάποιο κόμμα και έγινε δεύτερη εκλογική αναμέτρηση. Οι πρόωρες εκλογές μπορεί να ήταν μια πιο συνετή λύση και όχι τόσο ψυχοφθόρα διαδικασία.

3.4.3 Επίπεδο Ανισότητας / δικαιοσύνης

Όταν αναφερόμαστε στις κοινωνικές ανισότητες αναφερόμαστε στις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των ατόμων στην υπάρχουσα κοινωνική διαστρωμάτωση, όπως είναι η κοινωνικοοικονομική κατάσταση (Hargittai, 2010), (Haight, Quan-Haase, & Corbett, 2014) η ηλικία (Hall, Bernhardt, J. M., & Vollrath, 2015) και το επίπεδο εκπαίδευσης (Cruz-Jesus, Vicente, Bacao, & Oliveira, 2016). Η ψηφιακή ανισότητα αναφέρεται εκτός από τα παραπάνω και σε τρία, επιπλέον, χαρακτηριστικά που σχετίζονται με το βαθμό ικανότητας και αποτελεσματικής χρήσης των τεχνολογιών (Hargittai, 2003). Αρχικά τα τεχνικά μέσα που μπορεί κανείς να έχει πρόσβαση. Δεύτερο χαρακτηριστικό είναι η ποιότητα του κοινωνικού δικτύου (Courtois & Verdegem, 2016) (Helsper & Van Deursen, 2015) με την έννοια της διάχυσης και της μεταβίβασης γνώσης. Η ανισότητα είναι ένα μείγμα από παράγοντες, ο συνδυασμός των οποίων ορίζει έναν επιπλέον δείκτη ανάπτυξης και μεγέθυνσης (Johnston & Webber, 2003) σε μια κοινωνία και κατ' επέκταση ορίζει τον εγγράμματο πολίτη, (Unesco, 2005).

Ένας ακόμα παράγοντας που καθορίζει την εισοδηματική ανισότητα είναι η πρόσβαση στην εκπαίδευση και η ποιότητα της. Η διαδικασία της εκπαίδευσης έχει και άμεση και έμμεση επιρροή στο τρόπο που διαμορφώνεται το εισόδημα. Η άμεση επιρροή διαμορφώνεται από το μεγαλύτερο εισόδημα ενός εξειδικευμένου υπαλλήλου, ενώ η έμμεση επιρροή που έχει είναι στον τρόπο που σκέφτεται και πράττει ένας άνθρωπος, όμως η απόκτηση του συγκεκριμένου αγαθού είναι μια μικρή επένδυση (Persson & Tabellini, 1992). Οι αρχικές συνθήκες κατανομής πλούτου σε μια κοινωνία μπορεί να έχουν επιρροή στις μακροχρόνιες επενδύσεις, στις οποίες οι απολαβές έρχονται μετά το πέρας των σπουδών. Στην ουσία υπάρχει μια άνιση πρόσβαση στην δημιουργία ανθρώπινου κεφαλαίου και έχει επιδράσεις στις μελλοντικές κατανομές εισοδήματος και πλούτου (Alesina & Rodrik, 1994). Το συγκεκριμένο φαινόμενο εμφανίζεται τόσο μεταξύ των πολιτών μέσα στην κοινωνία όσο μεταξύ των κοινωνιών. Ο προβληματισμός που δημιουργείται στην ψηφιακή κοινωνία εναπόκειται στο γεγονός της ποσότητας και του οικονομικού και εκπαιδευτικού επιπέδου των ατόμων που θα μπορέσουν να αποκτήσουν πρόσβαση στην εξειδικευμένη γνώση STEM ώστε να μεταβούν ομαλά στην νέα κοινωνία που δημιουργείται.

Η κατανομή του πλούτου, που με τη σειρά της εκφράζει συσσωρευτικά τις σχέσεις κεφαλαίου και εργασίας, αποτελεί κεντρικό άξονα της διάρθρωσης και της εξέλιξης των εισοδηματικών ανισοτήτων. Στις αναπτυσσόμενες χώρες συναντούμε πιο έντονη και μεγάλη ψαλίδα στην υπάρχουσα κοινωνική διαστρωμάτωση. Οι πολιτικοί έχουν παραπάνω κίνητρα να χειριστούν την οικονομία προς όφελος τους λόγω των διαφορετικών συνθηκών ανάμεσα στην χώρα.

3.4.4 Επίπεδο δημοκρατίας - Κράτος Δικαίου

Οι Brender και Drazen (2005), προσπαθήσουν να απαντήσουν στο που υπάρχουν οι ΠΟΚ. Σε μια χώρα με εδραιωμένη τη δημοκρατία, οι ψηφοφόροι γνωρίζουν τη διαδικασία των εκλογών και έχουν βιώσει τον τρόπο που δρουν τα κόμματα και πριν τις εκλογές και κατά τη διάρκεια της θητείας. Στην ουσία οι εκλογές είναι μια σύνηθες διαδικασία και υπάρχει επαρκής πληροφόρηση για τα βασικά στάδια της. Ένα επιπλέον χαρακτηριστικό των εδραιωμένων δημοκρατιών είναι η ανεξαρτησία των ΜΜΕ. Τα κανάλια σε μια χώρα προσφέρουν τις πληροφορίες εκείνες που «ανεβάζουν» ή «κατεβάζουν» το κυβερνών κόμμα. Τέλος, η χειραγώγηση της οικονομίας προς όφελός τους είναι πιο δύσκολη καθώς γνωστοποιούνται οι πληροφορίες και υπάρχει διαφάνεια.

«Στο πλαίσιο του κράτους δικαίου, όλες οι δημόσιες εξουσίες πρέπει πάντοτε να ενεργούν εντός των ορίων που καθορίζει ο νόμος. Η έννοια του κράτους δικαίου περιλαμβάνει μια διαφανή, δημοκρατική και πλουραλιστική νομοθετική διαδικασία με λογοδοσία, την αποτελεσματική δικαστική προστασία, περιλαμβανομένης της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, από ανεξάρτητα και αμερόληπτα δικαστήρια, καθώς και τη διάκριση των εξουσιών. Το κράτος δικαίου επιβάλλει ισότιμη προστασία για όλους βάσει του νόμου και αποτρέπει την αυθαίρετη χρήση εξουσίας από τις κυβερνήσεις. Εξασφαλίζει την προστασία και τον σεβασμό των βασικών πολιτικών και ατομικών δικαιωμάτων, καθώς και των ατομικών ελευθεριών» (Ε.Ε, 2024).

Τελειώνοντας, οι Brender και Drazen (2005) ερευνούν εάν οι νέες δημοκρατίες επηρεάζουν τα αποτελέσματα των αναπτυγμένων – αναπτυσσόμενων χωρών, καθώς και χρονική στιγμή διενέργειας των εκλογών. Σύμφωνα με το μοντέλο τους, βρίσκουν πως μόλις τις αφαιρέσουν από το δείγμα οι αναπτυγμένες χώρες, χάνονται και τα στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα. Με αυτό τον τρόπο υποδεικνύεται ότι η δημιουργία ΠΟΚ ήταν εξαρχής ένα εγχείρημα νέων δημοκρατιών.

3.4.5 Δείκτης διαφάνειας / Αντίληψης Διαφθοράς

«Η διαφθορά καθιστά τον κόσμο μας επικίνδυνο. Καθώς οι κυβερνήσεις έχουν αποτύχει συλλογικά να επιτύχουν κάποια πρόοδο στην καταπολέμησή της, τροφοδοτούν την αύξηση της βίας και των συγκρούσεων και θέτουν σε κίνδυνο τους ανθρώπους παντού. Η μόνη διέξοδος είναι τα κράτη να κάνουν τη σκληρή δουλειά, εξαλείφοντας τη διαφθορά σε όλα τα επίπεδα, για να διασφαλιστεί ότι οι κυβερνήσεις εργάζονται για όλους τους ανθρώπους και όχι μόνο για τις ελίτ.» Πρόεδρος της Διεθνούς Διαφάνειας, Delia Ferreira Rubio.

Οι Alt & Lassen (2006a) προσπαθώντας να απαντήσουν στο ερώτημα πως η δημοσιονομική διαφάνεια επηρεάζει τους ΠΟΚ, ανέπτυξαν ένα εμπειρικό μοντέλο του αρχικού θεωρητικού μοντέλου των Shi και Svensson (2002a). Έκαναν έρευνα για 19 χώρες του ΟΟΣΑ στην δεκαετία του 90, οι οποίες ήταν πλήρως ανεπτυγμένες με εδραιωμένη δημοκρατία. Πιο συγκεκριμένα, κατασκεύασαν έναν δείκτη διαφάνειας που βασίζεται σε τέσσερις υποθέσεις: 1) περιεκτική πληροφόρηση (μεγάλος όγκος πληροφορίας σε λιγότερα έγγραφα), 2) ανεξάρτητη διασταύρωση πληροφορίας, 3) μη-αυθαίρετη ορολογία και 4) περισσότερη επεξήγηση. Τα αποτελέσματα που βρήκαν είναι ότι χώρες με υψηλά επίπεδα διαφάνειας έχουν μικρότερης έντασης ΠΟΚ στα δημοσιονομικά ελλείμματα. Επίσης ένα δεύτερο εύρημα εξίσου σημαντικό είναι ότι εάν τα ΜΜΕ ελέγχονται από την κυβέρνηση (μη ανεξάρτητα), τα αποτελέσματα αυτά είναι ακόμα πιο έντονα. Τέλος, δείχνουν ότι οι δημοσιονομικές δαπάνες δεν επηρεάζονται από τη δημοσιονομική διαφάνεια.

Είναι λογικό πως η υψηλή δημοσιονομική διαφάνεια και η ανεξαρτησία των ΜΜΕ να περιορίζει την ένταση των ΠΟΚ και οι ψηφοφόροι δεν θα εξαπατώνται εύκολα. Με αυτό τον τρόπο μειώνεται η οπορτουριστική συμπεριφορά, αφού η επανεκλογή των κομμάτων δεν θα καθοριζόταν από την αύξηση των ελλειμμάτων.

3.4.6 Κοινωνική Συνοχή

Σημαντικό ρόλο στο βαθμό και στην ένταση της ανισότητας σε κάθε οικονομία ξεχωριστά, συνδράμουν τα μέτρα της οικονομικής πολιτικής που εφαρμόζονται. Χαρακτηριστικό παράδειγμα για την εφαρμογή μέτρων που δεν προάγουν την κοινωνική συνοχή, όπως αναφέρει ο Altimir O. (2008) για την Λατινική Αμερική, είναι στην περίοδο ανάκαμψη της οικονομίας, στην οποία μειώθηκε ο πληθωρισμός και ως ακόλουθο είχε να μην βελτιωθεί η κατανομή του εισοδήματος. Οι νέοι κανόνες που ακολούθησε το κράτος ενδέχεται να συνεπάγονται σε μεγαλύτερες ανισότητες όσον αφορά τη διανομή εισοδήματος.

3.6. Ανακεφαλαίωση

Στο παρόν κεφάλαιο έγινε μια σύντομη ιστορική αναδρομή των εκλογικών αναμετρήσεων και των βασικών δημοσιονομικών στοιχείων της Ελλάδας. Στη συνέχεια παρουσιάστηκε η εμπειρική ανάλυση των Βαβούρα Ι. και Βαβούρα Χ. (2019), στην οποία απέδειξε ότι στην Ελλάδα κατά την περίοδο των εκλογών υπάρχει ΠΟΚ. Βασικό εργαλείο για να το αποδείξει ήταν τη δημόσιο έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ. Τέλος, οι συνθήκες που επικρατούν στην περίοδο των ΠΟΚ είναι εφικτό να αλλάξουν το αναμενόμενο αποτέλεσμα των εκλογών. Οι εξωτερικοί παράγοντες είναι καθοριστικής σημασίας και απρόβλεπτοι. Το επίπεδο ανάπτυξης ή μεγέθυνσης των χωρών, η ημερομηνία των εκλογών, το κράτος δικαίου, το επίπεδο ανισότητας/ δικαιοσύνης, η διαφάνεια και η κοινωνική συνοχή θεωρούνται εξωγενείς μεταβλητές που διαμορφώνουν με τη σειρά τους το αποτέλεσμα των εκλογών.

Κεφάλαιο 4

Μεθοδολογία της Έρευνας

4.1.Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναλύσει το στατιστικό κομμάτι της εργασίας. Όλα όσα αναλύθηκαν θεωρητικά στα προηγούμενα κεφάλαια, θα εφαρμοστούν στον εκλογικό σώμα της Ελλάδας. Οι Πολιτικοί – Οικονομικοί Κύκλοι που δημιουργούνται στην Ελλάδα γίνονται ή όχι αντιληπτοί από το εκλογικό σώμα.

Η έρευνα εστιάζει στη τωρινή εκλογική περίοδος που οι πολίτες της έχουν βιώσει πολλές φορές την διαδικασία της εκλογικής αναμέτρησης, οπότε θεωρείται ότι η δημοκρατία είναι εδραιωμένη για την συγκεκριμένη χώρα. Επίσης, η Ελλάδα έχει κληθεί πολλές φορές να αντιμετωπίσει το υπέρογκο δημόσιο χρέος και οι πολίτες της έχουν αναγκαστεί να συμμορφωθούν με την πολιτική λιτότητας της εκάστοτε κυβέρνησης, ώστε να γίνει βιώσιμο το χρέος της.

Η παρούσα εργασία αποτελεί μια εμπειρική μελέτη μικρής έκτασης, η οποία στοχεύει στην διερεύνηση των απόψεων του εκλογικού σώματος σχετικά με το φαινόμενο των ΠΟΚ στην Ελλάδα. Αποτελεί μια ποσοτική μεθοδολογικά μελέτη.

Στο παρόν κεφάλαιο θα αναπτυχθούν οι εξής υποενότητες:

- 4.1. Εισαγωγή
- 4.2. Ερευνητικοί Στόχοι και σκοπός της έρευνας
- 4.3. Ερευνητικές Υποθέσεις
- 4.4. Ερευνητικά ερωτήματα
- 4.5. Πηγές πληροφόρησης της έρευνας
- 4.6. Συλλογή δεδομένων-Δειγματοληψία
- 4.7. Εργαλείο συλλογής δεδομένων
- 4.8. Διαδικασία συλλογής δεδομένων

4.2.Ερευνητικοί Στόχοι και σκοπός της έρευνας

Οι βιβλιογραφικές αναφορές σχετικά με τη σχέση των πολιτικο-οικονομικών κύκλων και τη διόγκωση των ελλειμμάτων και των χρεών αναφέρονται κυρίως σε άλλες χώρες. Η Ελλάδα λόγω των πολιτικών ασταθειών που είχε με την πάροδο των χρόνων δεν θεωρείται αντιπροσωπευτική χώρα για τη διεξαγωγή ποσοτικής ανάλυσης, πλην όμως δημιουργούνται Πολιτικο-οικονομικοί κύκλοι. Λαμβάνοντας υπόψη και στοχεύοντας στο να διερευνηθεί περαιτέρω η πολιτικο-οικονομικοί κύκλοι στην Ελλάδα, δημιουργήθηκε το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να υλοποιήσει έρευνα σχετικά με τους ΠΟΚ στην Ελλάδα και αν πιστεύουν οι πολίτες της ότι επηρεάζουν τα δημοσιονομικά αποτελέσματα της χώρας.

Οι ερευνητικοί στόχοι της εργασίας είναι οι παρακάτω:

- ✓ Η άποψη του εκλογικού σώματος σχετικά με το αν υπάρχουν εκλογικοί κύκλοι στην Ελλάδα
- ✓ Διερεύνηση της σχέσης του εκλογικού σώματος και των εκλογικών κύκλων
- ✓ Η άποψη του εκλογικού σώματος σχετικά με το ποια κριτήρια θέτουν για να ψηφίσουν το κυβερνών κόμμα ή την αντιπολίτευση.

Η συνολική διαδικασία υλοποίησης της συγκεκριμένης ερευνητικής πρότασης είναι η παρακάτω:

- Βιβλιογραφική ανασκόπηση
- Σύνταξη ερευνητικού πλάνου
- Υλοποίηση έρευνας
- Τυποποίηση δεδομένων και εξαγωγή των αποτελεσμάτων
- Συγγραφή- διόρθωση – ολοκλήρωση της πρότασης

4.3.Ερευνητικές Υποθέσεις

Οι ερευνητικές υποθέσεις που θα προσπαθήσουμε να απαντήσουμε είναι οι εξής:

- Το εκλογικό σώμα έχει αντιληφθεί την ύπαρξη των ΠΟΚ και τον συνεπειών της κατά την περίοδο των εκλογών και μετέπειτα.
- Οι εκλογικές προτιμήσεις πως διαφοροποιούνται όταν οι κυβέρνηση δώσει κάποιες παροχές κατά την περίοδο των εκλογικών περιόδων.
- Η επιλογή του κόμματος στην ψήφο της στηρίζεται σε ιδεολογική βάση ή σε ορθολογική βάση
- Ποιες οι διαφορές των προτιμήσεων του εκλογικού σώματος ως της τα δημογραφικά χαρακτηριστικά

4.4.Ερευνητικά ερωτήματα

Αναλυτικότερα τα ερωτήματα που τέθηκαν σύμφωνα με της ερευνητικούς στόχους είναι τα παρακάτω:

- ✓ Το πολιτικό και οικονομικό επίπεδο ανάπτυξης της χώρας επηρεάζει της απαιτήσεις των ψηφοφόρων για προεκλογικές παροχές?
- ✓ Το δίκτυο των πελατειακών σχέσεων που έχουν κάποια κόμματα, πιστεύεται ότι αυξάνουν την προεκλογική της δαπάνη?
- ✓ Εκτιμάτε ότι η εφαρμογή των μέτρων λιτότητας δεν επηρέασε της μισθούς και τα επιδόματα στη χώρα?
- ✓ Πριν την εκλογή του κυβερνόντα κόμματος, πιστεύεται ότι έχει άνηση η οικονομία?
- ✓ Μετά την εκλογή του κυβερνόντα κόμματος, πιστεύεται ότι έχει άνηση η οικονομία?
- ✓ Εκτιμάτε ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός επηρέασε θετικά το επίπεδο δημοκρατίας και διαφάνειας στη χώρα?
- ✓ Πιστεύεται ότι την χρονιά των εκλογών, οι κυβερνήσεις αυξάνουν της παροχές της της πολίτες, για να κερδίσουν την ψήφο της?
- ✓ Οι παροχές που δόθηκαν στα παρελθοντικά χρόνια στην Ελλάδα πιστεύεται ότι αυξήσανε το δημόσιο έλλειμμα εκείνης της χρονιάς?
- ✓ Πιστεύεται ότι οι προεκλογικές δαπάνες ανεβάζουν με το δημοσιονομικό έλλειμμα της χώρας?
- ✓ Οι πελατειακές σχέσεις πιστεύεται ότι υπονομεύουν το μέλλον των επόμενων γενεών?
- ✓ Οι προεκλογικές δαπάνες θα κοστίσουν της πολίτες της μετέπειτα?
- ✓ Η εκάστοτε κυβέρνηση της χώρας δεν ευθύνεται για τη διαρκή αύξηση του δημόσιου χρέους?
- ✓ Θεωρείτε ότι η έννοια του δημόσιου ελλείμματος είναι κατανοητή από την Ελληνική Κοινωνία?

4.5. Πηγές πληροφόρησης της έρευνας

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση έγινε από επιστημονικά άρθρα στο scopus, google scholar και στην εφημερίδα Oxford University Press. Η επιλογή των άρθρων ήταν σύμφωνα με την παγκόσμια κατάταξη των paper για να είναι αξιόπιστα και έγκυρα.

4.6. Συλλογή δεδομένων-Δειγματοληψία

Στην παρούσα εργασία η επιλογή του δείγματος ακολουθήθηκε με την επιλογή της μεθόδου της τυχαίας δειγματοληψίας. Ο πληθυσμός της έρευνα περιλαμβάνει όλους του πολίτες που έχουν δικαίωμα να ψηφίσουν στις εκάστοτε εκλογές. Σύμφωνα με το Σύνταγμα της Ελλάδας άρθρο 51, παράγραφο 3, το εκλογικό σώμα αποτελείται από το σύνολο των Ελλήνων πολιτών που έχουν το δικαίωμα της ψήφου (ή το "δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθε"). Το δικαίωμα αυτό διαθέτουν όσοι έχουν 1) την ελληνική ιθαγένεια, 2) έχουν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο (18ο) έτος της ηλικίας τους, 3) έχουν ικανότητα για δικαιοπραξία και 4) δεν έχουν υποστεί αμετάκλητη ποινική καταδίκη για ορισμένα εγκλήματα.

Η εκτίμηση των σφαλμάτων στην απλή τυχαία δειγματοληψία, σε επίπεδο σημαντικότητας 95% ισούται με $e=1/\sqrt{\text{ρίζα του δείγματος}}$.

Το δείγμα της έρευνα επιλέχθηκε σύμφωνα με τους κανόνες της στατιστικής και είναι τυχαίο. Αφορά 100 άτομα, τα οποία διατηρούν το δικαίωμα ψήφου στην Ελλαδική επικράτεια.

Στην παρούσα εργασία η έρευνα έγινε με τη διανομή έντυπων ερωτηματολογίου. Η επιλογή χρόνου και χώρου συλλογής και διαδικασίας του ερωτηματολογίου έγινε με τυχαίο τρόπο. Η διαδικασία της υποβολής των δεδομένων έγινε με συναντήσεις και ακολουθήθηκαν τα παρακάτω βήματα:

- i. Ενημέρωση για την έρευνα, τους στόχους και την επεξεργασία των δεδομένων
- ii. Χορήγηση έντυπου ερωτηματολογίου στους συμμετέχοντες με δυνατότητα επεξήγησής των ερωτήσεων
- iii. Συμπλήρωση του ερωτηματολογίου
- iv. Συλλογή του ερωτηματολογίου
- v. Μετά τη συλλογή των ερωτηματολογίων, έγινε καταχώρηση των δεδομένων και επεξεργασία στο πλαίσιο της εργασίας.

Η επιλογή της τεχνικής συλλογής δεδομένων (έντυπο ερωτηματολόγιο) είναι η πιο ευρέως διαδεδομένη με δυνατότητα το κατάλληλο δείγμα να δώσει στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα.

4.7. Εργαλείο συλλογής δεδομένων

Το δομημένο ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει ερωτήσεις κλειστού τύπου σε διαβάθμιση κλίμακας τύπου Likert. Η δομή του ερωτηματολογίου είναι η παρακάτω:

Μέρος 1 - ερώτηση 1 έως 4 : Δημογραφικά στοιχεία – ατομικό προφίλ των ερωτηθέντων

- ✓ Ηλικία (Κατηγοριοποίηση ανά 10 έτη: μέχρι 29 ετών / 30-39/ 40-49/ 50-59/ 60 ετών και άνω)
- ✓ Φύλλο (Άνδρας/ Γυναίκα)
- ✓ Επίπεδο εκπαίδευσης ανά βαθμίδα (Απολυτήριο ΄Β- βάθμιας εκπαίδευσης/ Προπτυχιακό ΑΕΙ/ ΤΕΙ / Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό)
- ✓ Θέση απασχόλησης (Υπάλληλος/ Προϊστάμενος/ Διευθυντής)

Μέρος 2 – ερώτηση 5 έως 10 : Πολιτικο – οικονομικών κύκλων (διαβάθμιση σε κλίμακα likert 6 σημείων)

Σε αυτό το μέρος της έρευνας προσπαθεί να γίνει διερεύνηση των πολιτικο- οικονομικών κύκλων στην Ελλάδα. Ο στόχος του τμήματος αυτού είναι να προσδιοριστούν μέσα από 6 έξη ερωτήσεις με διαβάθμιση σε κλίμακα likert 6 σημείων : Συμφωνώ πλήρως/ Συμφωνώ/ Ούτε συμφωνώ - ούτε διαφωνώ/ Διαφωνώ /Διαφωνώ πλήρως, αν υπάρχει ή όχι ΠΟΚ στην Ελλάδα, σύμφωνα με το εκλογικό σώμα.

- ✓ Το δίκτυο των πελατειακών σχέσεων που έχουν κάποια κόμματα, πιστεύεται ότι αυξάνουν την προεκλογική τους δαπάνη?
- ✓ Οι μισθοί και τα επιδόματα στην εργασία αυξάνονται μόνο αν ειπωθεί προεκλογικά στην ομιλία του κυβερνόντος κόμματος?
- ✓ Μετά την εκλογή του κυβερνόντα κόμματος, πιστεύεται ότι έχει άνηση η οικονομία?
- ✓ Πριν την εκλογή του κυβερνόντα κόμματος, πιστεύεται ότι έχει άνηση η οικονομία?
- ✓ Το πολιτικό και οικονομικό επίπεδο ανάπτυξης της χώρας επηρεάζει τις απαιτήσεις των ψηφοφόρων για προεκλογικές παροχές?

Μέρος 3 – ερώτηση 11 έως 17 : Δημοσιονομικό Έλλειμμα (διαβάθμιση σε κλίμακα likert 6 σημείων)

Σε αυτό το μέρος της έρευνας προσπαθεί να γίνει ανάλυση στη γνώμη του ερωτηθέντων σχετικά με το αν πιστεύουν ότι υπάρχει σύνδεση του δημοσιονομικού ελλείμματος με τις εκλογές. Οι ερωτήσεις είναι κλειστού τύπου σε διαβάθμιση κλίμακας likert 5 σημείων :

Συμφωνώ πλήρως/ Συμφωνώ/ Ούτε συμφωνώ - ούτε διαφωνώ/ Διαφωνώ /Διαφωνώ πλήρως

- ✓ Πιστεύεται ότι την χρονιά των εκλογών, οι κυβερνήσεις αυξάνουν τις παροχές προς τους πολίτες, για να κερδίσουν την ψήφο τους?
- ✓ Πιστεύεται ότι οι προεκλογικές δαπάνες ανεβάζουν με το δημοσιονομικό έλλειμμα της χώρας?
- ✓ Οι παροχές που δόθηκαν στα παρελθοντικά χρόνια στην Ελλάδα πιστεύεται ότι αυξήσανε το δημόσιο έλλειμμα εκείνης της χρονιάς?
- ✓ Η πολιτική των προεκλογικών παροχών και οι πελατειακές σχέσεις πιστεύεται ότι υπονομεύουν το μέλλον των επόμενων γενεών?
- ✓ Οι προεκλογικές δαπάνες, θα κοστίσουν στους πολίτες τους μετέπειτα?

Το ερωτηματολόγιο ακολούθησε αυστηρούς δεοντολογικούς κανόνες – GDPR, περί ανωνυμίας και εμπιστευτικότητας.

4.8. Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Η διαδικασία συλλογής δεδομένων στηρίζεται σε ερωτηματολόγια έντυπης μορφής. Η δομή του ερωτηματολογίου παρουσιάζεται στο παράρτημα Β.

Κεφάλαιο 5

Η ποσοτική ανάλυση της έρευνας

5.1.Εισαγωγή

Το κεφάλαιο αυτό στόχο έχει να αναλύσει την διαδικασία της καταγραφής, της επεξεργασία των δεδομένων και των αποτελεσμάτων που πήραμε από τα ερωτηματολόγια.

Η έρευνα διεξάχθηκε σε έντυπη μορφή και οι απαντήσεις των ερωτηματολογίων καταγράφηκαν σε excel. Μετά τη συλλογή των έντυπων ερωτηματολογίων, ξεκίνησε η επεξεργασία τους. Αρχικά έγινε καταγραφή και συγκέντρωση των δεδομένων raw data σε φύλλο του excel. Μετέπειτα, η επεξεργασία βασίστηκε το πρόγραμμα spss για να αποδώσει τα αποτελέσματα που θα κρίνουμε αν είναι στατιστικά σημαντικά τα στοιχεία ή όχι των ερωτηματολογίων.

Η δομή του παρόντος κεφαλαίου είναι η παρακάτω:

- Αξιοπιστία του μέσου συλλογής δεδομένων
- Ανάλυση των δημογραφικών στοιχείων
- Συσχετίσεις μεταξύ των μετρούμενων κλιμάκων της έρευνας
- Ανακεφαλαίωση

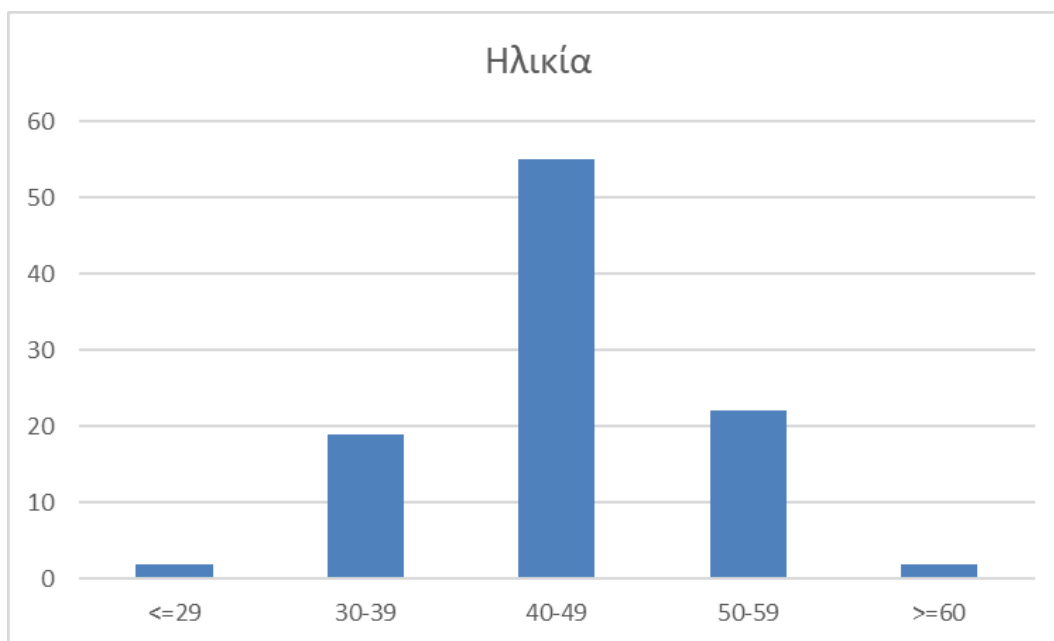
5.2. Αξιοπιστία του μέσου συλλογής δεδομένων

Η χρήση του έντυπου ερωτηματολογίου είναι ευρεία και ουσιαστικής σημασίας για την εξυπηρέτηση των σκοπών της υπάρχουσας ερευνητικής προσπάθειας. Ωστόσο, κάθε τύπος έχει τις ιδιαιτερότητές του, ως προς τις απαιτήσεις και τη διαχείριση του. Στα αυτοσυμπληρούμενα (κλειστού τύπου ερωτήσεις) το ίδιο το ερωτηματολόγιο έχει τον σημαίνοντα ρόλο η αρτιότητα του ερωτηματολογίου, διότι κατευθύνουν τις ερωτήσεις και τα αποτελέσματα. Εν κατακλείδι, το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο, προσπαθεί να εξυπηρετήσει τους ερευνητικούς σκοπούς της παρούσας έρευνας και έχει διαμορφωθεί ανάλογα με τις απαιτήσεις, τους πόρους και το ζητούμενο της συγκεκριμένης ερευνητικής προσπάθειας.

Η δημιουργία μιας κλίμακας στάσεων βασίζεται στην βασική αρχή ότι ξεκινάμε από τη διατύπωση απλής γνώμης (συμφωνώ, διαφωνώ, ουδέτερη γνώμη) και καταλήγουμε στις στάσεις των ερωτηθέντων σχετικά με τη συγκεκριμένη ερώτηση. Οι απαντήσεις συλλέγονται με τον παρακάτω τρόπο: ο ερωτώμενος καλείται να διατυπώσει τη ένταση της γνώμης του, μεταξύ συγκεκριμένων απαντήσεων (κλειστού τύπου ερωτήσεις). Οι επιλογές κυμαίνονται μεταξύ πέντε σημείων κλίμακας, όπου το ένα άκρο ταυτίζεται με την απόλυτη συμφωνία και το άλλο με την απόλυτη διαφωνία. Σκοπός της κατασκευής κλιμάκων είναι ο προσδιορισμός της έντασης της γνώμης του σχετικά με τη ερώτηση. Έπειτα, στην συλλογή των δεδομένων η απόδοση μιας σταθερής αξίας (βαθμού) σε κάθε απάντηση, αποδίδει στο τέλος το άθροισμα της τελικής βαθμολογίας του. Η χρήση της προσθετικής κλίμακας κατατάξεων είναι ευρεία και αποτελεί επινόηση του Likert τη δεκαετία του 1930. Οι μονάδες των ερωτήσεων είναι εύκολο να κατανοηθούν από τους αποκρινόμενους και τις συμπληρώνουν ευχάριστα, το οποίο είναι σημαντικό γεγονός τόσο για την ποιότητα όσο και την ειλικρίνεια των απαντήσεων τους. Η συστηματική διαδικασία που εφαρμόζεται διασφαλίζει ότι αρχικά, η κλίμακα έχει εσωτερική συνοχή και έπειτα, την ικανότητα διαβάθμισης άποψης μεταξύ διαφορετικών ατόμων.

Σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων, εφαρμόσαμε μη παραμετρικό έλεγχο. Οι κατανομές μας ακολουθούν κανονικές κατανομές των μεταβλητών (συμμετρικές κατανομές μέσα σε κάθε ομάδα-δείγμα). Επίσης, η κλίμακα μέτρησης των μεταβλητών του ερωτηματολογίου είναι διάταξης (ordinal) και το δείγμα μας είναι μικρό. Τέλος, το δείγμα επιλέχθηκε τυχαία και οι παρατηρήσεις μεταξύ τους είναι ανεξάρτητες. Σύμφωνα με τις παραπάνω παρατηρήσεις του δείγματος μας, επιλέχθηκε το μοντέλο Kruskal-Wallis H test για να βρεθεί η συσχέτιση ή μη των μεταβλητών.

5.3.Ανάλυση των δημογραφικών στοιχείων

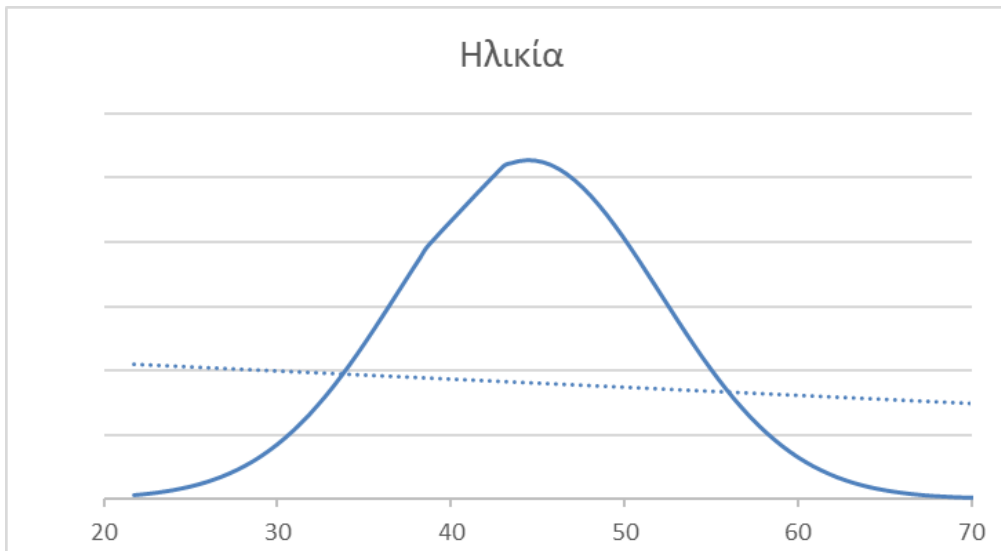
Εικόνα 5 Δημογραφικά στοιχεία - Ηλικία

Ηλικία

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	<=29	2	2	2	2
	30-39	19	18	19	21
	40-49	55	53	55	76
	50-59	22	21	22	98
	>=60	2	2	2	100
	Total	100	97	100	
Missing	System	3	3		
Total		103	100		

Πίνακας 3 Συχνότητα Εμφάνισης - Ηλικία

Από το σύνολο των εκατό ατόμων που ρωτήθηκαν για να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο, ήταν 2 άτομα κάτω των 29 ετών, 19 άτομα μεταξύ των 30 έως και 39 ετών, 55 άτομα μεταξύ των 40 και 49 ετών, 22 άτομα μεταξύ των 50 και 59 ετών και 2 άτομα άνω των 60. Το 53% των ερωτηθέντων του δείγματος, ήταν άτομα ηλικίας από 40 μέχρι 49 ετών. Η παραπάνω κατανομή των απαντήσεων αποτελεί ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα των ψηφοφόρων μιας κοινωνίας.

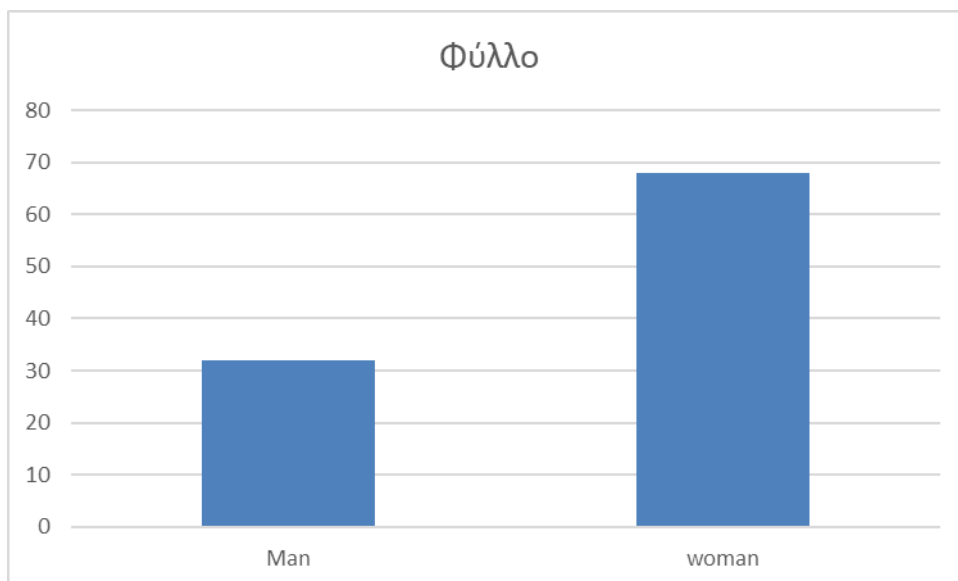

Εικόνα 6 Ιστόγραμμα Ηλικίας

MEAN	44,48	First deviation left	36,908
Std.Dev	7,57	Second deviation left	29,337
N	100	MEAN	44,480
99.7% Low	21,77	First deviation right	52,052
99.7% High	67,19	Second deviation right	59,623
Steps	99		
Gap	0		

Πίνακας 4 Στοιχεία Κανονικής κατανομής Ηλικίας

Το ιστόγραμμα δείχνει την ίδια κατανομή των προαναφερόμενων απαντήσεων. Η μεταβλητή μας ακολουθεί μια ομοιόμορφη κατανομή. Η γραμμή τάσης έχει καθοδική πορεία, το οποίο σημαίνει ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων βρισκόταν κάτω από το μέσο όρο (44,48 ετών). Πιο συγκεκριμένα το 76% των ερωτηθέντων είναι ηλικίας μέχρι ηλικίας 49 ετών.

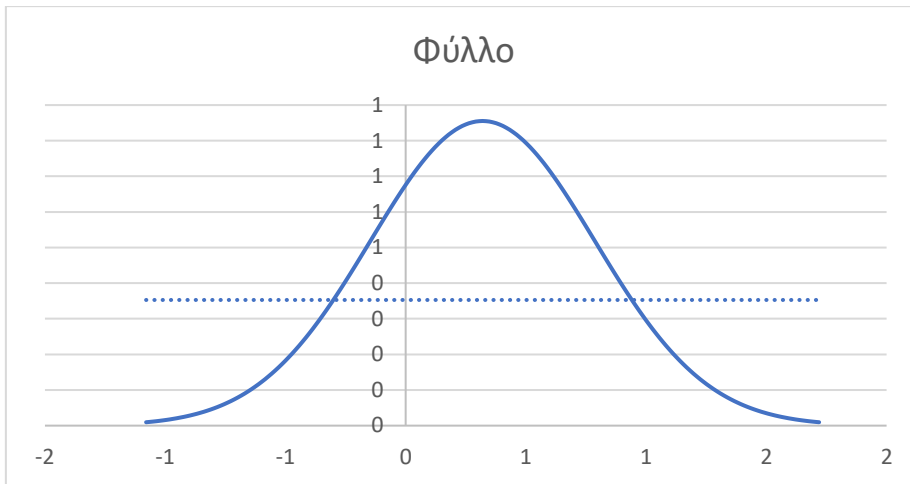
Εικόνα 7 Δημογραφικά στοιχεία - Φύλλο

Φύλλο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Man	32	31,06796	32	32
	woman	68	66,01942	68	100
	Total	100	97,08738	100	
Missing	System	3	2,912621		
Total		103	100		

Πίνακας 5 Συχνότητα εμφάνισης - Φύλλο

Από τα συνολικά εκατό άτομα που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο οι 32 ήταν άνδρες και οι 68 γυναίκες. Το 66% του δείγματος ήταν γυναίκες. Η παραπάνω κατανομή των απαντήσεων δεν αποτελεί ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα των ψηφοφόρων μιας κοινωνίας, πλην όμως δεν δημιουργεί κάποιο πρόβλημα στο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας, λόγω της μικρής διαφοράς των δύο μεγεθών.

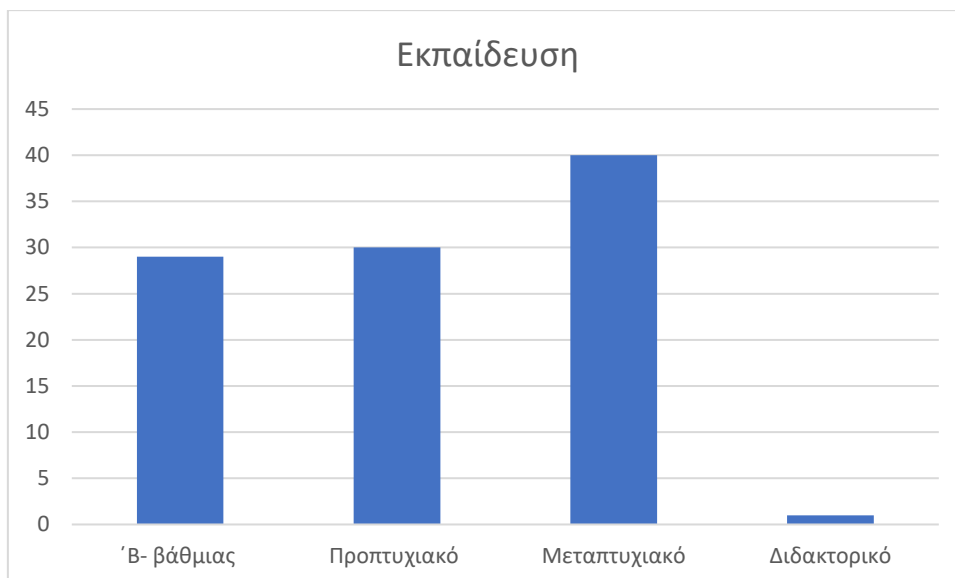

Εικόνα 8 Ιστόγραμμα Φύλλου

MEAN	0,32	First deviation left	-0,146
Std.Dev	0,47	Second deviation left	-0,613
N	100	MEAN	0,320
99.7% Low	-1,08	First deviation right	0,786
99.7% High	1,72	Second deviation right	1,253
Steps	99		
Gap	0		

Πίνακας 6 Στοιχεία Κανονικής κατανομής Φύλλου

Το ιστόγραμμα δείχνει την ίδια κατανομή των προαναφερόμενων απαντήσεων. Η μεταβλητή μας ακολουθεί μια ομοιόμορφη κατανομή. Η γραμμή τάσης είναι παράλληλη με τον άξονα XX' , το οποίο σημαίνει ότι το συνολικό νούμερο των ερωτηθέντων είναι περίπου ίσο – κατανεμημένο.

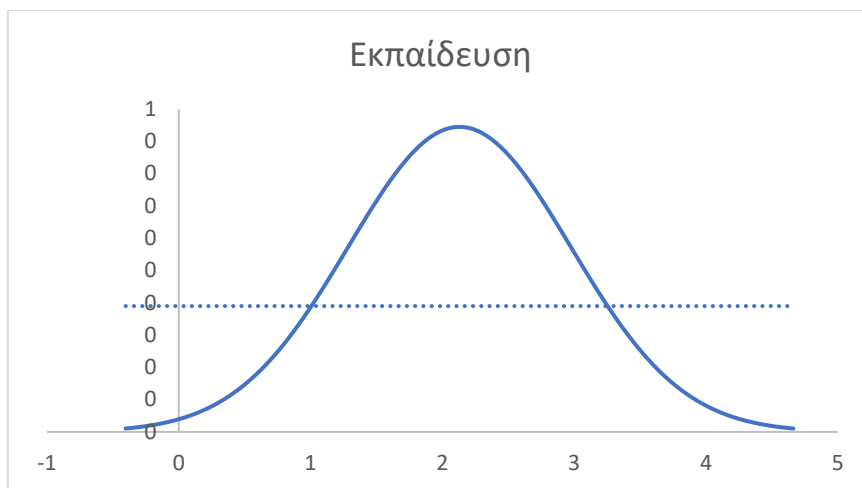
Εικόνα 9 Δημογραφικά στοιχεία - Εκπαίδευσης

Εκπαίδευση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	'B- βάθμιας	29	28	29,0	29,0
	Προπτυχιακό	30	29	30,0	59,0
	Μεταπτυχιακό	40	39	40,0	99,0
	Διδακτορικό	1	1	1,0	
	Total	100	96	100	
Missing	System	4	4		
Total		104	100		

Πίνακας 7 Συχνότητα εμφάνισης - Εκπαίδευσης

Από το σύνολο των εκατό ατόμων που ρωτήθηκαν για να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο, ήταν 29 άτομα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 30 άτομα προπτυχιακού επιπέδου, 40 άτομα μεταπτυχιακού επιπέδου και 1 άτομα διδακτορικού επιπέδου. Το 59% των ερωτηθέντων ήταν κάτοχοι μέχρι προπτυχιακό επίπεδο. Η παραπάνω κατανομή των απαντήσεων αποτελεί ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα των ψηφοφόρων μιας κοινωνίας. Η διαβάθμιση των ατόμων της Ελληνικής κοινωνίας στα τέσσερα επίπεδα ισοδύναμη με την αντίστοιχη διαβάθμιση του δείγματός μας.

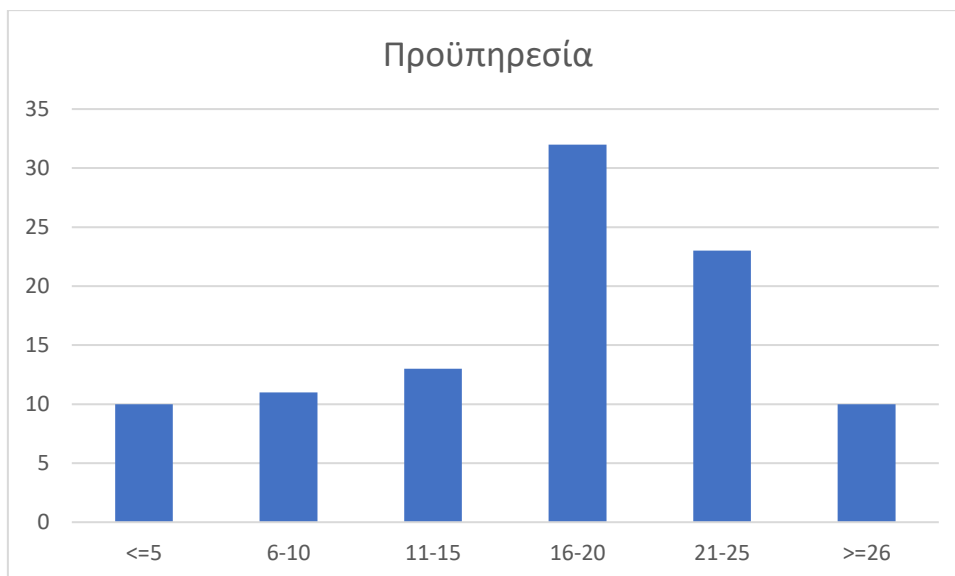

Εικόνα 10 Ιστόγραμμα Εκπαίδευσης

MEAN	2,13	First deviation left	1,286
Std.Dev	0,84	Second deviation left	0,441
N	100	MEAN	2,130
99.7% Low	-0,40	First deviation right	2,974
99.7% High	4,66	Second deviation right	3,819
Steps	99		
Gap	0		

Πίνακας 8 Στοιχεία Κανονικής κατανομής Εκπαίδευσης

Το ιστόγραμμα δείχνει την ίδια κατανομή των προαναφερόμενων απαντήσεων. Η μεταβλητή μας ακολουθεί μια ομοιόμορφη κατανομή. Η γραμμή τάσης είναι παράλληλη με τον άξονα XX' , το οποίο σημαίνει ότι το συνολικό νούμερο των ερωτηθέντων είναι περίπου ίσο – κατανεμημένο.

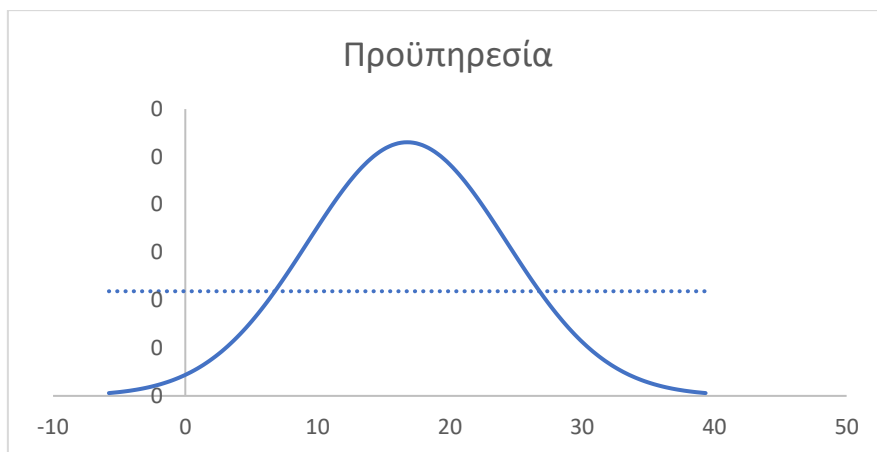
Εικόνα 11 Δημογραφικά στοιχεία - Προϋπηρεσίας

Προϋπηρεσία

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	<=5	10	10	10,1	10,1
	6-10	11	11	11,1	21,2
	11-15	13	13	13,1	34,3
	16-20	32	31	32,3	66,7
	21-25	23	22	23,2	89,9
	>=26	10	10	10,1	100,0
	Total	99	96	100	
Missing	System	4	4		
Total		103	100		

Πίνακας 9 Συχνότητα εμφάνισης - Προϋπηρεσίας

Από το σύνολο των εκατό ατόμων που ρωτήθηκαν για να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο, ήταν 10 άτομα κάτω των 5 ετών προϋπηρεσίας, 11 άτομα μεταξύ των 6 έως και 10 ετών προϋπηρεσίας, 13 άτομα μεταξύ των 11 και 15 ετών προϋπηρεσίας, 32 άτομα μεταξύ των 16 και 20 ετών προϋπηρεσίας, 23 άτομα μεταξύ των 21 και 25 ετών προϋπηρεσίας και 10 άτομα άνω των 26 ετών προϋπηρεσίας. Το 66,7% των ερωτηθέντων είχαν έτη προϋπηρεσίας μέχρι και 20 έτη. Η παραπάνω κατανομή των απαντήσεων αποτελεί ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα των ψηφοφόρων μιας κοινωνίας, διότι συνάδει με την ηλικία των ερωτώντων.

Εικόνα 12 Ιστόγραμμα Προϋπηρεσίας

MEAN	16,78	First deviation left	9,261
Std.Dev	7,52	Second deviation left	1,743
N	99	MEAN	16,780
99.7% Low	-5,78	First deviation right	24,299
99.7% High	39,34	Second deviation right	31,817
Steps	98		
Gap	0		

Πίνακας 10 Στοιχεία Κανονικής κατανομής Προϋπηρεσίας

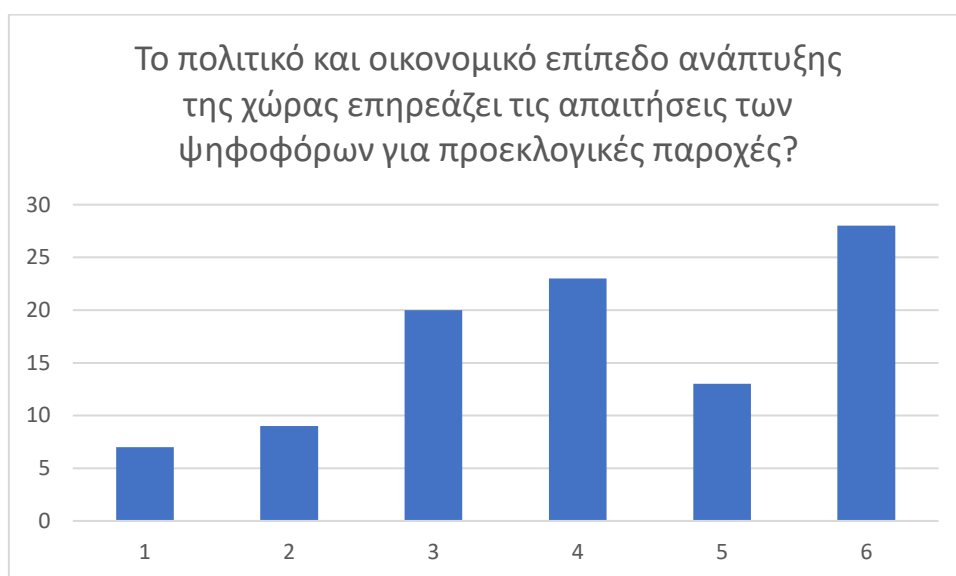
Το ιστόγραμμα δείχνει την ίδια κατανομή των προαναφερόμενων απαντήσεων. Η μεταβλητή μας ακολουθεί μια ομοιόμορφη κατανομή. Η γραμμή τάσης είναι παράλληλη με τον άξονα XX' , το οποίο σημαίνει ότι το συνολικό νούμερο των ερωτηθέντων είναι περίπου ίσο – κατανεμημένο.

5.4. Η κατανομή των απαντήσεων του δείγματος (Μέρος Β' & Μέρος Γ' του ερωτηματολογίου)

Μέρος Β': ΠΟΛΙΤΙΚΟ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΥΚΛΩΝ

Ερώτηση 5

Οι απαντήσεις σε αυτή την ερώτηση δόθηκαν με την εξής βαθμονόμηση-συχνότητα: (6) δεν απαντώ/ δεν γνωρίζω, (5) διαφωνώ απόλυτα, (4) διαφωνώ, (3) συμφωνώ, (2) συμφωνώ απόλυτα και (1) δεν εκφέρω γνώμη.

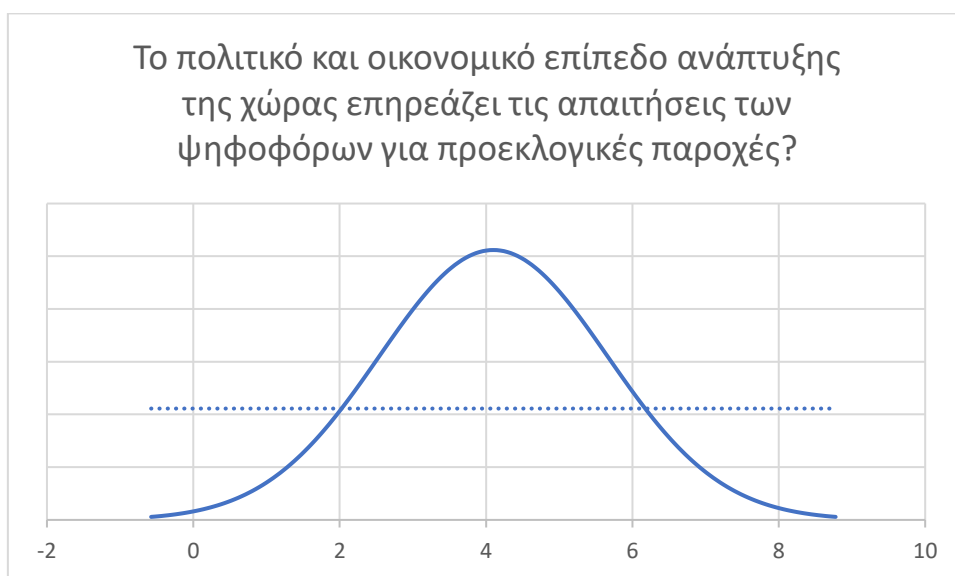
Εικόνα 13 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 5

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	7	7%	7,00	7,00
	2	9	9%	9,00	16,00
	3	20	20%	20,00	36,00
	4	23	23%	23,00	59,00
	5	13	13%	13,00	72,00
	6	28	28%	28,00	100,00
	Total	100	100%	100,00	

Πίνακας 11 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 5

Τα περισσότερα άτομα απάντησαν ότι διαφωνούν (23 άτομα διαφωνούν, 13 άτομα διαφωνούν απόλυτα και 28 δεν απάντησαν). Με αυτόν τον τρόπο δείχνουν ότι το πολιτικό και οικονομικό επίπεδο της χώρας δεν επηρεάζει τις απαιτήσεις των ψηφοφόρων. Η ερμηνεία των απαντήσεων είναι είτε ότι η κυβέρνηση έχει χάσει κάθε επαφή με τους πολίτες της και δεν συμβαδίζει με τις πραγματικές τους ανάγκες (κράτος

δικαίου και προνοίας), είτε ότι υπάρχει απόλυτη δημοκρατία και εμπιστοσύνη στις επιλογές της κυβέρνησης. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, η αγανάκτηση των πολιτών από τα μνημόνια και η εφαρμογή των πολιτικών λιτότητας όλων των κυβερνήσεων έφερε ρήξη στις σχέσεις του κράτους με τους πολίτες του. Η πολιτική και οικονομική αναταραχή διασπάει την κοινωνική συνοχή της χώρας. Σε αυτές τις περιόδους δεν έχει ισχυρό δεσμό το κράτος με τους πολίτες του και είναι αναμενόμενο το αποτέλεσμα από την συγκεκριμένη απάντηση. Το δείγμα θεωρείται αντιπροσωπευτικό της κοινωνίας.

Εικόνα 14 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 5

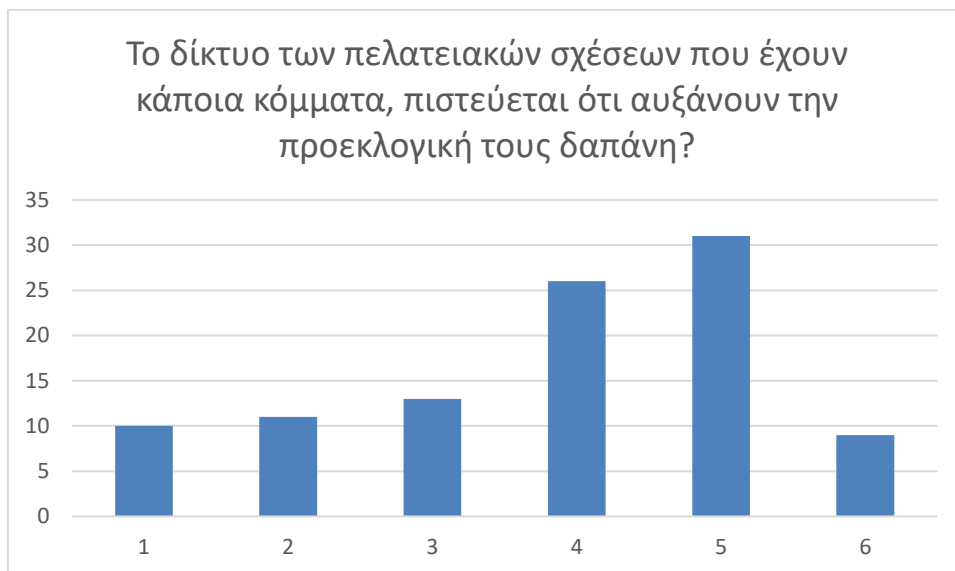
Mean	4,10	Second deviation left	0,98
Std.Dev	1,56	First deviation left	2,54
N	99,00	Mean	4,10
99.7% Low	-0,58	First deviation right	5,66
99.7% High	8,78	Second deviation right	7,22
Steps	98,00		
Gap	0,10		

Πίνακας 12 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 5

Η μεταβλητή της ερώτησης 5 ακολουθεί κανονική κατανομή και αποτελεί μια συνεχή μεταβλητή. Η συγκεκριμένη ερώτηση θα ελεγχθεί με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά στοιχεία του δείγματος σχετικά με τη συσχέτιση τους, στο παρακάτω κεφάλαιο.

Ερώτηση 6:

Οι απαντήσεις σε αυτή την ερώτηση δόθηκαν με την εξής βαθμονόμηση-συχνότητα: (6) δεν απαντώ/ δεν γνωρίζω, (5) διαφωνώ απόλυτα, (4) διαφωνώ, (3) συμφωνώ, (2) συμφωνώ απόλυτα και (1) δεν εκφέρω γνώμη.

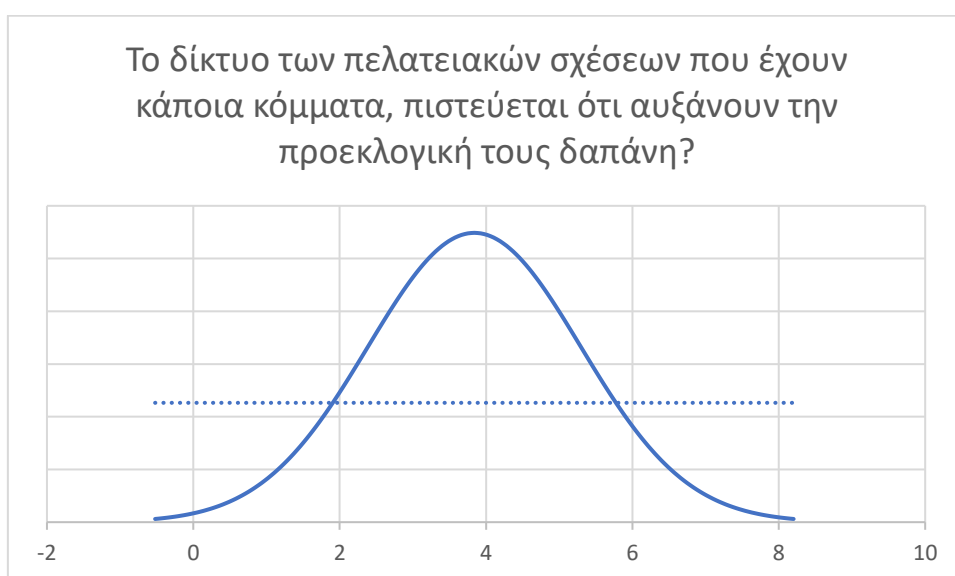

Εικόνα 15 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 6

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	10	10%	10,00	10,00
	2	11	11%	11,00	21,00
	3	13	13%	13,00	34,00
	4	26	26%	26,00	60,00
	5	31	31%	31,00	91,00
	6	9	9%	9,00	100,00
	Total	100	100%	100,00	

Πίνακας 13 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 6

Τα περισσότερα άτομα απάντησαν ότι διαφωνούν (26 άτομα διαφωνούν, 31 άτομα διαφωνούν απόλυτα και 9 δεν απάντησαν). Με αυτόν τον τρόπο δείχνουν ότι το δίκτυο των πελατειακών σχέσεων δεν αυξάνει την προεκλογική δαπάνη. Η ερμηνεία των απαντήσεων είναι ότι τα κόμματα κάνουν συμφωνίες προ των εκλογών, για το τι θα γίνει μετά τις εκλογές. Μετά τις εκλογές, το κυβερνών κόμμα βαραίνει τον κρατικό προϋπολογισμό με προσλήψεις ατόμων στο δημόσιο τομέα. Οι οπαδοί των κομμάτων δεν επιθυμούν χρήματα εκείνη την περίοδο αλλά μια σταθερή δουλειά μακροχρόνια. Επίσης, δείχνει και ότι τα κόμματα δεν έχουν πλέον μεγάλο κατάλογο ψηφοφόρων. Στην ουσία πιστεύουν ότι ευνοούνται λίγοι, και δεν επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τη δαπάνη. Σύμφωνα με τη θεωρία της παρούσας εργασίας κατά τις τελευταίες εκλογές δεν παρουσιάστηκε ισχυρός δικομματισμός και υπήρχε μεγάλη αποχή στις εκλογές. Τέλος, σύμφωνα με τα αποτελέσματα των τελευταίων εκλογικών αναμετρήσεων δεν υπάρχουν ισχυρά κόμματα, ούτε δικομματισμός και υπάρχει μεγάλη αποχή στις εκλογές. Το δείγμα θεωρείται αντιπροσωπευτικό της κοινωνίας.

Εικόνα 16 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 6

Mean	3,84	Second deviation left	0,93
Std.Dev	1,45	First deviation left	2,39
N	100,00	Mean	3,84
99.7% Low	-0,52	First deviation right	5,29
99.7% High	8,20	Second deviation right	6,75
Steps	99,00		
Gap	0,09		

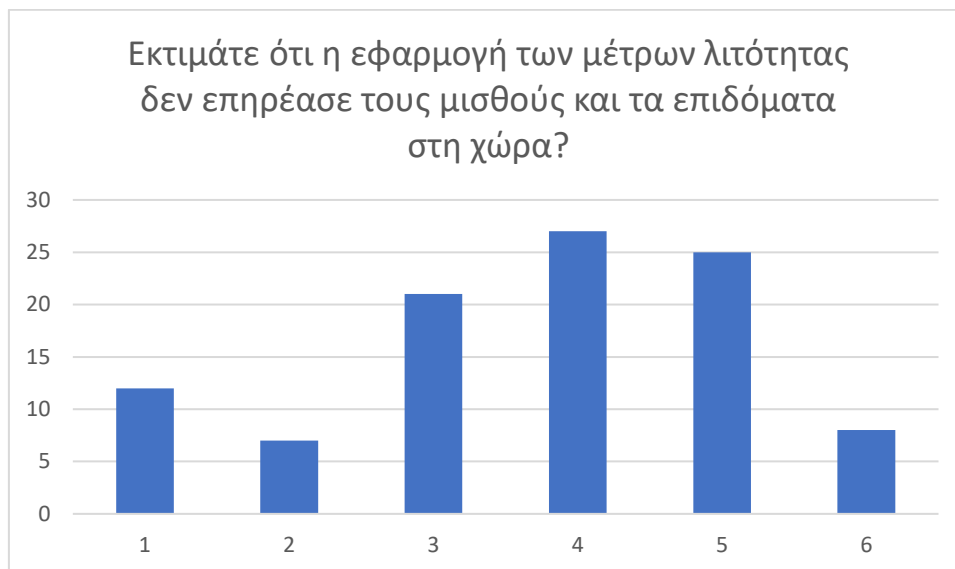
Πίνακας 14 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 6

Η μεταβλητή της ερώτησης 6 ακολουθεί κανονική κατανομή και αποτελεί μια συνεχή μεταβλητή. Η συγκεκριμένη ερώτηση θα ελεγχθεί με τα δημογραφικά

χαρακτηριστικά στοιχεία του δείγματος σχετικά με τη συσχέτιση τους, στο παρακάτω κεφάλαιο.

Ερώτηση 7:

Οι απαντήσεις σε αυτή την ερώτηση δόθηκαν με την εξής βαθμονόμηση-συχνότητα: (6) δεν απαντώ/ δεν γνωρίζω, (5) διαφωνώ απόλυτα, (4) διαφωνώ, (3) συμφωνώ, (2) συμφωνώ απόλυτα και (1) δεν εκφέρω γνώμη.

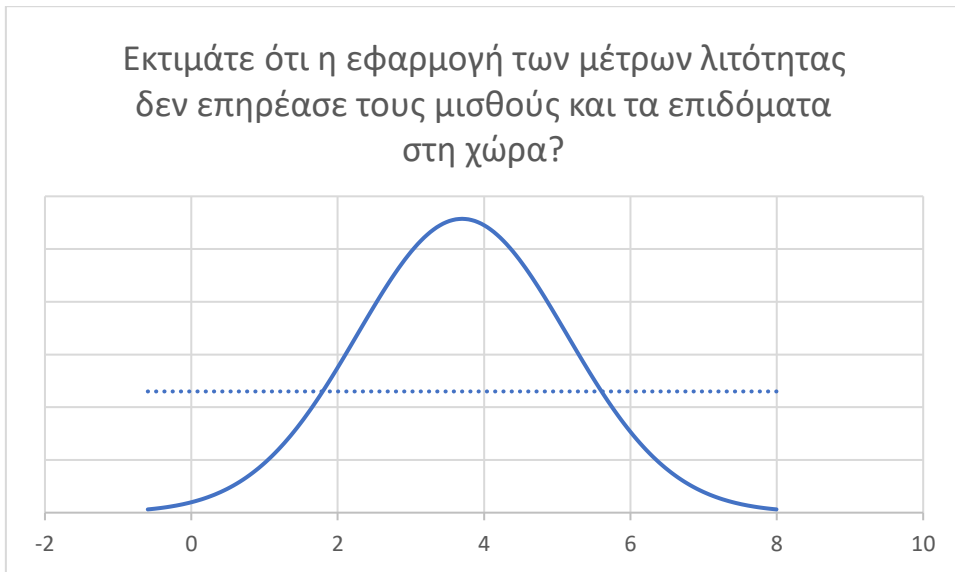

Εικόνα 17 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 7

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	12	12%	12,00	12,00
	2	7	7%	7,00	19,00
	3	21	21%	21,00	40,00
	4	27	27%	27,00	67,00
	5	25	25%	25,00	92,00
	6	8	8%	8,00	100,00
	Total	100	100%	100,00	

Πίνακας 15 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 7

Τα περισσότερα άτομα απάντησαν ότι διαφωνούν (27 άτομα διαφωνούν, 25 άτομα διαφωνούν απόλυτα και 8 δεν απάντησαν). Με αυτόν τον τρόπο δείχνουν ότι οι μισθοί και τα επιδόματα στην εργασία αυξομειώνονται ανεξάρτητα των πολιτικών πεποιθήσεων. Στα χρόνια λιτότητας της Ελλάδας οι ψηφοφόροι είδαν να μειώνονται οι μισθοί τους ασχέτως με τις προεκλογικές ομιλίες και τις ιδεολογικές πεποιθήσεις του κάθε κυβερνόντος κόμματος. Επίσης, η συνεχόμενη αύξηση του πληθωρισμού σε συνδυασμό με την μείωση του ΑΕΠ της Ελλάδας έφεραν το πραγματικό μέσο μισθό της Ελλάδας να μην επαρκεί για τα βασικά αναγκαία αγαθά, σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ. Ο πληθυσμός της Ελλάδας έχει φτωχύνει και η κοινωνική ψαλίδα έχει μεγαλώσει. Το δείγμα θεωρείται αντιπροσωπευτικό της κοινωνίας.

Εικόνα 18 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 7

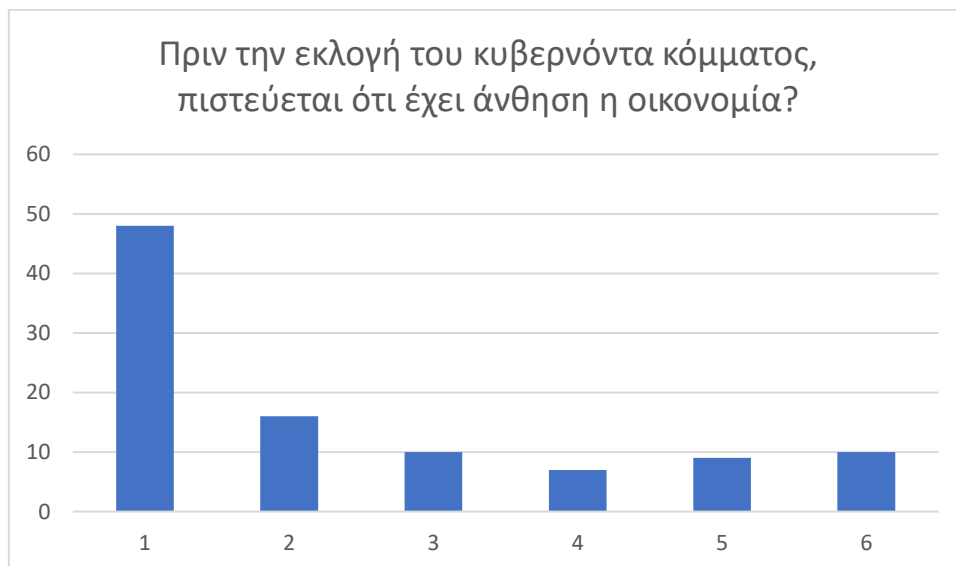
Mean	3,70	Second deviation left	0,84
Std.Dev	1,43	First deviation left	2,27
N	100,00	Mean	3,70
99.7% Low	-0,60	First deviation right	5,13
99.7% High	8,00	Second deviation right	6,56
Steps	99,00		
Gap	0,09		

Πίνακας 16 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 7

Η μεταβλητή της ερώτησης 7 ακολουθεί κανονική κατανομή και αποτελεί μια συνεχή μεταβλητή. Η συγκεκριμένη ερώτηση θα ελεγχθεί με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά στοιχεία του δείγματος σχετικά με τη συσχέτιση τους, στο παρακάτω κεφάλαιο.

Ερώτηση 8:

Οι απαντήσεις σε αυτή την ερώτηση δόθηκαν με την εξής βαθμονόμηση-συχνότητα: (6) δεν απαντώ/ δεν γνωρίζω, (5) διαφωνώ απόλυτα, (4) διαφωνώ, (3) συμφωνώ, (2) συμφωνώ απόλυτα και (1) δεν εκφέρω γνώμη.

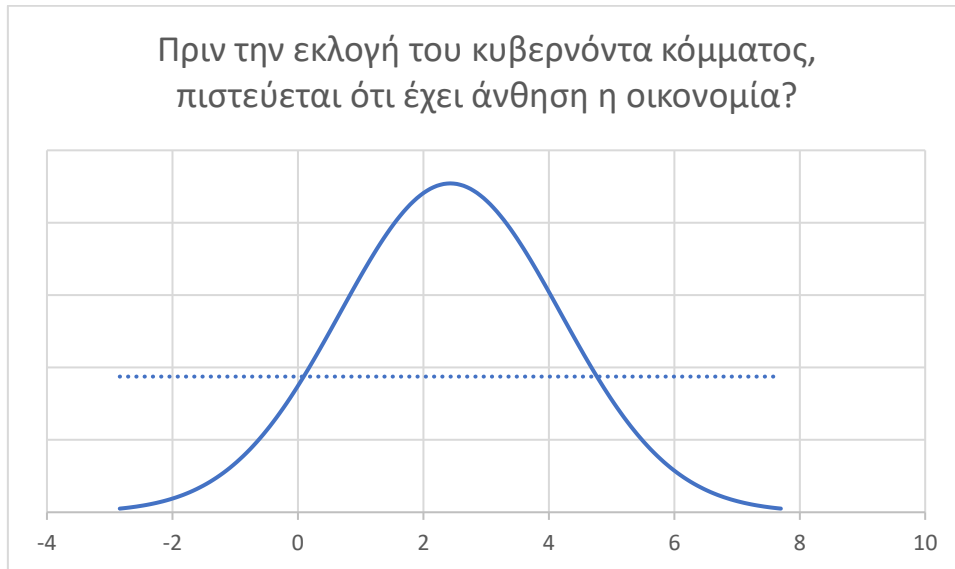
Εικόνα 19 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 8

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	48	48%	48,00	48,00
	2	16	16%	16,00	64,00
	3	10	10%	10,00	74,00
	4	7	7%	7,00	81,00
	5	9	9%	9,00	90,00
	6	10	10%	10,00	100,00
	Total	100	100%	100,00	

Πίνακας 17 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 8

Τα περισσότερα άτομα απάντησαν ότι συμφωνούν (48 άτομα δεν ήθελαν να απαντήσουν, 16 άτομα συμφωνούν απολύτα, 10 άτομα συμφωνούν και 10 δεν απάντησαν). Με αυτόν τον τρόπο δείχνουν ότι πριν τις εκλογές του κυβερνόντα κόμματος υπάρχει μια ευφορία είτε ψεύτικη είτε πραγματική. Η επιδοματική πολιτική είναι εφικτό να εφαρμοστεί από τα κόμματα σε περιόδους που δεν ελέγχονται τα δημοσιονομικά τους στοιχεία από την ευρωπαϊκή κεντρική κυβέρνηση. Στις περιόδους λιτότητας στην Ελλάδα παρατηρείται αλλαγή στην ημερομηνία πληρωμής των υπαρχόντων επιδομάτων και μισθών. Η καθυστέρηση πληρωμών ή ακόμα και η νωρίτερα καταβολή των χρημάτων επιλέγοντας μια ημερομηνία κοντά στην ημερομηνία των εκλογών, δεν αυξάνει το έλλειμμα σε ετήσια βάση, διότι αυτά τα χρήματά έχουν προγραμματιστεί να δοθούν στους πολίτες. Χαρακτηριστικό σχόλιο των κομμάτων είναι ότι «οι ψηφοφόροι πρέπει να πάνε στις κάλπες με γεμάτες στέπες και ας μην έχουν να

φάνε τους προηγούμενους μήνες». Το 48% των ατόμων που ηθελημένα δεν θέλανε να απαντήσουν, δείχνουν τη δυσaréσκεια τους ως προς την πολιτική κατεύθυνση που ακολουθείται. Το δείγμα θεωρείται αντιπροσωπευτικό της κοινωνίας.

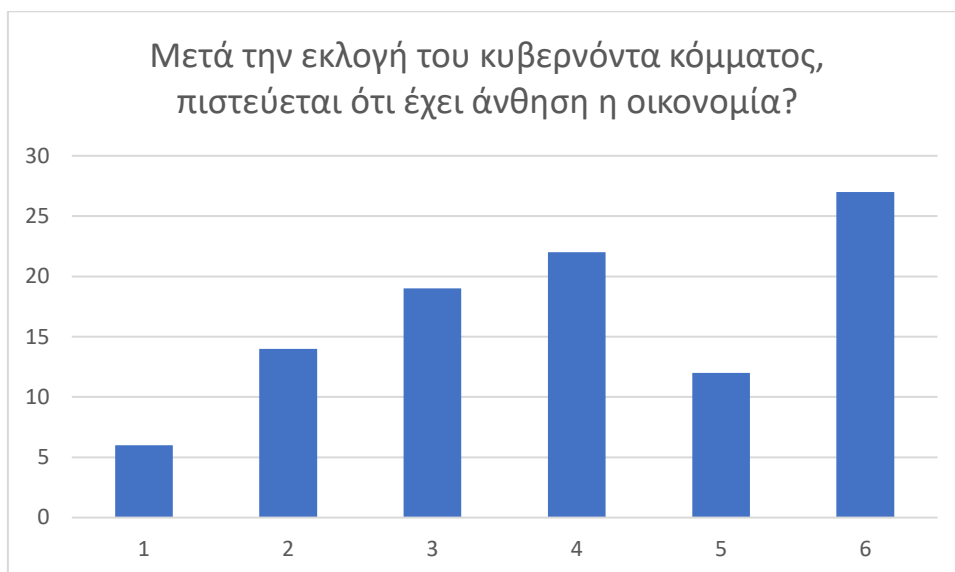
Εικόνα 20 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 8

Mean	2,43	Second deviation left	-1,08
Std.Dev	1,76	First deviation left	0,67
N	100,00	Mean	2,43
99.7% Low	-2,84	First deviation right	4,19
99.7% High	7,70	Second deviation right	5,94
Steps	99,00		
Gap	0,11		

Πίνακας 18 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 8

Η μεταβλητή της ερώτησης 8 ακολουθεί κανονική κατανομή και αποτελεί μια συνεχή μεταβλητή. Η συγκεκριμένη ερώτηση θα ελεγχθεί με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά στοιχεία του δείγματος σχετικά με τη συσχέτιση τους, στο παρακάτω κεφάλαιο.

Ερώτηση 9:

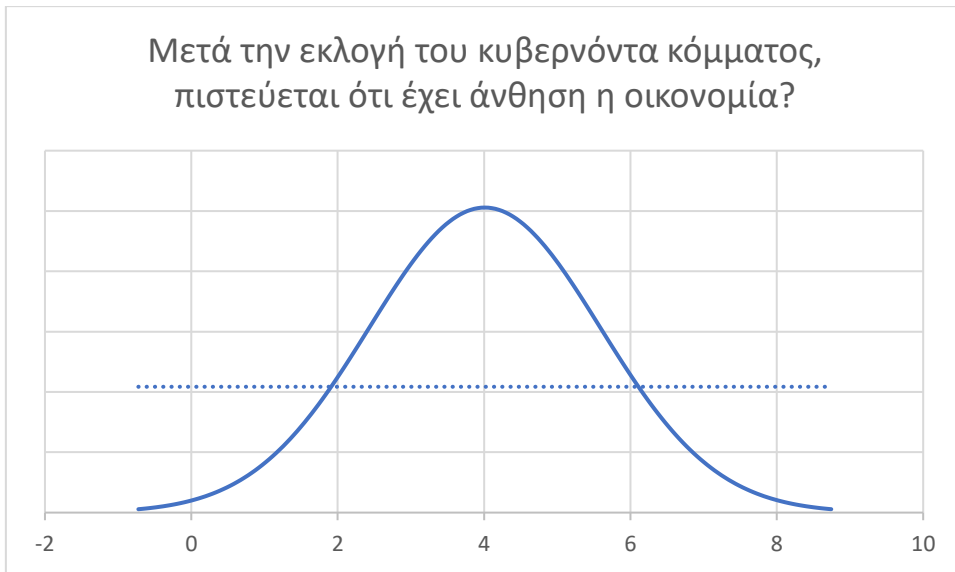
Εικόνα 21 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 9

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	6	6%	6,00	6,00
	2	14	14%	14,00	20,00
	3	19	19%	19,00	39,00
	4	22	22%	22,00	61,00
	5	12	12%	12,00	73,00
	6	27	27%	27,00	100,00
	Total	100	100%	100,00	

Πίνακας 19 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 9

Οι απαντήσεις σε αυτή την ερώτηση δόθηκαν με την εξής βαθμονόμηση-συχνότητα: (6) δεν απαντώ/ δεν γνωρίζω, (5) διαφωνώ απόλυτα, (4) διαφωνώ, (3) συμφωνώ, (2) συμφωνώ απόλυτα και (1) δεν εκφέρω γνώμη.

Τα περισσότερα άτομα δεν θέλανε να απαντήσουν στην ερώτηση (27 άτομα δεν απάντησαν, 12 άτομα διαφωνούν απόλυτα, 22 διαφωνούν, 19 άτομα συμφωνούν και 14 άτομα συμφωνούν απόλυτα). Με αυτόν τον τρόπο δείχνουν ότι η κοινωνία χωρίζεται σε τρεις βασικές κατηγορίες μετά τις εκλογές, τους δυσαρεστημένους, οι οποίοι αποτελούν το 48%, τους ευνοούμενους της κυβέρνησης 33% που αποκτούν προσωπική εισοδηματική άνθηση, σύμφωνα με τις προεκλογικές υποσχέσεις (14+19) και τους δυσαρεστημένους 34% που παρατηρούν μια στασιμότητα ή ακόμα και συρρίκνωση στην οικονομία και στο εισόδημα τους. Το δείγμα θεωρείται αντιπροσωπευτικό της κοινωνίας.

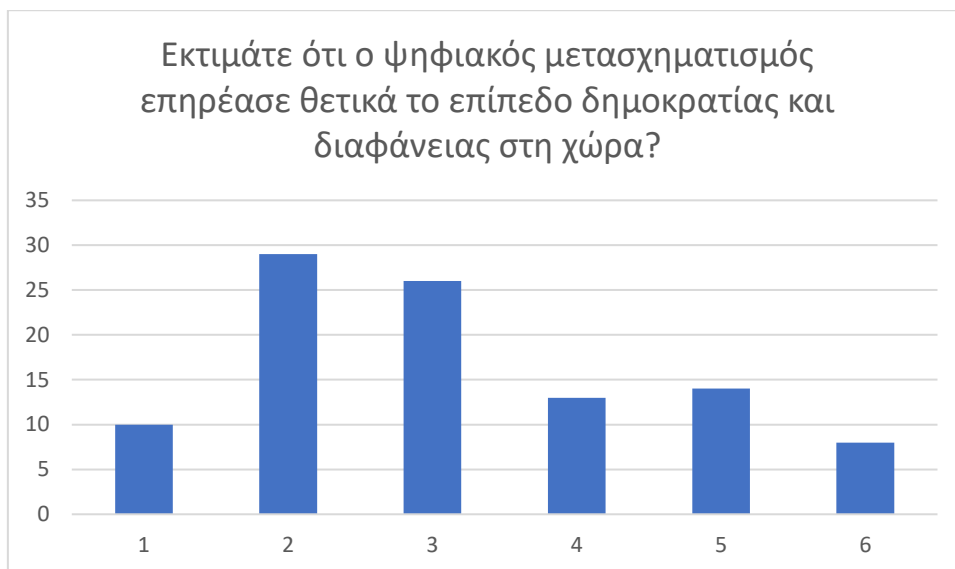
Εικόνα 22 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 9

Mean	4,01	Second deviation left	0,85
Std.Dev	1,58	First deviation left	2,43
N	99,00	Mean	4,01
99.7% Low	-0,72	First deviation right	5,59
99.7% High	8,74	Second deviation right	7,17
Steps	98,00		
Gap	0,10		

Πίνακας 20 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 9

Η μεταβλητή της ερώτησης 9 ακολουθεί κανονική κατανομή και αποτελεί μια συνεχή μεταβλητή. Η συγκεκριμένη ερώτηση θα ελεγχθεί με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά στοιχεία του δείγματος σχετικά με τη συσχέτιση τους, στο παρακάτω κεφάλαιο.

Ερώτηση 10

Εικόνα 23 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 10

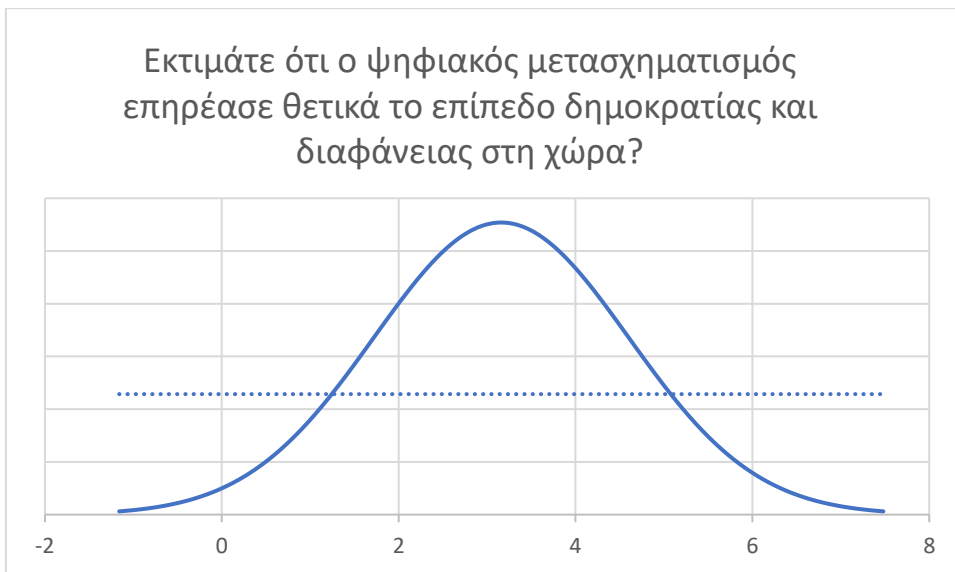
Εκτιμάτε ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός επηρέασε θετικά το επίπεδο δημοκρατίας και διαφάνειας στη χώρα?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	10	10%	10,00	10,00
	2	29	29%	29,00	39,00
	3	26	26%	26,00	65,00
	4	13	13%	13,00	78,00
	5	14	14%	14,00	92,00
	6	8	8%	8,00	100,00
	Total	100	100%	100,00	

Πίνακας 21 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 10

Οι απαντήσεις σε αυτή την ερώτηση δόθηκαν με την εξής βαθμονόμηση-συχνότητα: (6) δεν απαντώ/ δεν γνωρίζω, (5) διαφωνώ απόλυτα, (4) διαφωνώ, (3) συμφωνώ, (2) συμφωνώ απόλυτα και (1) δεν εκφέρω γνώμη.

Τα περισσότερα άτομα 65% συμφώνησαν ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός επηρέασε θετικά το επίπεδο δημοκρατίας και διαφάνειας της χώρας. Βέβαια υπάρχει ένα σημαντικό ποσοστό που διαφωνεί 35% του δείγματος. Η ερμηνεία των παραπάνω απαντήσεων δείχνει ότι η εφαρμογή του ψηφιακού συστήματος είχε θετικό αντίκτυπο για τη ζωή των πολιτών. Ο δείκτης διαφάνειας της Ε.Ε. κατατάσσει την Ελλάδα στην 49^η θέση (2023) μεταξύ των 180 χωρών. Η Ελλάδα για 5 συνεχόμενα έτη διατηρούσε σταθερή βαθμολογία στο συγκεκριμένο δείκτη. Οι παράνομες υποκλοπές επικοινωνιών δημοσιογράφων και πολιτικών, οι επιθέσεις στην ελευθερία του τύπου και η μειωμένη δικαστική ανεξαρτησία συνέβαλαν στην απότομη πτώση του δείκτη από τους 52 βαθμούς (2022) στους 49 βαθμούς (2023).

Εικόνα 24 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 10

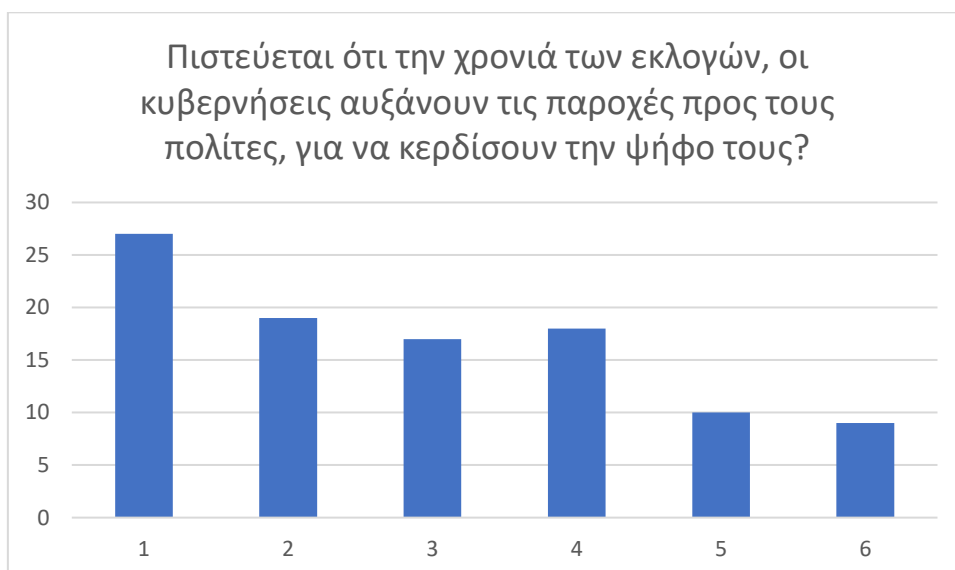
Mean	3,16	Second deviation left	0,28
Std.Dev	1,44	First deviation left	1,72
N	100,00	Mean	3,16
99.7% Low	-1,16	First deviation right	4,60
99.7% High	7,48	Second deviation right	6,04
Steps	99,00		
Gap	0,09		

Πίνακας 222 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 10

Η μεταβλητή της ερώτησης 10 ακολουθεί κανονική κατανομή και αποτελεί μια συνεχή μεταβλητή. Η συγκεκριμένη ερώτηση θα ελεγχθεί με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά στοιχεία του δείγματος σχετικά με τη συσχέτιση τους, στο παρακάτω κεφάλαιο.

Μέρος Γ': ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΈΛΛΕΙΜΜΑ

Ερώτηση 11

Εικόνα 25 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 11

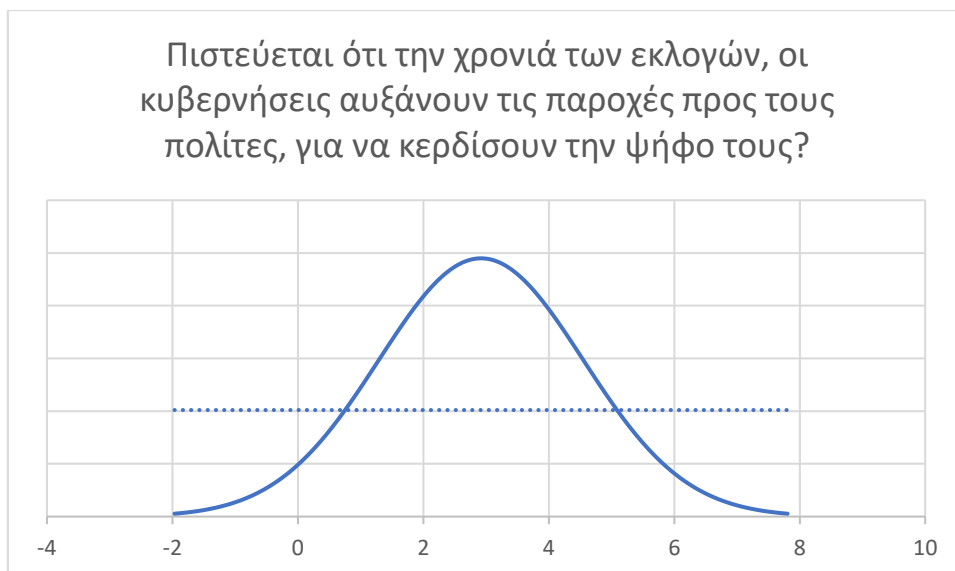
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	27	27%	27,00	27,00
	2	19	19%	19,00	46,00
	3	17	17%	17,00	63,00
	4	18	18%	18,00	81,00
	5	10	10%	10,00	91,00
	6	9	9%	9,00	100,00
	Total	100	100%	100,00	

Πίνακας 233 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 11

Οι απαντήσεις σε αυτή την ερώτηση δόθηκαν με την εξής βαθμονόμηση-συχνότητα: (6) δεν απαντώ/ δεν γνωρίζω, (5) διαφωνώ απόλυτα, (4) διαφωνώ, (3) συμφωνώ, (2) συμφωνώ απόλυτα και (1) δεν εκφέρω γνώμη.

Η συγκεκριμένη ερώτηση είναι παρόμοια με την ερώτηση 10, για να μπορέσουμε να ελέγξουμε την εγκυρότητα των απαντήσεων. Τα περισσότερα άτομα απάντησαν ότι συμφωνούν, όπως ακριβώς με την ερώτηση 10 (27 άτομα δεν ήθελαν να απαντήσουν, 19 άτομα συμφωνούν απολυτά, 17 άτομα συμφωνούν και 9 δεν απάντησαν). Παρατηρούμε μια διαφορά στην ένταση των προτιμήσεων. Στην παρούσα ερώτηση, οι απαντήσεις έχουν μεγαλύτερη διασπορά σε σχέση με την προηγούμενη, πλην καταλήγουμε στο ίδιο συμπέρασμα. Με αυτόν τον τρόπο δείχνουν ότι πριν τις εκλογές τα κόμματα προσπαθούν να δείχνουν ότι υπάρχει μια ψευδή/πραγματική ευφορία. Στις περιόδους ανάπτυξης των κρατών η επιδοματική πολιτική είναι εφικτό να την εφαρμόσουν τα κόμματα. Ωστόσο, στις περιόδους λιτότητας παρατηρείται καθυστέρηση πληρωμών ή ακόμα και η νωρίτερα καταβολή των χρημάτων συμβαδίζοντας με τις ημερομηνίες των εκλογών. Δεν αυξάνει

το έλλειμμα σε ετήσια βάση, διότι αυτά τα χρήματα έχουν προγραμματιστεί να δοθούν στους πολίτες. Χαρακτηριστικό σχόλιο των κομμάτων είναι ότι «οι ψηφοφόροι πρέπει να πάνε στις κάλπες με γεμάτες στέπες και ας μην έχουν να φάνε τους προηγούμενους μήνες». Το δείγμα θεωρείται αντιπροσωπευτικό της κοινωνίας και οι απαντήσεις είναι αποδεχτές.

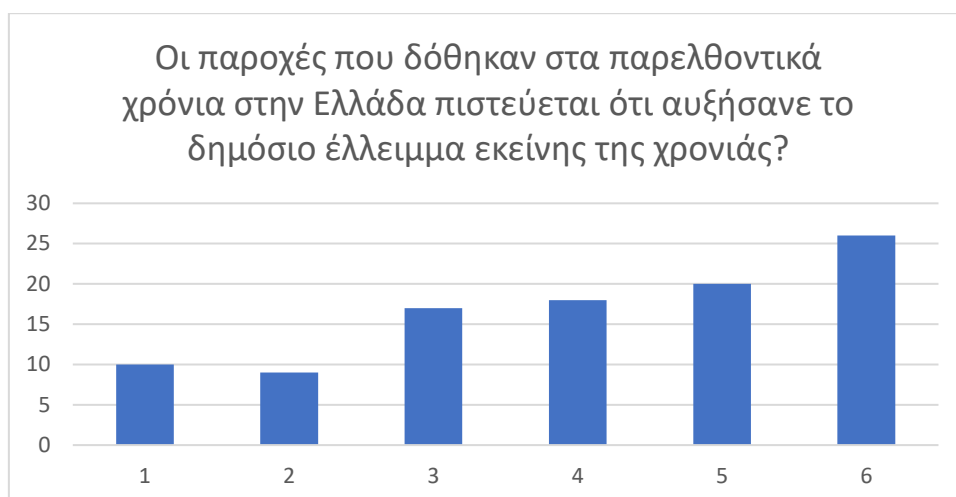
Εικόνα 26 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 11

Mean	2,92	Second deviation left	-0,34
Std.Dev	1,63	First deviation left	1,29
N	100,00	Mean	2,92
99.7% Low	-1,97	First deviation right	4,55
99.7% High	7,81	Second deviation right	6,18
Steps	99,00		
Gap	0,10		

Πίνακας 244 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 11

Η μεταβλητή της ερώτησης 11 ακολουθεί κανονική κατανομή και αποτελεί μια συνεχή μεταβλητή. Η συγκεκριμένη ερώτηση θα ελεγχθεί με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά στοιχεία του δείγματος σχετικά με τη συσχέτιση τους, στο παρακάτω κεφάλαιο.

Ερώτηση 12:

Εικόνα 27 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 12

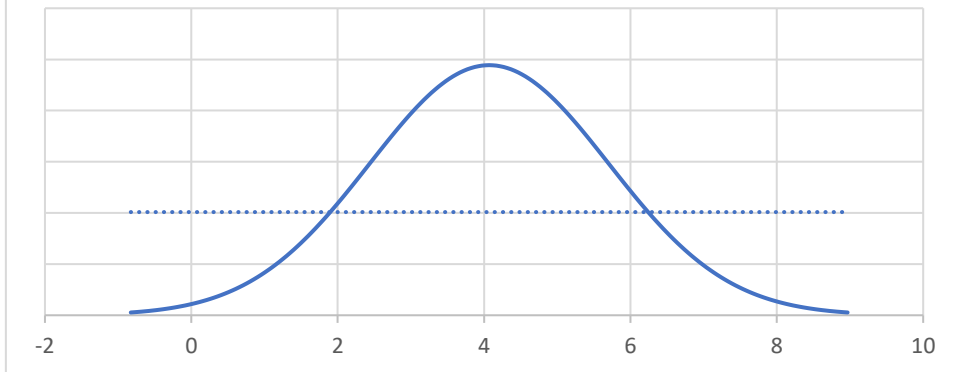
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	10	10%	10,00	10,00
	2	9	9%	9,00	19,00
	3	17	17%	17,00	36,00
	4	18	18%	18,00	54,00
	5	20	20%	20,00	74,00
	6	26	26%	26,00	100,00
	Total	100	100%	100,00	

Πίνακας 255 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 12

Οι απαντήσεις σε αυτή την ερώτηση δόθηκαν με την εξής βαθμονόμηση-συχνότητα: (6) δεν απαντώ/ δεν γνωρίζω, (5) διαφωνώ απόλυτα, (4) διαφωνώ, (3) συμφωνώ, (2) συμφωνώ απόλυτα και (1) δεν εκφέρω γνώμη.

Τα περισσότερα άτομα απάντησαν ότι συμφωνούν, 26 άτομα δεν ήθελαν να απαντήσουν, 20 άτομα συμφωνούν απολυτά, 18 άτομα συμφωνούν και 10 δεν απάντησαν. Με αυτόν τον τρόπο δείχνουν ότι οι παροχές που δόθηκαν παλιά πιστεύουν ότι δεν ήταν αρκετές για να αυξήσουν το έλλειμμα σε τόσο μεγάλο νούμερο. Το έλλειμμα αυξήθηκε από την κακή διαχείριση και όχι από την ποσότητα των παροχών που έχουν δοθεί στον ενεργό πληθυσμό αλλά σε συνταξιούχους. Τα δάνεια που έχει πάρει η Ελλάδα δεν είχαν εφαρμογή στην οριζόντια ανακατανομή του πλούτου. Οι παροχές που δόθηκαν ήταν φειδωλές που δεν αρκούν για να καλύψουν το έλλειμμα της κάθε χρονιάς. Με άλλα λόγια τόνισαν την οικονομική δικαιοσύνη που δεν υπήρχε στα παλαιά χρόνια της Ελλάδας και την άδικη ανακατανομή του πλούτου. Το δείγμα θεωρείται αντιπροσωπευτικό της κοινωνίας και οι απαντήσεις είναι αποδεχτές.

Οι παροχές που δόθηκαν στα παρελθοντικά χρόνια στην Ελλάδα πιστεύεται ότι αυξήσανε το δημόσιο έλλειμμα εκείνης της χρονιάς?

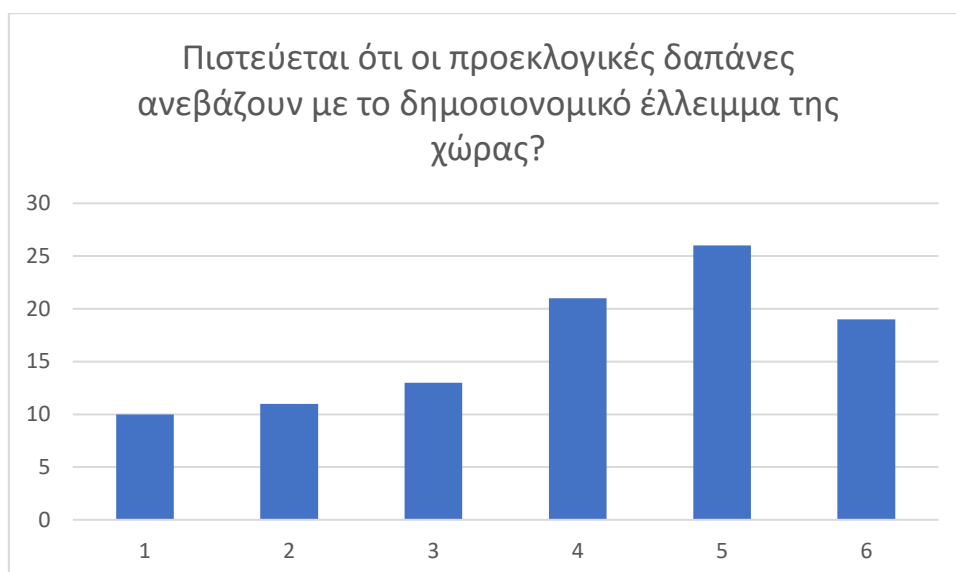
Εικόνα 28 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 12

Mean	4,07	Second deviation left	0,80
Std.Dev	1,63	First deviation left	2,44
N	100,00	Mean	4,07
99.7% Low	-0,83	First deviation right	5,70
99.7% High	8,97	Second deviation right	7,34
Steps	99,00		
Gap	0,10		

Πίνακας 266 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 12

Η μεταβλητή της ερώτησης 12 ακολουθεί κανονική κατανομή και αποτελεί μια συνεχή μεταβλητή. Η συγκεκριμένη ερώτηση θα ελεγχθεί με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά στοιχεία του δείγματος σχετικά με τη συσχέτιση τους, στο παρακάτω κεφάλαιο.

Ερώτηση 13:

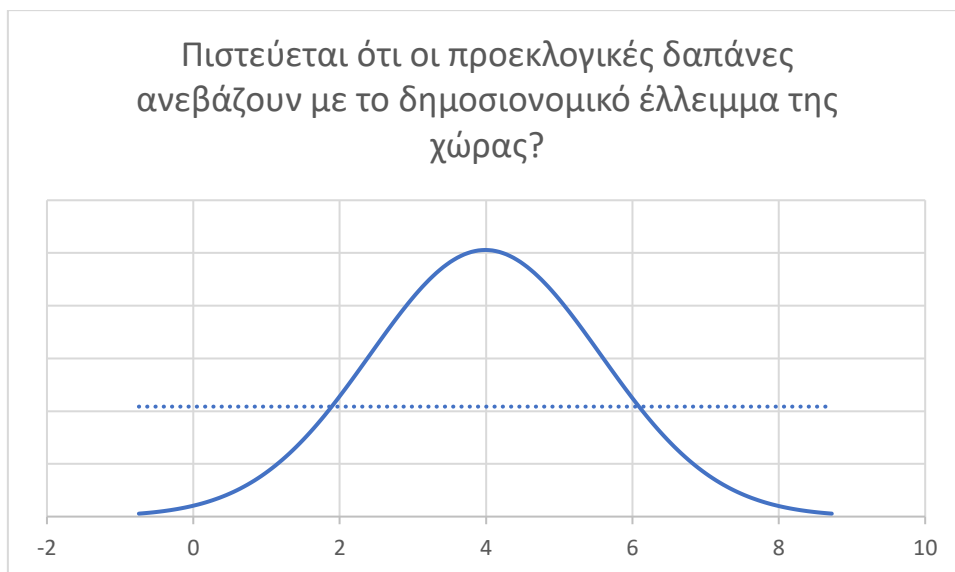
Εικόνα 29 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 13

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	10	10%	10,00	10,00
	2	11	11%	11,00	21,00
	3	13	13%	13,00	34,00
	4	21	21%	21,00	55,00
	5	26	26%	26,00	81,00
	6	19	19%	19,00	100,00
	Total	100	100%	100,00	

Πίνακας 277 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 13

Οι απαντήσεις σε αυτή την ερώτηση δόθηκαν με την εξής βαθμονόμηση-συχνότητα: (6) δεν απαντώ/ δεν γνωρίζω, (5) διαφωνώ απόλυτα, (4) διαφωνώ, (3) συμφωνώ, (2) συμφωνώ απόλυτα και (1) δεν εκφέρω γνώμη.

Τα περισσότερα άτομα απάντησαν ότι συμφωνούν, 19 άτομα δεν ήθελαν να απαντήσουν, 26 άτομα συμφωνούν απολύτα, 21 άτομα συμφωνούν και 10 δεν απάντησαν. Με αυτόν τον τρόπο δείχνουν ότι οι προεκλογικές δαπάνες που δόθηκαν παλιά πιστεύουν ότι ήταν αρκετές για να αυξήσουν το έλλειμμα εκείνης της περιόδου. Η προεκλογική περίοδος είναι η περίοδος που αντλούνται αρκετά μεγάλα ποσά και βάση νόμου βαραίνουν τον κρατικό προϋπολογισμό. Συγκεκριμένες κατηγορίες δαπανών αποδέχονται ως έξοδα και συγκεκριμένο budget για κάθε κόμμα, σύμφωνα με το ποσοστό εισόδου στην βουλή. Το δείγμα θεωρείται αντιπροσωπευτικό της κοινωνίας και οι απαντήσεις είναι αποδεχτές.

Εικόνα 30 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 13

Mean	3,99	Second deviation left	0,83
Std.Dev	1,58	First deviation left	2,41
N	100,00	Mean	3,99
99.7% Low	-0,74	First deviation right	5,57
99.7% High	8,72	Second deviation right	7,15
Steps	99,00		
Gap	0,10		

Πίνακας 288 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 13

Η μεταβλητή της ερώτησης 13 ακολουθεί κανονική κατανομή και αποτελεί μια συνεχή μεταβλητή. Η συγκεκριμένη ερώτηση θα ελεγχθεί με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά στοιχεία του δείγματος σχετικά με τη συσχέτιση τους, στο παρακάτω κεφάλαιο.

Ερώτηση 14:

Εικόνα 31 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 14

Οι πελατειακές σχέσεις πιστεύεται ότι υπονομεύουν το μέλλον των επόμενων γενεών?

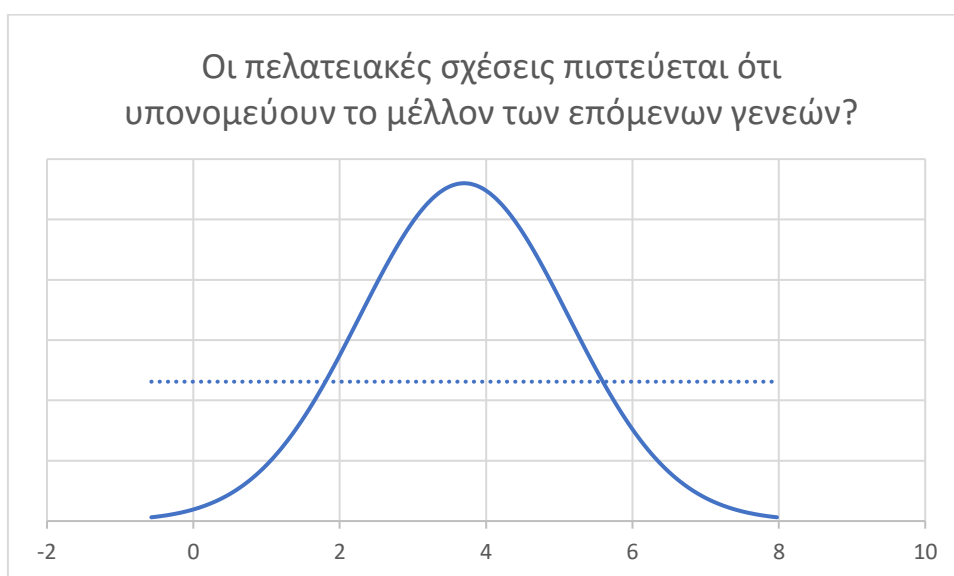
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	11	11%	11,00	11,00
	2	9	9%	9,00	20,00
	3	20	20%	20,00	40,00
	4	27	27%	27,00	67,00
	5	25	25%	25,00	92,00
	6	8	8%	8,00	100,00
	Total	100	100%	100,00	

Πίνακας 29 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 14

Οι απαντήσεις σε αυτή την ερώτηση δόθηκαν με την εξής βαθμονόμηση-συχνότητα: (6) δεν απαντώ/ δεν γνωρίζω, (5) διαφωνώ απόλυτα, (4) διαφωνώ, (3) συμφωνώ, (2) συμφωνώ απόλυτα και (1) δεν εκφέρω γνώμη.

Τα περισσότερα άτομα απάντησαν ότι συμφωνούν, 8 άτομα δεν ήθελαν να απαντήσουν, 25 άτομα συμφωνούν απολύτα, 27 άτομα συμφωνούν και 11 δεν απάντησαν. Με αυτόν τον τρόπο δείχνουν ότι οι πελατειακές σχέσεις υπονομεύουν τον μέλλον της χώρας. Τόνισαν ότι οι προσλήψεις γινόντουσαν χωρίς κριτήρια και μοριοδότηση, το οποίο είχε ως συνέπεια την υπέρογκη αύξηση του αριθμού προσλήψεων του δημόσιου υπαλλήλων με ανειδίκευτο προσωπικό. Η αύξηση των εξόδων του κράτους χωρίς να παράγεται αντίστοιχο έργο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αναφέρθηκε, παλαιάς εποχής στην Ελλάδα, σχετικά με τη διαδικασία προσλήψεων χωροφυλακής / αστυνομικών (εκτελεστική εξουσία του κράτους). Με έναν τενεκέ λάδι γινόντουσαν χωροφύλακες ενώ με δύο τενεκέδες λάδι αξιωματικοί χωροφύλακες. Με άλλα λόγια τίθεται αρχικά, το θέμα της απόδοσης και της αποδοτικότητας του κρατικού μηχανισμού/ των δημόσιων υπαλλήλων, το οποίο παραμένει χαμηλό. Έπειτα, το μεγάλο ποσοστού του ανειδίκευτου προσωπικού που προσλήφθηκαν με ελλιπή κριτήρια. Τέλος, το ύψος

των έξοδών του κράτους σε σχέση με το επίπεδο παροχής υπηρεσιών του κράτους. Οι πελατειακές σχέσεις του κράτους ξεπουλάνε την κρατική περιουσία χωρίς ουσιώδη έλεγχο και προς ίδια συμφέροντα/ ψήφους. Το δείγμα θεωρείται αντιπροσωπευτικό της κοινωνίας και οι απαντήσεις είναι αποδεχτές.

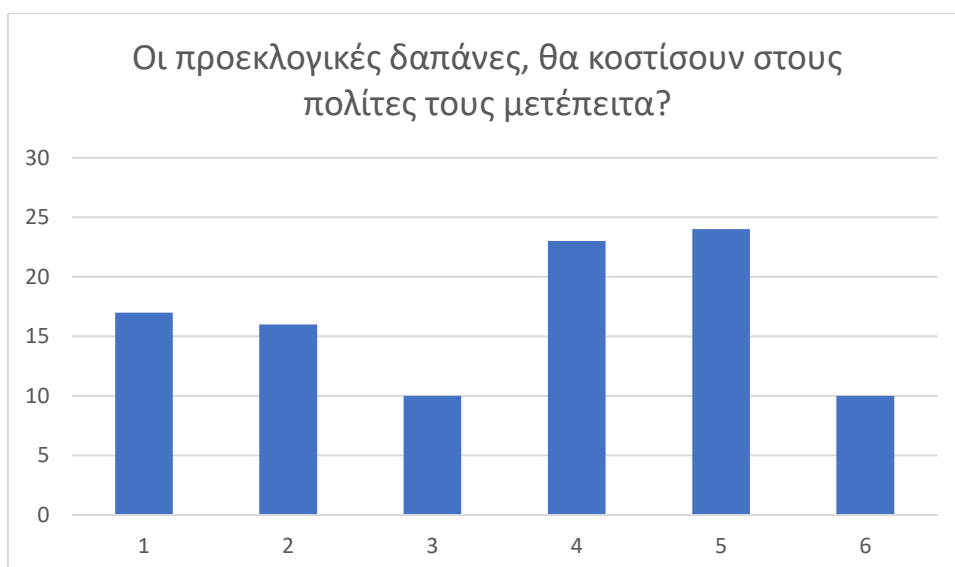
Εικόνα 32 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 14

Mean	3,70	Second deviation left	0,85
Std.Dev	1,42	First deviation left	2,28
N	100,00	Mean	3,70
99.7% Low	-0,57	First deviation right	5,12
99.7% High	7,97	Second deviation right	6,55
Steps	99,00		
Gap	0,09		

Πίνακας 30 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 14

Η μεταβλητή της ερώτησης 14 ακολουθεί κανονική κατανομή και αποτελεί μια συνεχή μεταβλητή. Η συγκεκριμένη ερώτηση θα ελεγχθεί με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά στοιχεία του δείγματος σχετικά με τη συσχέτιση τους, στο παρακάτω κεφάλαιο.

Ερώτηση 15:

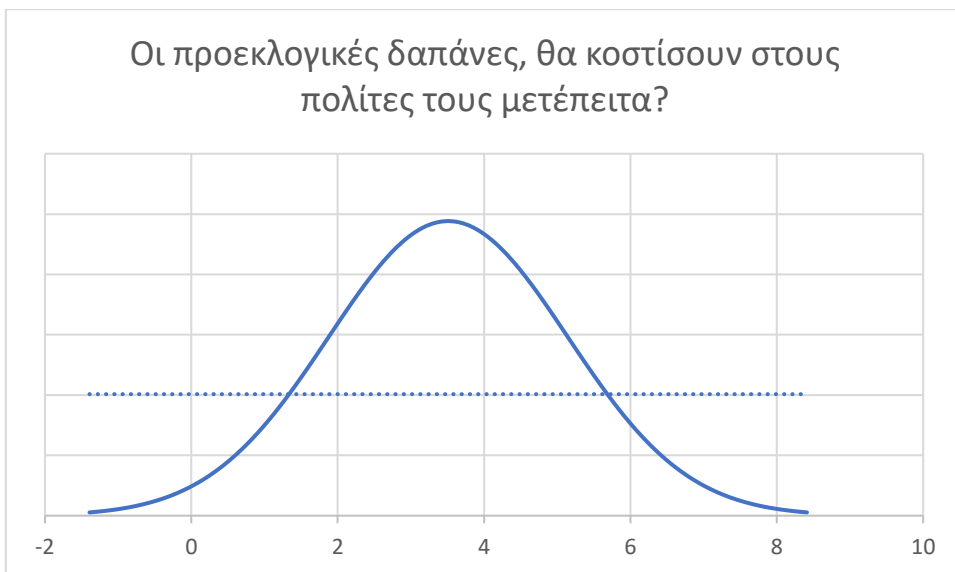
Εικόνα 33 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 15

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	17	17%	17,00	17,00
	2	16	16%	16,00	33,00
	3	10	10%	10,00	43,00
	4	23	23%	23,00	66,00
	5	24	24%	24,00	90,00
	6	10	10%	10,00	100,00
	Total	100	100%	100,00	

Πίνακας 31 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 15

Οι απαντήσεις σε αυτή την ερώτηση δόθηκαν με την εξής βαθμονόμηση-συχνότητα: (6) δεν απαντώ/ δεν γνωρίζω, (5) διαφωνώ απόλυτα, (4) διαφωνώ, (3) συμφωνώ, (2) συμφωνώ απόλυτα και (1) δεν εκφέρω γνώμη.

Τα περισσότερα άτομα απάντησαν ότι συμφωνούν. Πιο αναλυτικά, 10 άτομα δεν ήθελαν να απαντήσουν, 24 άτομα συμφωνούν απολυτά, 23 άτομα συμφωνούν και 17 δεν απάντησαν. Με αυτόν τον τρόπο δείχνουν ότι οι προεκλογικές δαπάνες κοστίζουν στους πολίτες της μετέπειτα. Η προεκλογική διαδικασία είναι πολυέξοδη και τα κόμματα αντλούν χρήματα βάση νόμου από τον κρατικό προϋπολογισμό. Με αυτό τον τρόπο αυξάνουν το έλλειμμα της χώρας, χωρίς αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ. Μελλοντικά θα ζητηθούν δάνεια για την εξόφληση των δαπανών, λόγω της ανεπάρκειας των εσόδων να καλύψουν τις αντίστοιχες δαπάνες. Το δείγμα θεωρείται αντιπροσωπευτικό της κοινωνίας και οι απαντήσεις είναι αποδεχτές.

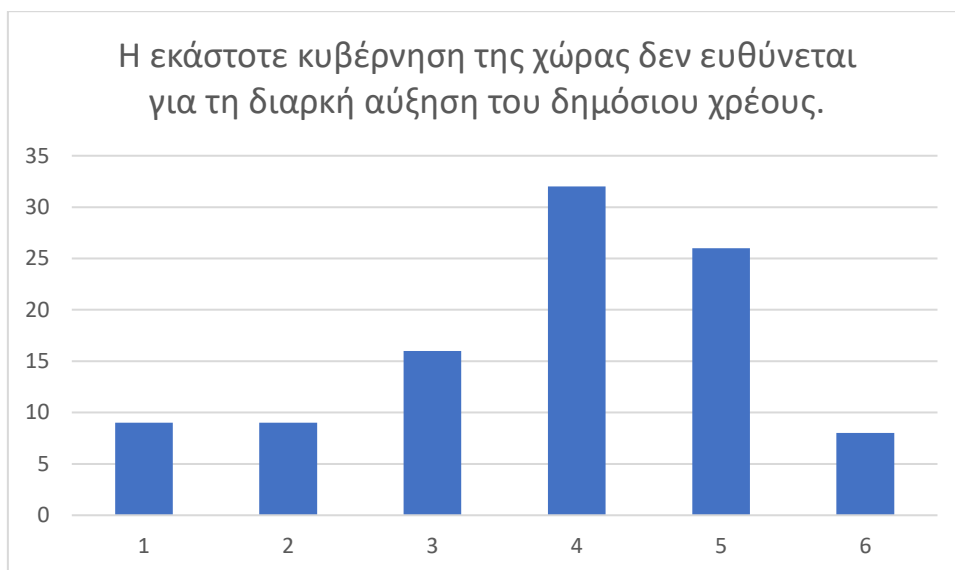
Εικόνα 34 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 15

Mean	3,51	Second deviation left	0,24
Std.Dev	1,63	First deviation left	1,88
N	100,00	Mean	3,51
99.7% Low	-1,39	First deviation right	5,14
99.7% High	8,41	Second deviation right	6,78
Steps	99,00		
Gap	0,10		

Πίνακας 32 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 15

Η μεταβλητή της ερώτησης 15 ακολουθεί κανονική κατανομή και αποτελεί μια συνεχή μεταβλητή. Η συγκεκριμένη ερώτηση θα ελεγχθεί με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά στοιχεία του δείγματος σχετικά με τη συσχέτιση τους, στο παρακάτω κεφάλαιο.

Ερώτηση 16:

Εικόνα 35 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 16

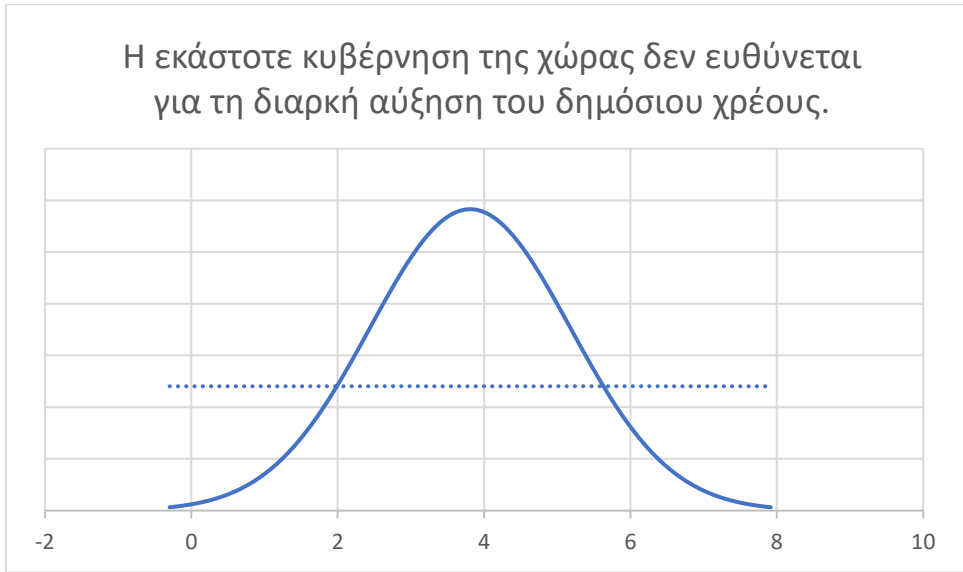
Η εκάστοτε κυβέρνηση της χώρας δεν ευθύνεται για τη διαρκή αύξηση του δημόσιου χρέους.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	9	9%	9,00	9,00
	2	9	9%	9,00	18,00
	3	16	16%	16,00	34,00
	4	32	32%	32,00	66,00
	5	26	26%	26,00	92,00
	6	8	8%	8,00	100,00
	Total	100	100%	100,00	

Πίνακας 33 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση16

Οι απαντήσεις σε αυτή την ερώτηση δόθηκαν με την εξής βαθμονόμηση-συχνότητα: (6) δεν απαντώ/ δεν γνωρίζω, (5) διαφωνώ απόλυτα, (4) διαφωνώ, (3) συμφωνώ, (2) συμφωνώ απόλυτα και (1) δεν εκφέρω γνώμη.

Τα περισσότερα άτομα απάντησαν ότι διαφωνούν. Πιο αναλυτικά, το 32% του δείγματος διαφωνεί, το 26% του δείγματος διαφωνεί απόλυτα και το 8% δεν ήθελαν να απαντήσουν. Η ερμηνεία της συγκεκριμένης απάντησης είναι ότι το δείγμα θεωρεί υπαίτια την εκάστοτε κυβέρνηση για τη μη ορθολογική διαχείριση του ελλείμματος εκείνης της χρονιά και ως ακόλουθο αυτού την αύξηση του συνολικού χρέους. Το δείγμα θεωρείται αντιπροσωπευτικό της κοινωνίας και οι απαντήσεις είναι αποδεχτές.

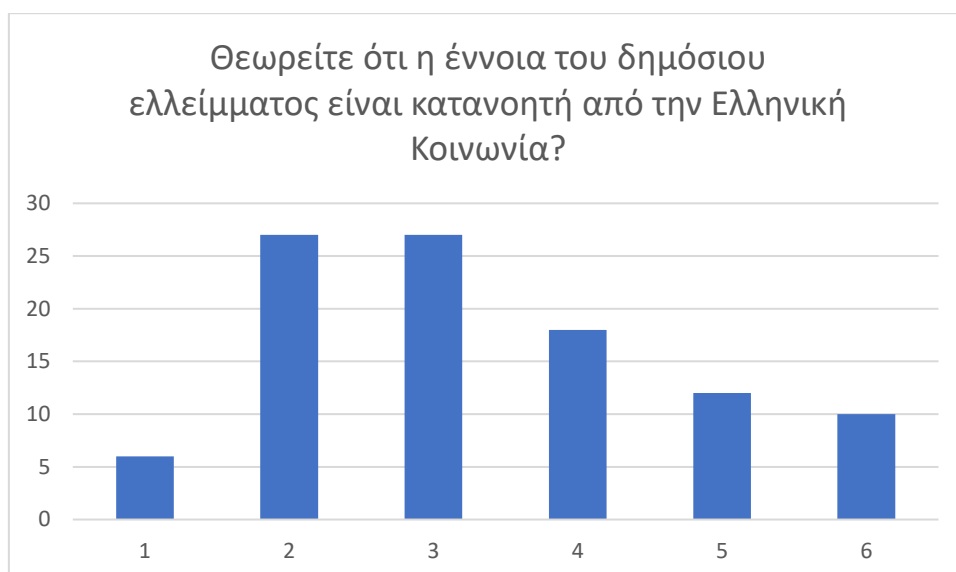
Εικόνα 36 Ιστόγραμμα – Ερώτηση 16

Mean	3,81	Second deviation left	1,07
Std.Dev	1,37	First deviation left	2,44
N	100,00	Mean	3,81
99.7% Low	-0,30	First deviation right	5,18
99.7% High	7,92	Second deviation right	6,55
Steps	99,00		
Gap	0,08		

Πίνακας 34 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 16

Η μεταβλητή της ερώτησης 16 ακολουθεί κανονική κατανομή και αποτελεί μια συνεχή μεταβλητή. Η συγκεκριμένη ερώτηση θα ελεγχθεί με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά στοιχεία του δείγματος σχετικά με τη συσχέτιση τους, στο παρακάτω κεφάλαιο.

Ερώτηση 17:

Εικόνα 37 Γράφημα Κατανομής απαντήσεων ερώτησης 17

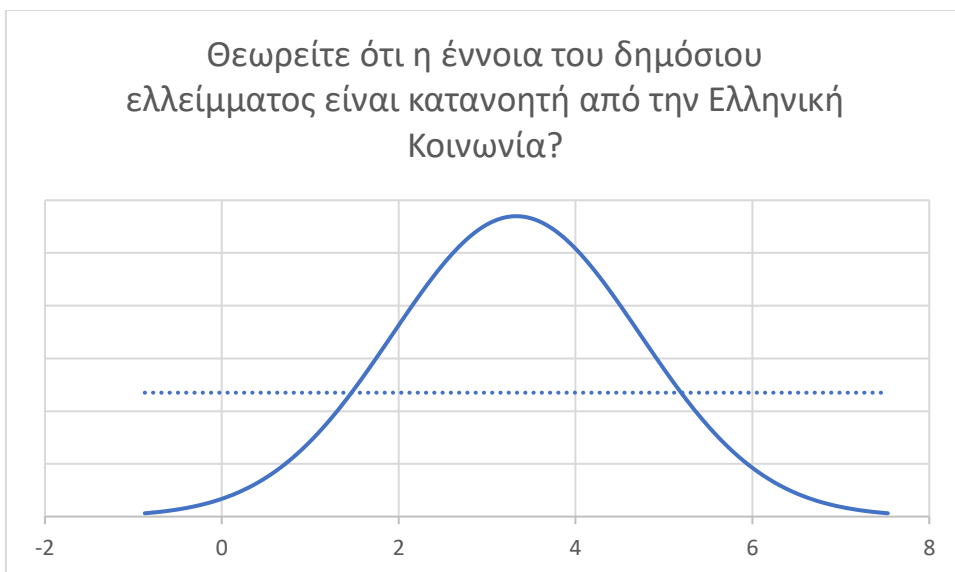
Θεωρείτε ότι η έννοια του δημόσιου ελλείμματος είναι κατανοητή από την Ελληνική Κοινωνία?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	6	6%	6,00	6,00
	2	27	27%	27,00	33,00
	3	27	27%	27,00	60,00
	4	18	18%	18,00	78,00
	5	12	12%	12,00	90,00
	6	10	10%	10,00	100,00
	Total	100	100%	100,00	

Πίνακας 35 Συχνότητα απαντήσεων Ερώτηση 17

Οι απαντήσεις σε αυτή την ερώτηση δόθηκαν με την εξής βαθμονόμηση-συχνότητα: (6) δεν απαντώ/ δεν γνωρίζω, (5) διαφωνώ απόλυτα, (4) διαφωνώ, (3) συμφωνώ, (2) συμφωνώ απόλυτα και (1) δεν εκφέρω γνώμη.

Τα περισσότερα άτομα απάντησαν ότι συμφωνούν. Πιο αναλυτικά, το 27% του δείγματος συμφωνεί, το 27% του δείγματος συμφωνεί απόλυτα και το 6% δεν ήθελαν να απαντήσουν. Η ερμηνεία της συγκεκριμένης απάντησης είναι ότι το δείγμα θεωρεί ότι η ελληνική κοινωνία έχει καταλάβει την έννοια του δημόσιου ελλείμματος. Λόγω της κακής οικονομικής διαχείρισης των οικονομικών της Ελλάδας, η χώρα αναγκάστηκε να υπογράψει δανειακή σύμβαση με μέτρα λιτότητας. Τα μέτρα λιτότητας επηρέασαν το σύνολο της οικονομίας, το ΑΕΠ της χώρας. Αυτό είχε ως συνέπεια να ψάξουν και να ενημερωθούν για τις πραγματικές αιτίες και συνέπειες της συρρίκνωσης της οικονομίας. Επίσης, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης πλέον αφιερώνουν ένα μεγάλο μέρος του δελτίου των ειδήσεων για να ενημερώσουν για τα διάφορα οικονομικά μεγέθη. Το δείγμα θεωρείται αντιπροσωπευτικό της κοινωνίας και οι απαντήσεις είναι αποδεχτές.

Εικόνα 38 Ιστόγραμμα - Ερώτηση 17

Mean	3,33	Second deviation left	0,53
Std.Dev	1,40	First deviation left	1,93
N	99,00	Mean	3,33
99.7% Low	-0,87	First deviation right	4,73
99.7% High	7,53	Second deviation right	6,13
Steps	98,00		
Gap	0,09		

Πίνακας 36 Στοιχεία Κανονικής κατανομής - Ερώτηση 17

Η μεταβλητή της ερώτησης 17 ακολουθεί κανονική κατανομή και αποτελεί μια συνεχή μεταβλητή. Η συγκεκριμένη ερώτηση θα ελεγχθεί με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά στοιχεία του δείγματος σχετικά με τη συσχέτιση τους, στο παρακάτω κεφάλαιο.

5.5.Συσχετίσεις μεταξύ των μετρούμενων κλιμάκων της έρευνας

Ερώτηση 5: Το δίκτυο των πελατειακών σχέσεων που έχουν κάποια κόμματα, πιστεύεται ότι αυξάνουν την προεκλογική τους δαπάνη?

Η ερώτηση είναι μια συνεχής μεταβλητή (βλ. προηγούμενο υπό- κεφαλαίο) και θα ελεγχθεί ως προς της συσχέτιση με καθένα από τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος.

Στατιστικές Υποθέσεις	
H ₀ :	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής δεν είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.
H ₁ :	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.

Οι παραπάνω έλεγχοι, θα γίνουν με το στατιστικό πρόγραμμα spss και θα εξετάσουμε κάθε φορά τη συνεχή μεταβλητή με μια από τις δημογραφικές μεταβλητές. Πιο συγκεκριμένα, αν το αποτέλεσμα του H test βγει μεγαλύτερο το 3,84 (με βαθμούς ελευθερίας $k-1=1$), τότε θα απορρίψουμε την μηδενική υπόθεση και θα αποδεχτούμε την εναλλακτική H₁, με επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha=0,05$. Αν η μηδενική υπόθεση απορριφθεί τότε τουλάχιστον δύο πληθυσμοί διαφέρουν στατιστικά σημαντικά ως προς τη διάμεση τιμή τους (και με χαλαρή ερμηνεία ως προς τους αντίστοιχους μέσους όρους). Ο έλεγχος Kruskal-Wallis είναι Μη Παραμετρική διαδικασία που μπορεί να εφαρμοστεί για τη σύγκριση τριών ή περισσότερων πληθυσμών.

Hypothesis Test Summary				
Το δίκτυο των πελατειακών σχέσεων που έχουν κάποια κόμματα, πιστεύεται ότι αυξάνουν την προεκλογική τους δαπάνη?				
	Null Hypothesis	Test	H Test	Decision
1	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΗΛΙΚΙΑ	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	752	Reject the null hypothesis
2	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΦΥΛΛΟ	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	743	Reject the null hypothesis
3	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	666	Reject the null hypothesis

4	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΜΠΕΙΡΙΑ	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	714	Reject the null hypothesis
---	---	---	-----	----------------------------

The significance level is .05. Alpha = 0,05 & χ^2 critical= 3,84

Πίνακας 37 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 5

Οι τιμές των Test Η ελέγχων είναι κατά πολύ μεγαλύτερες της χ^2 critical= 3,84, άρα δεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση. Τα k δείγματα προέρχονται από τον ίδιο πληθυσμό, υπάρχει ομοιογένεια ανάμεσα στους πληθυσμούς και έχουν γραμμική σχέση. Πιο συγκεκριμένα ανάλογα την ηλικία του ερωτηθέντων και το τι έχει βιώσει απάντησε σχεδόν παρόμοια την ερώτηση. Επίσης, και η εκπαιδευτική βαθμίδα, την οποία έχει τελειώσει ο κάθε ερωτώμενος και το φύλλο επηρέασε την απάντηση. Τέλος, παρόμοια αποτελέσματα έχει και η εμπειρία σε σχέση με την απάντηση. Από την παραπάνω μελέτη συσχέτισης με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, προκύπτει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ τους.

Στην ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, παρατηρήθηκε ότι η κάθε μια από τις τέσσερις μεταβλητές ακολουθεί την κατανομή κατά gauss (κανονική κατανομή). Αυτό μας δείχνει ότι το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό και ομοιόμορφα κατανομημένο χωρίς συντελεστές βαρύτητας. Οπότε συμπεραίνουμε ότι το δείγμα είναι αξιόπιστο και όχι κατευθυνόμενο.

Ερώτηση 6: Πιστεύεται ότι την χρονιά των εκλογών, οι κυβερνήσεις αυξάνουν τις παροχές προς τους πολίτες, για να κερδίσουν την ψήφο τους?

Η ερώτηση είναι μια συνεχής μεταβλητή (βλ. προηγούμενο υπό- κεφαλαίο) και θα ελεγχθεί ως προς της συσχέτιση με καθένα από τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος.

Στατιστικές Υποθέσεις	
H ₀ :	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής δεν είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.
H ₁ :	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.

Οι παραπάνω έλεγχοι, θα γίνουν με το στατιστικό πρόγραμμα spss και θα εξετάσουμε κάθε φορά τη συνεχή μεταβλητή με μια από τις δημογραφικές μεταβλητές. Πιο συγκεκριμένα, αν το αποτέλεσμα του H test βγει μεγαλύτερο το 3,84 (με βαθμούς ελευθερίας $k-1=1$), τότε θα απορρίψουμε την μηδενική υπόθεση και θα αποδεχτούμε την εναλλακτική H₁, με επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha=0,05$. Αν η μηδενική υπόθεση απορριφθεί τότε τουλάχιστον δύο πληθυσμοί διαφέρουν στατιστικά σημαντικά ως προς τη διάμεση τιμή τους (και με χαλαρή ερμηνεία ως προς τους αντίστοιχους μέσους όρους). Ο έλεγχος Kruskal-Wallis είναι Μη Παραμετρική διαδικασία που μπορεί να εφαρμοστεί για τη σύγκριση τριών ή περισσότερων πληθυσμών.

Hypothesis Test Summary				
Πιστεύεται ότι την χρονιά των εκλογών, οι κυβερνήσεις αυξάνουν τις παροχές προς τους πολίτες, για να κερδίσουν την ψήφο τους?				
	Null Hypothesis	Test	H Test	Decision
1	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΗΛΙΚΙΑ	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	752	Reject the null hypothesis
2	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΦΥΛΛΟ	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	727	Reject the null hypothesis
3	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	612	Reject the null hypothesis
4	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΜΠΕΙΡΙΑ	Independent-Samples Kruskal-Wallis Test	725	Reject the null hypothesis

The significance level is .05. Alpha = 0,05 & χ^2 critical= 3,84

Πίνακας 38 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 6

Οι τιμές των Test H ελέγχων είναι κατά πολύ μεγαλύτερες της $\chi^2_{critical} = 3,84$, άρα δεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση. Τα k δείγματα προέρχονται από τον ίδιο πληθυσμό, υπάρχει ομοιογένεια ανάμεσα στους πληθυσμούς και έχουν γραμμική σχέση. Πιο συγκεκριμένα ανάλογα την ηλικία του ερωτηθέντων και το τι έχει βιώσει απάντησε σχεδόν παρόμοια την ερώτηση. Επίσης, και η εκπαιδευτική βαθμίδα, την οποία έχει τελειώσει ο κάθε ερωτώμενος και το φύλλο επηρέασε την απάντηση. Τέλος, παρόμοια αποτελέσματα έχει και η εμπειρία σε σχέση με την απάντηση. Από την παραπάνω μελέτη συσχέτισης με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, προκύπτει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ τους.

Στην ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, παρατηρήθηκε ότι η κάθε μια από τις τέσσερις μεταβλητές ακολουθεί την κατανομή κατά gauss (κανονική κατανομή). Αυτό μας δείχνει ότι το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό και ομοιόμορφα κατανομημένο χωρίς συντελεστές βαρύτητας. Οπότε συμπεραίνουμε ότι το δείγμα είναι αξιόπιστο και όχι κατευθυνόμενο.

Ερώτηση 7: Οι μισθοί και τα επιδόματα στην εργασία αυξάνονται μόνο αν ειπωθεί προεκλογικά στην ομιλία του κυβερνόντος κόμματος?

Η ερώτηση είναι μια συνεχής μεταβλητή (βλ. προηγούμενο υπό- κεφαλαίο) και θα ελεγχθεί ως προς της συσχέτιση με καθένα από τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος.

Στατιστικές Υποθέσεις	
Ho:	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής δεν είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.
H1:	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.

Οι παραπάνω έλεγχοι, θα γίνουν με το στατιστικό πρόγραμμα spss και θα εξετάσουμε κάθε φορά τη συνεχή μεταβλητή με μια από τις δημογραφικές μεταβλητές. Πιο συγκεκριμένα, αν το αποτέλεσμα του H test βγει μεγαλύτερο το 3,84 (με βαθμούς ελευθερίας $k-1=1$), τότε θα απορρίψουμε την μηδενική υπόθεση και θα αποδεχτούμε την εναλλακτική H1, με επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha=0,05$. Αν η μηδενική υπόθεση απορριφθεί τότε τουλάχιστον δύο πληθυσμοί διαφέρουν στατιστικά σημαντικά ως προς τη διάμεση τιμή τους (και με χαλαρή ερμηνεία ως προς τους αντίστοιχους μέσους όρους). Ο έλεγχος Kruskal-Wallis είναι Μη Παραμετρική διαδικασία που μπορεί να εφαρμοστεί για τη σύγκριση τριών ή περισσότερων πληθυσμών.

Hypothesis Test Summary				
Οι μισθοί και τα επιδόματα στην εργασία αυξάνονται μόνο αν ειπωθεί προεκλογικά στην ομιλία του κυβερνόντος κόμματος?				
	Null Hypothesis	Test	H Test	Decision
1	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΗΛΙΚΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	752	Reject the null hypothesis
2	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΦΥΛΛΟ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	741	Reject the null hypothesis
3	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	661	Reject the null hypothesis

4	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΜΠΕΙΡΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	717	Reject the null hypothesis
---	---	--	-----	----------------------------

The significance level is .05. Alpha = 0,05 & χ^2 critical= 3,84

Πίνακας 39 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 7

Οι τιμές των Test H ελέγχων είναι κατά πολύ μεγαλύτερες της χ^2 critical= 3,84, άρα δεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση. Τα k δείγματα προέρχονται από τον ίδιο πληθυσμό, υπάρχει ομοιογένεια ανάμεσα στους πληθυσμούς και έχουν γραμμική σχέση. Πιο συγκεκριμένα ανάλογα την ηλικία του ερωτηθέντων και το τι έχει βιώσει απάντησε σχεδόν παρόμοια την ερώτηση. Επίσης, και η εκπαιδευτική βαθμίδα, την οποία έχει τελειώσει ο κάθε ερωτώμενος και το φύλλο επηρέασε την απάντηση. Τέλος, παρόμοια αποτελέσματα έχει και η εμπειρία σε σχέση με την απάντηση. Από την παραπάνω μελέτη συσχέτισης με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, προκύπτει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ τους.

Στην ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, παρατηρήθηκε ότι η κάθε μια από τις τέσσερις μεταβλητές ακολουθεί την κατανομή κατά gauss (κανονική κατανομή). Αυτό μας δείχνει ότι το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό και ομοιόμορφα κατανομημένο χωρίς συντελεστές βαρύτητας. Οπότε συμπεραίνουμε ότι το δείγμα είναι αξιόπιστο και όχι κατευθυνόμενο.

Ερώτηση 8: Πριν την εκλογή του κυβερνόντα κόμματος, πιστεύεται ότι έχει άνηση η οικονομία?

Η ερώτηση είναι μια συνεχής μεταβλητή (βλ. προηγούμενο υπό- κεφαλαίο) και θα ελεγχθεί ως προς της συσχέτιση με καθένα από τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος.

Στατιστικές Υποθέσεις	
H ₀ :	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής δεν είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.
H ₁ :	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.

Οι παραπάνω έλεγχοι, θα γίνουν με το στατιστικό πρόγραμμα spss και θα εξετάσουμε κάθε φορά τη συνεχή μεταβλητή με μια από τις δημογραφικές μεταβλητές. Πιο συγκεκριμένα, αν το αποτέλεσμα του H test βγει μεγαλύτερο το 3,84 (με βαθμούς ελευθερίας $k-1=1$), τότε θα απορρίψουμε την μηδενική υπόθεση και θα αποδεχτούμε την εναλλακτική H₁, με επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha=0,05$. Αν η μηδενική υπόθεση απορριφθεί τότε τουλάχιστον δύο πληθυσμοί διαφέρουν στατιστικά σημαντικά ως προς τη διάμεση τιμή τους (και με χαλαρή ερμηνεία ως προς τους αντίστοιχους μέσους όρους). Ο έλεγχος Kruskal-Wallis είναι Μη Παραμετρική διαδικασία που μπορεί να εφαρμοστεί για τη σύγκριση τριών ή περισσότερων πληθυσμών.

Hypothesis Test Summary				
Πριν την εκλογή του κυβερνόντα κόμματος, πιστεύεται ότι έχει άνηση η οικονομία?				
	Null Hypothesis	Test	H Test	Decision
1	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΗΛΙΚΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	752	Reject the null hypothesis
2	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΦΥΛΛΟ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	710	Reject the null hypothesis
3	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	603	Reject the null hypothesis
4	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΜΠΕΙΡΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	729	Reject the null hypothesis

The significance level is .05. Alpha = 0,05 & χ^2 critical= 3,84

Πίνακας 40 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 8

Οι τιμές των Test H ελέγχων είναι κατά πολύ μεγαλύτερες της χ^2 critical= 3,84, άρα δεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση. Τα k δείγματα προέρχονται από τον ίδιο πληθυσμό, υπάρχει ομοιογένεια ανάμεσα στους πληθυσμούς και έχουν γραμμική σχέση. Πιο συγκεκριμένα ανάλογα την ηλικία του ερωτηθέντων και το τι έχει βιώσει απάντησε σχεδόν παρόμοια την ερώτηση. Επίσης, και η εκπαιδευτική βαθμίδα, την οποία έχει τελειώσει ο κάθε ερωτώμενος και το φύλλο επηρέασε την απάντηση. Τέλος, παρόμοια αποτελέσματα έχει και η εμπειρία σε σχέση με την απάντηση. Από την παραπάνω μελέτη συσχέτισης με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, προκύπτει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ τους.

Στην ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, παρατηρήθηκε ότι η κάθε μια από τις τέσσερις μεταβλητές ακολουθεί την κατανομή κατά gauss (κανονική κατανομή). Αυτό μας δείχνει ότι το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό και ομοιόμορφα κατανεμημένο χωρίς συντελεστές βαρύτητας. Οπότε συμπεραίνουμε ότι το δείγμα είναι αξιόπιστο και όχι κατευθυνόμενο.

Ερώτηση 9: Μετά την εκλογή του κυβερνόντα κόμματος, πιστεύεται ότι έχει άνηση η οικονομία?

Η ερώτηση είναι μια συνεχής μεταβλητή (βλ. προηγούμενο υπό- κεφαλαίο) και θα ελεγχθεί ως προς της συσχέτιση με καθένα από τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος.

Στατιστικές Υποθέσεις	
Ho:	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής δεν είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.
H1:	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.

Οι παραπάνω έλεγχοι, θα γίνουν με το στατιστικό πρόγραμμα spss και θα εξετάσουμε κάθε φορά τη συνεχή μεταβλητή με μια από τις δημογραφικές μεταβλητές. Πιο συγκεκριμένα, αν το αποτέλεσμα του H test βγει μεγαλύτερο το 3,84 (με βαθμούς ελευθερίας $k-1=1$), τότε θα απορρίψουμε την μηδενική υπόθεση και θα αποδεχτούμε την εναλλακτική H1, με επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha=0,05$. Αν η μηδενική υπόθεση απορριφθεί τότε τουλάχιστον δύο πληθυσμοί διαφέρουν στατιστικά σημαντικά ως προς τη διάμεση τιμή τους (και με χαλαρή ερμηνεία ως προς τους αντίστοιχους μέσους όρους). Ο έλεγχος Kruskal-Wallis είναι Μη Παραμετρική διαδικασία που μπορεί να εφαρμοστεί για τη σύγκριση τριών ή περισσότερων πληθυσμών.

Hypothesis Test Summary				
Μετά την εκλογή του κυβερνόντα κόμματος, πιστεύεται ότι έχει άνηση η οικονομία?				
	Null Hypothesis	Test	H Test	Decision
1	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΗΛΙΚΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	752	Reject the null hypothesis
2	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΦΥΛΛΟ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	746	Reject the null hypothesis
3	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	668	Reject the null hypothesis
4	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΜΠΕΙΡΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	713	Reject the null hypothesis

The significance level is .05. Alpha = 0,05 & χ^2 critical= 3,84

Πίνακας 41 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 9

Οι τιμές των Test H ελέγχων είναι κατά πολύ μεγαλύτερες της χ^2 critical= 3,84, άρα δεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση. Τα k δείγματα προέρχονται από τον ίδιο πληθυσμό, υπάρχει ομοιογένεια ανάμεσα στους πληθυσμούς και έχουν γραμμική σχέση. Πιο συγκεκριμένα ανάλογα την ηλικία του ερωτηθέντων και το τι έχει βιώσει απάντησε σχεδόν παρόμοια την ερώτηση. Επίσης, και η εκπαιδευτική βαθμίδα, την οποία έχει τελειώσει ο κάθε ερωτώμενος και το φύλλο επηρέασε την απάντηση. Τέλος, παρόμοια αποτελέσματα έχει και η εμπειρία σε σχέση με την απάντηση. Από την παραπάνω μελέτη συσχέτισης με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, προκύπτει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ τους.

Στην ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, παρατηρήθηκε ότι η κάθε μια από τις τέσσερις μεταβλητές ακολουθεί την κατανομή κατά gauss (κανονική κατανομή). Αυτό μας δείχνει ότι το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό και ομοιόμορφα κατανομημένο χωρίς συντελεστές βαρύτητας. Οπότε συμπεραίνουμε ότι το δείγμα είναι αξιόπιστο και όχι κατευθυνόμενο.

Ερώτηση 10: Εκτιμάτε ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός επηρέασε θετικά το επίπεδο δημοκρατίας και διαφάνειας στη χώρα?

Η ερώτηση είναι μια συνεχής μεταβλητή (βλ. προηγούμενο υπό- κεφαλαίο) και θα ελεγχθεί ως προς της συσχέτιση με καθένα από τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος.

Στατιστικές Υποθέσεις	
H ₀ :	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής δεν είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.
H ₁ :	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.

Οι παραπάνω έλεγχοι, θα γίνουν με το στατιστικό πρόγραμμα spss και θα εξετάσουμε κάθε φορά τη συνεχή μεταβλητή με μια από τις δημογραφικές μεταβλητές. Πιο συγκεκριμένα, αν το αποτέλεσμα του H test βγει μεγαλύτερο το 3,84 (με βαθμούς ελευθερίας $k-1=1$), τότε θα απορρίψουμε την μηδενική υπόθεση και θα αποδεχτούμε την εναλλακτική H₁, με επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha=0,05$. Αν η μηδενική υπόθεση απορριφθεί τότε τουλάχιστον δύο πληθυσμοί διαφέρουν στατιστικά σημαντικά ως προς τη διάμεση τιμή τους (και με χαλαρή ερμηνεία ως προς τους αντίστοιχους μέσους όρους). Ο έλεγχος Kruskal-Wallis είναι Μη Παραμετρική διαδικασία που μπορεί να εφαρμοστεί για τη σύγκριση τριών ή περισσότερων πληθυσμών.

Hypothesis Test Summary				
Εκτιμάτε ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός επηρέασε θετικά το επίπεδο δημοκρατίας και διαφάνειας στη χώρα?				
	Null Hypothesis	Test	H Test	Decision
1	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΗΛΙΚΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	752	Retain the null hypothesis
2	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΦΥΛΛΟ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	743	Retain the null hypothesis
3	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	667	Retain the null hypothesis

4	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΜΠΕΙΡΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	716	Retain the null hypothesis
---	---	--	-----	----------------------------

The significance level is .05. Alpha = 0,05

Πίνακας 42 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 10

Οι τιμές των Test H ελέγχων είναι κατά πολύ μεγαλύτερες της χ^2 critical= 3,84, άρα δεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση. Τα k δείγματα προέρχονται από τον ίδιο πληθυσμό, υπάρχει ομοιογένεια ανάμεσα στους πληθυσμούς και έχουν γραμμική σχέση. Πιο συγκεκριμένα ανάλογα την ηλικία του ερωτηθέντων και το τι έχει βιώσει απάντησε σχεδόν παρόμοια την ερώτηση. Επίσης, και η εκπαιδευτική βαθμίδα, την οποία έχει τελειώσει ο κάθε ερωτώμενος και το φύλλο επηρέασε την απάντηση. Τέλος, παρόμοια αποτελέσματα έχει και η εμπειρία σε σχέση με την απάντηση. Από την παραπάνω μελέτη συσχέτισης με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, προκύπτει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ τους.

Στην ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, παρατηρήθηκε ότι η κάθε μια από τις τέσσερις μεταβλητές ακολουθεί την κατανομή κατά gauss (κανονική κατανομή). Αυτό μας δείχνει ότι το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό και ομοιόμορφα κατανεμημένο χωρίς συντελεστές βαρύτητας. Οπότε συμπεραίνουμε ότι το δείγμα είναι αξιόπιστο και όχι κατευθυνόμενο.

Ερώτηση 11: Πιστεύεται ότι οι προεκλογικές δαπάνες ανεβάζουν με το δημοσιονομικό έλλειμμα της χώρας?

Η ερώτηση είναι μια συνεχής μεταβλητή (βλ. προηγούμενο υπό- κεφαλαίο) και θα ελεγχθεί ως προς της συσχέτιση με καθένα από τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος.

Στατιστικές Υποθέσεις	
Ho:	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής δεν είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.
H1:	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.

Οι παραπάνω έλεγχοι, θα γίνουν με το στατιστικό πρόγραμμα spss και θα εξετάσουμε κάθε φορά τη συνεχή μεταβλητή με μια από τις δημογραφικές μεταβλητές. Πιο συγκεκριμένα, αν το αποτέλεσμα του H test βγει μεγαλύτερο το 3,84 (με βαθμούς ελευθερίας $k-1=1$), τότε θα απορρίψουμε την μηδενική υπόθεση και θα αποδεχτούμε την εναλλακτική H1, με επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha=0,05$. Αν η μηδενική υπόθεση απορριφθεί τότε τουλάχιστον δύο πληθυσμοί διαφέρουν στατιστικά σημαντικά ως προς τη διάμεση τιμή τους (και με χαλαρή ερμηνεία ως προς τους αντίστοιχους μέσους όρους). Ο έλεγχος Kruskal-Wallis είναι Μη Παραμετρική διαδικασία που μπορεί να εφαρμοστεί για τη σύγκριση τριών ή περισσότερων πληθυσμών.

Hypothesis Test Summary				
Πιστεύεται ότι οι προεκλογικές δαπάνες ανεβάζουν με το δημοσιονομικό έλλειμμα της χώρας?				
	Null Hypothesis	Test	H Test	Decision
1	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΗΛΙΚΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	752	Reject the null hypothesis
2	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΦΥΛΛΟ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	743	Reject the null hypothesis
3	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	666	Reject the null hypothesis

4	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΜΠΕΙΡΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	713	Reject the null hypothesis
---	---	--	-----	----------------------------

The significance level is .05. Alpha = 0,05 & χ^2 critical= 3,84

Πίνακας 43 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 11

Οι τιμές των Test H ελέγχων είναι κατά πολύ μεγαλύτερες της χ^2 critical= 3,84, άρα δεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση. Τα k δείγματα προέρχονται από τον ίδιο πληθυσμό, υπάρχει ομοιογένεια ανάμεσα στους πληθυσμούς και έχουν γραμμική σχέση. Πιο συγκεκριμένα ανάλογα την ηλικία του ερωτηθέντων και το τι έχει βιώσει απάντησε σχεδόν παρόμοια την ερώτηση. Επίσης, και η εκπαιδευτική βαθμίδα, την οποία έχει τελειώσει ο κάθε ερωτώμενος και το φύλλο επηρέασε την απάντηση. Τέλος, παρόμοια αποτελέσματα έχει και η εμπειρία σε σχέση με την απάντηση. Από την παραπάνω μελέτη συσχέτισης με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, προκύπτει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ τους.

Στην ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, παρατηρήθηκε ότι η κάθε μια από τις τέσσερις μεταβλητές ακολουθεί την κατανομή κατά gauss (κανονική κατανομή). Αυτό μας δείχνει ότι το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό και ομοιόμορφα κατανομημένο χωρίς συντελεστές βαρύτητας. Οπότε συμπεραίνουμε ότι το δείγμα είναι αξιόπιστο και όχι κατευθυνόμενο.

Ερώτηση 12: Οι παροχές που δόθηκαν στα παρελθοντικά χρόνια στην Ελλάδα πιστεύεται ότι αυξήσανε το δημόσιο έλλειμμα εκείνης της χρονιάς?

Η ερώτηση είναι μια συνεχής μεταβλητή (βλ. προηγούμενο υπό- κεφαλαίο) και θα ελεγχθεί ως προς της συσχέτιση με καθένα από τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος.

Στατιστικές Υποθέσεις	
H ₀ :	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής δεν είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.
H ₁ :	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.

Οι παραπάνω έλεγχοι, θα γίνουν με το στατιστικό πρόγραμμα spss και θα εξετάσουμε κάθε φορά τη συνεχή μεταβλητή με μια από τις δημογραφικές μεταβλητές. Πιο συγκεκριμένα, αν το αποτέλεσμα του H test βγει μεγαλύτερο το 3,84 (με βαθμούς ελευθερίας $k-1=1$), τότε θα απορρίψουμε την μηδενική υπόθεση και θα αποδεχτούμε την εναλλακτική H₁, με επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha=0,05$. Αν η μηδενική υπόθεση απορριφθεί τότε τουλάχιστον δύο πληθυσμοί διαφέρουν στατιστικά σημαντικά ως προς τη διάμεση τιμή τους (και με χαλαρή ερμηνεία ως προς τους αντίστοιχους μέσους όρους). Ο έλεγχος Kruskal-Wallis είναι Μη Παραμετρική διαδικασία που μπορεί να εφαρμοστεί για τη σύγκριση τριών ή περισσότερων πληθυσμών.

Hypothesis Test Summary				
Οι παροχές που δόθηκαν στα παρελθοντικά χρόνια στην Ελλάδα πιστεύεται ότι αυξήσανε το δημόσιο έλλειμμα εκείνης της χρονιάς?				
	Null Hypothesis	Test	H Test	Decision
1	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΗΛΙΚΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	752	Reject the null hypothesis
2	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΦΥΛΛΟ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	743	Reject the null hypothesis
3	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	667	Reject the null hypothesis
4	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΜΠΕΙΡΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	712	Reject the null hypothesis

The significance level is .05. Alpha = 0,05 & χ^2 critical= 3,84

Πίνακας 44 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 12

Οι τιμές των Test H ελέγχων είναι κατά πολύ μεγαλύτερες της χ^2 critical= 3,84, άρα δεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση. Τα k δείγματα προέρχονται από τον ίδιο πληθυσμό, υπάρχει ομοιογένεια ανάμεσα στους πληθυσμούς και έχουν γραμμική σχέση. Πιο συγκεκριμένα ανάλογα την ηλικία του ερωτηθέντων και το τι έχει βιώσει απάντησε σχεδόν παρόμοια την ερώτηση. Επίσης, και η εκπαιδευτική βαθμίδα, την οποία έχει τελειώσει ο κάθε ερωτώμενος και το φύλλο επηρέασε την απάντηση. Τέλος, παρόμοια αποτελέσματα έχει και η εμπειρία σε σχέση με την απάντηση. Από την παραπάνω μελέτη συσχέτισης με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, προκύπτει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ τους.

Στην ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, παρατηρήθηκε ότι η κάθε μια από τις τέσσερις μεταβλητές ακολουθεί την κατανομή κατά gauss (κανονική κατανομή). Αυτό μας δείχνει ότι το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό και ομοιόμορφα κατανομημένο χωρίς συντελεστές βαρύτητας. Οπότε συμπεραίνουμε ότι το δείγμα είναι αξιόπιστο και όχι κατευθυνόμενο.

Ερώτηση 13: Οι πελατειακές σχέσεις πιστεύεται ότι υπονομεύουν το μέλλον των επόμενων γενεών?

Η ερώτηση είναι μια συνεχής μεταβλητή (βλ. προηγούμενο υπό- κεφαλαίο) και θα ελεγχθεί ως προς της συσχέτιση με καθένα από τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος.

Στατιστικές Υποθέσεις	
Ho:	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής δεν είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.
H1:	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.

Οι παραπάνω έλεγχοι, θα γίνουν με το στατιστικό πρόγραμμα spss και θα εξετάσουμε κάθε φορά τη συνεχή μεταβλητή με μια από τις δημογραφικές μεταβλητές. Πιο συγκεκριμένα, αν το αποτέλεσμα του H test βγει μεγαλύτερο το 3,84 (με βαθμούς ελευθερίας $k-1=1$), τότε θα απορρίψουμε την μηδενική υπόθεση και θα αποδεχτούμε την εναλλακτική H1, με επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha=0,05$. Αν η μηδενική υπόθεση απορριφθεί τότε τουλάχιστον δύο πληθυσμοί διαφέρουν στατιστικά σημαντικά ως προς τη διάμεση τιμή τους (και με χαλαρή ερμηνεία ως προς τους αντίστοιχους μέσους όρους). Ο έλεγχος Kruskal-Wallis είναι Μη Παραμετρική διαδικασία που μπορεί να εφαρμοστεί για τη σύγκριση τριών ή περισσότερων πληθυσμών.

Hypothesis Test Summary				
Οι πελατειακές σχέσεις πιστεύεται ότι υπονομεύουν το μέλλον των επόμενων γενεών?				
	Null Hypothesis	Test	H Test	Decision
1	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΗΛΙΚΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	752	Reject the null hypothesis
2	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΦΥΛΛΟ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	742	Reject the null hypothesis
3	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	661	Reject the null hypothesis
4	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΜΠΕΙΡΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	717	Reject the null hypothesis

The significance level is .05. Alpha = 0,05 & χ^2 critical= 3,84

Πίνακας 45 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 13

Οι τιμές των Test H ελέγχων είναι κατά πολύ μεγαλύτερες της χ^2 critical= 3,84, άρα δεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση. Τα k δείγματα προέρχονται από τον ίδιο πληθυσμό, υπάρχει ομοιογένεια ανάμεσα στους πληθυσμούς και έχουν γραμμική σχέση. Πιο συγκεκριμένα ανάλογα την ηλικία του ερωτηθέντων και το τι έχει βιώσει απάντησε σχεδόν παρόμοια την ερώτηση. Επίσης, και η εκπαιδευτική βαθμίδα, την οποία έχει τελειώσει ο κάθε ερωτώμενος και το φύλλο επηρέασε την απάντηση. Τέλος, παρόμοια αποτελέσματα έχει και η εμπειρία σε σχέση με την απάντηση. Από την παραπάνω μελέτη συσχέτισης με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, προκύπτει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ τους.

Στην ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, παρατηρήθηκε ότι η κάθε μια από τις τέσσερις μεταβλητές ακολουθεί την κατανομή κατά gauss (κανονική κατανομή). Αυτό μας δείχνει ότι το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό και ομοιόμορφα κατανεμημένο χωρίς συντελεστές βαρύτητας. Οπότε συμπεραίνουμε ότι το δείγμα είναι αξιόπιστο και όχι κατευθυνόμενο.

Ερώτηση 14: Οι προεκλογικές δαπάνες, θα κοστίσουν στους πολίτες τους μετέπειτα?

Η ερώτηση είναι μια συνεχής μεταβλητή (βλ. προηγούμενο υπό- κεφαλαίο) και θα ελεγχθεί ως προς της συσχέτιση με καθένα από τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος.

Στατιστικές Υποθέσεις	
Ho:	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής δεν είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.
H1:	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.

Οι παραπάνω έλεγχοι, θα γίνουν με το στατιστικό πρόγραμμα spss και θα εξετάσουμε κάθε φορά τη συνεχή μεταβλητή με μια από τις δημογραφικές μεταβλητές. Πιο συγκεκριμένα, αν το αποτέλεσμα του H test βγει μεγαλύτερο το 3,84 (με βαθμούς ελευθερίας $k-1=1$), τότε θα απορρίψουμε την μηδενική υπόθεση και θα αποδεχτούμε την εναλλακτική H1, με επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha=0,05$. Αν η μηδενική υπόθεση απορριφθεί τότε τουλάχιστον δύο πληθυσμοί διαφέρουν στατιστικά σημαντικά ως προς τη διάμεση τιμή τους (και με χαλαρή ερμηνεία ως προς τους αντίστοιχους μέσους όρους). Ο έλεγχος Kruskal-Wallis είναι Μη Παραμετρική διαδικασία που μπορεί να εφαρμοστεί για τη σύγκριση τριών ή περισσότερων πληθυσμών.

Hypothesis Test Summary				
Οι προεκλογικές δαπάνες, θα κοστίσουν στους πολίτες τους μετέπειτα?				
	Null Hypothesis	Test	H Test	Decision
1	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΗΛΙΚΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	752	Reject the null hypothesis
2	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΦΥΛΛΟ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	736	Reject the null hypothesis
3	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	638	Reject the null hypothesis

4	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΜΠΕΙΡΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	718	Reject the null hypothesis
---	---	--	-----	----------------------------

The significance level is .05. Alpha = 0,05 & χ^2 critical= 3,84

Πίνακας 46 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 14

Οι τιμές των Test H ελέγχων είναι κατά πολύ μεγαλύτερες της χ^2 critical= 3,84, άρα δεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση. Τα k δείγματα προέρχονται από τον ίδιο πληθυσμό, υπάρχει ομοιογένεια ανάμεσα στους πληθυσμούς και έχουν γραμμική σχέση. Πιο συγκεκριμένα ανάλογα την ηλικία του ερωτηθέντων και το τι έχει βιώσει απάντησε σχεδόν παρόμοια την ερώτηση. Επίσης, και η εκπαιδευτική βαθμίδα, την οποία έχει τελειώσει ο κάθε ερωτώμενος και το φύλλο επηρέασε την απάντηση. Τέλος, παρόμοια αποτελέσματα έχει και η εμπειρία σε σχέση με την απάντηση. Από την παραπάνω μελέτη συσχέτισης με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, προκύπτει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ τους.

Στην ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, παρατηρήθηκε ότι η κάθε μια από τις τέσσερις μεταβλητές ακολουθεί την κατανομή κατά gauss (κανονική κατανομή). Αυτό μας δείχνει ότι το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό και ομοιόμορφα κατανομημένο χωρίς συντελεστές βαρύτητας. Οπότε συμπεραίνουμε ότι το δείγμα είναι αξιόπιστο και όχι κατευθυνόμενο.

Ερώτηση 15: Το πολιτικό και οικονομικό επίπεδο ανάπτυξης της χώρας επηρεάζει τις απαιτήσεις των ψηφοφόρων για προεκλογικές παροχές?

Η ερώτηση είναι μια συνεχής μεταβλητή (βλ. προηγούμενο υπό- κεφαλαίο) και θα ελεγχθεί ως προς της συσχέτιση με καθένα από τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος.

Στατιστικές Υποθέσεις	
H ₀ :	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής δεν είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.
H ₁ :	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.

Οι παραπάνω έλεγχοι, θα γίνουν με το στατιστικό πρόγραμμα spss και θα εξετάσουμε κάθε φορά τη συνεχή μεταβλητή με μια από τις δημογραφικές μεταβλητές. Πιο συγκεκριμένα, αν το αποτέλεσμα του H test βγει μεγαλύτερο το 3,84 (με βαθμούς ελευθερίας $k-1=1$), τότε θα απορρίψουμε την μηδενική υπόθεση και θα αποδεχτούμε την εναλλακτική H₁, με επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha=0,05$. Αν η μηδενική υπόθεση απορριφθεί τότε τουλάχιστον δύο πληθυσμοί διαφέρουν στατιστικά σημαντικά ως προς τη διάμεση τιμή τους (και με χαλαρή ερμηνεία ως προς τους αντίστοιχους μέσους όρους). Ο έλεγχος Kruskal-Wallis είναι Μη Παραμετρική διαδικασία που μπορεί να εφαρμοστεί για τη σύγκριση τριών ή περισσότερων πληθυσμών.

Hypothesis Test Summary				
Το πολιτικό και οικονομικό επίπεδο ανάπτυξης της χώρας επηρεάζει τις απαιτήσεις των ψηφοφόρων για προεκλογικές παροχές?				
	Null Hypothesis	Test	H Test	Decision
1	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΗΛΙΚΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	752	Reject the null hypothesis
2	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΦΥΛΛΟ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	745	Reject the null hypothesis
3	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	675	Reject the null hypothesis
4	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΜΠΕΙΡΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	712	Reject the null hypothesis

The significance level is .05. Alpha = 0,05 & χ^2 critical= 3,84

Πίνακας 47 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 15

Οι τιμές των Test H ελέγχων είναι κατά πολύ μεγαλύτερες της χ^2 critical= 3,84, άρα δεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση. Τα k δείγματα προέρχονται από τον ίδιο πληθυσμό, υπάρχει ομοιογένεια ανάμεσα στους πληθυσμούς και έχουν γραμμική σχέση. Πιο συγκεκριμένα ανάλογα την ηλικία του ερωτηθέντων και το τι έχει βιώσει απάντησε σχεδόν παρόμοια την ερώτηση. Επίσης, και η εκπαιδευτική βαθμίδα, την οποία έχει τελειώσει ο κάθε ερωτώμενος και το φύλλο επηρέασε την απάντηση. Τέλος, παρόμοια αποτελέσματα έχει και η εμπειρία σε σχέση με την απάντηση. Από την παραπάνω μελέτη συσχέτισης με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, προκύπτει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ τους.

Στην ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, παρατηρήθηκε ότι η κάθε μια από τις τέσσερις μεταβλητές ακολουθεί την κατανομή κατά gauss (κανονική κατανομή). Αυτό μας δείχνει ότι το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό και ομοιόμορφα κατανομημένο χωρίς συντελεστές βαρύτητας. Οπότε συμπεραίνουμε ότι το δείγμα είναι αξιόπιστο και όχι κατευθυνόμενο.

Ερώτηση 16: Η εκάστοτε κυβέρνηση της χώρας δεν ευθύνεται για τη διαρκή αύξηση του δημόσιου χρέους?

Η ερώτηση είναι μια συνεχής μεταβλητή (βλ. προηγούμενο υπό- κεφαλαίο) και θα ελεγχθεί ως προς της συσχέτιση με καθένα από τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος.

Στατιστικές Υποθέσεις	
H ₀ :	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής δεν είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.
H ₁ :	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.

Οι παραπάνω έλεγχοι, θα γίνουν με το στατιστικό πρόγραμμα spss και θα εξετάσουμε κάθε φορά τη συνεχή μεταβλητή με μια από τις δημογραφικές μεταβλητές. Πιο συγκεκριμένα, αν το αποτέλεσμα του H test βγει μεγαλύτερο το 3,84 (με βαθμούς ελευθερίας $k-1=1$), τότε θα απορρίψουμε την μηδενική υπόθεση και θα αποδεχτούμε την εναλλακτική H₁, με επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha=0,05$. Αν η μηδενική υπόθεση απορριφθεί τότε τουλάχιστον δύο πληθυσμοί διαφέρουν στατιστικά σημαντικά ως προς τη διάμεση τιμή τους (και με χαλαρή ερμηνεία ως προς τους αντίστοιχους μέσους όρους). Ο έλεγχος Kruskal-Wallis είναι Μη Παραμετρική διαδικασία που μπορεί να εφαρμοστεί για τη σύγκριση τριών ή περισσότερων πληθυσμών.

Hypothesis Test Summary				
Η εκάστοτε κυβέρνηση της χώρας δεν ευθύνεται για τη διαρκή αύξηση του δημόσιου χρέους.				
	Null Hypothesis	Test	H Test	Decision
1	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΗΛΙΚΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	752	Retain the null hypothesis
2	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΦΥΛΛΟ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	744	Retain the null hypothesis
3	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	671	Retain the null hypothesis
4	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΜΠΕΙΡΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	715	Retain the null hypothesis

The significance level is .05. Alpha = 0,05

Πίνακας 48 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 16

Οι τιμές των Test H ελέγχων είναι κατά πολύ μεγαλύτερες της χ^2 critical= 3,84, άρα δεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση. Τα k δείγματα προέρχονται από τον ίδιο πληθυσμό, υπάρχει ομοιογένεια ανάμεσα στους πληθυσμούς και έχουν γραμμική σχέση. Πιο συγκεκριμένα ανάλογα την ηλικία του ερωτηθέντων και το τι έχει βιώσει απάντησε σχεδόν παρόμοια την ερώτηση. Επίσης, και η εκπαιδευτική βαθμίδα, την οποία έχει τελειώσει ο κάθε ερωτώμενος και το φύλλο επηρέασε την απάντηση. Τέλος, παρόμοια αποτελέσματα έχει και η εμπειρία σε σχέση με την απάντηση. Από την παραπάνω μελέτη συσχέτισης με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, προκύπτει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ τους.

Στην ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, παρατηρήθηκε ότι η κάθε μια από τις τέσσερις μεταβλητές ακολουθεί την κατανομή κατά gauss (κανονική κατανομή). Αυτό μας δείχνει ότι το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό και ομοιόμορφα κατανομημένο χωρίς συντελεστές βαρύτητας. Οπότε συμπεραίνουμε ότι το δείγμα είναι αξιόπιστο και όχι κατευθυνόμενο.

Ερώτηση 17: Θεωρείτε ότι η έννοια του δημόσιου ελλείμματος είναι κατανοητή από την Ελληνική Κοινωνία?

Η ερώτηση είναι μια συνεχής μεταβλητή (βλ. προηγούμενο υπό- κεφαλαίο) και θα ελεγχθεί ως προς της συσχέτιση με καθένα από τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος.

Στατιστικές Υποθέσεις	
H ₀ :	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής δεν είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.
H ₁ :	Η κατανομή της συνεχούς μεταβλητής είναι παρόμοια μεταξύ φύλλου, ηλικίας, εκπαίδευσης ή εμπειρίας.

Οι παραπάνω έλεγχοι, θα γίνουν με το στατιστικό πρόγραμμα spss και θα εξετάσουμε κάθε φορά τη συνεχή μεταβλητή με μια από τις δημογραφικές μεταβλητές. Πιο συγκεκριμένα, αν το αποτέλεσμα του H test βγει μεγαλύτερο το 3,84 (με βαθμούς ελευθερίας $k-1=1$), τότε θα απορρίψουμε την μηδενική υπόθεση και θα αποδεχτούμε την εναλλακτική H₁, με επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha=0,05$. Αν η μηδενική υπόθεση απορριφθεί τότε τουλάχιστον δύο πληθυσμοί διαφέρουν στατιστικά σημαντικά ως προς τη διάμεση τιμή τους (και με χαλαρή ερμηνεία ως προς τους αντίστοιχους μέσους όρους). Ο έλεγχος Kruskal-Wallis είναι Μη Παραμετρική διαδικασία που μπορεί να εφαρμοστεί για τη σύγκριση τριών ή περισσότερων πληθυσμών.

Hypothesis Test Summary				
Θεωρείτε ότι η έννοια του δημόσιου ελλείμματος είναι κατανοητή από την Ελληνική Κοινωνία?				
	Null Hypothesis	Test	H Test	Decision
1	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΗΛΙΚΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	752	Retain the null hypothesis
2	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΦΥΛΛΟ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	746	Retain the null hypothesis
3	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	637	Retain the null hypothesis
4	The distribution of ΕΡΩΤΗΣΗ is the same across categories of ΕΜΠΕΙΡΙΑ	Independent- Samples Kruskal-Wallis Test	722	Retain the null hypothesis

The significance level is .05. Alpha = 0,05

Πίνακας 49 Hypothesis Test Summary- Ερώτηση 17

Οι τιμές των Test H ελέγχων είναι κατά πολύ μεγαλύτερες της χ^2 critical= 3,84, άρα δεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση. Τα k δείγματα προέρχονται από τον ίδιο πληθυσμό, υπάρχει ομοιογένεια ανάμεσα στους πληθυσμούς και έχουν γραμμική σχέση. Πιο συγκεκριμένα ανάλογα την ηλικία του ερωτηθέντων και το τι έχει βιώσει απάντησε σχεδόν παρόμοια την ερώτηση. Επίσης, και η εκπαιδευτική βαθμίδα, την οποία έχει τελειώσει ο κάθε ερωτώμενος και το φύλλο επηρέασε την απάντηση. Τέλος, παρόμοια αποτελέσματα έχει και η εμπειρία σε σχέση με την απάντηση. Από την παραπάνω μελέτη συσχέτισης με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, προκύπτει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ τους.

Στην ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, παρατηρήθηκε ότι η κάθε μια από τις τέσσερις μεταβλητές ακολουθεί την κατανομή κατά gauss (κανονική κατανομή). Αυτό μας δείχνει ότι το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό και ομοιόμορφα κατανομημένο χωρίς συντελεστές βαρύτητας. Οπότε συμπεραίνουμε ότι το δείγμα είναι αξιόπιστο και όχι κατευθυνόμενο.

5.6. Ανακεφαλαίωση

Στο παρόν κεφάλαιο έγινε ανάλυση της εμπειρικής έρευνας σχετικά με τις απόψεις των ερωτηθέντων.

Σχετικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ατόμων η πλειοψηφία των ερωτηθέντων είχε τα παρακάτω χαρακτηριστικά 1) ηλικία μέχρι 49 ετών, 2) απόφοιτοι προπτυχιακού επιπέδου, 3) 20 έτη προϋπηρεσία και 4) κυρίως γυναίκες. Στην ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, παρατηρήθηκε ότι η κάθε μια από τις τέσσερις μεταβλητές ακολουθεί την κατανομή κατά gauss (κανονική κατανομή). Αυτό μας δείχνει ότι το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό και ομοιόμορφα κατανεμημένο. Οπότε συμπεραίνουμε ότι το δείγμα είναι αξιόπιστο και όχι κατευθυνόμενο.

Σχετικά με το Β μέρος των ερωτήσεων: Το εκλογικό σώμα έχει αντιληφθεί την ύπαρξη των Πολιτικών και οικονομικών κύκλων και των συνεπειών τους κατά την περίοδο των εκλογών και μετέπειτα, πλην όμως παρατηρήσαμε μια έντονη δυσαρέσκεια ως προς τις ερωτήσεις και δεν θελήσανε αρκετά άτομα να τις απαντήσουν. Πιο συγκεκριμένα, το εκλογικό σώμα έχει χάσει την εμπιστοσύνη του προς την κυβέρνηση και έχουν διακοπεί οι δεσμοί των δύο μεριών. Το δίκτυο των πελατειακών σχέσεων σύμφωνα με τις απαντήσεις δεν βαραίνει τις προεκλογικές δαπάνες αλλά ολόκληρο τον κρατικό προϋπολογισμό εκείνου του έτος αλλά και των επόμενων χρονιών. Η αγανάκτηση των πολιτών από τα μνημόνια και η εφαρμογή των πολιτικών λιτότητας όλων των κυβερνήσεων φάνηκε έντονα στις τελευταίες εκλογές όπου δεν παρουσιάστηκε ισχυρός δικομματισμός και το ποσοστό της αποχής ήταν μεγαλύτερο από το ποσοστό του πρώτου κόμματος. Επιπρόσθετα, οι μισθοί και τα επιδόματα στην εργασία αυξομειώνονται ανεξάρτητα των πολιτικών πεποιθήσεων, σύμφωνα και με τις απαντήσεις του δείγματος. Η συνεχόμενη αύξηση του πληθωρισμού σε συνδυασμό με την μείωση του ΑΕΠ της Ελλάδας έφεραν το πραγματικό μέσο μισθό της Ελλάδας να μην επαρκεί για τα βασικά αναγκαία αγαθά. Ο πληθυσμός της Ελλάδας έχει φτωχύνει και η κοινωνική ψαλίδα έχει μεγαλώσει. Σύμφωνα με τις απόψεις του δείγματος, πριν τις εκλογές του κυβερνόντος κόμματος δείχνει μια ευφορία είτε ψεύτικη είτε πραγματική. Ο τρόπος διάδοσης της ανάπτυξης πριν τις εκλογές γίνεται είτε μέσα από τα ΜΜΕ είτε μέσα από τις επιπρόσθετες επιδοματικές πολιτικές. Βέβαια, η επιδοματική πολιτική εφαρμόζεται μόνο σε περιόδους άνθησης της οικονομίας. Στις περιόδους λιτότητας παρατηρείται αλλαγή στην ημερομηνία πληρωμής των υπάρχοντων επιδομάτων και μισθών. Η καθυστέρηση πληρωμών ή ακόμα και η νωρίτερα καταβολή των χρημάτων επιλέγοντας μια ημερομηνία κοντά στην ημερομηνία των εκλογών, δεν αυξάνει το έλλειμμα σε ετήσια βάση, διότι αυτά τα χρήματά έχουν προγραμματιστεί να δοθούν στους πολίτες. Χαρακτηριστικό σχόλιο των κομμάτων είναι ότι «οι ψηφοφόροι πρέπει να πάνε στις κάλπες με γεμάτες στέπες και ας μην έχουν να φάνε τους προηγούμενους μήνες». Οπότε σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, οι εκλογικές προτιμήσεις δεν διαφοροποιούνται όταν οι κυβέρνηση δώσει κάποιες παροχές κατά την περίοδο των εκλογικών περιόδων. Η επιλογή του κόμματος στην ψήφο τους στηρίζεται σε ιδεολογική βάση.

Σχετικά με το Έ μέρος των ερωτήσεων: οι παροχές που δόθηκαν παλιά πιστεύουν ότι δεν ήταν αρκετές για να αυξήσουν το έλλειμμα σε τόσο μεγάλο νούμερο. Το έλλειμμα αυξήθηκε από την κακή διαχείριση και από την ποσότητα των παροχών που έχουν δοθεί (ενεργό πληθυσμό & συνταξιούχους). Τα δάνεια που έχει πάρει η Ελλάδα δεν είχαν εφαρμογή στην οριζόντια ανακατανομή του πλούτου. Με άλλα λόγια τόνισαν την οικονομική δικαιοσύνη που δεν υπήρχε στα παλαιά χρόνια της Ελλάδας και την άδικη ανακατανομή του πλούτου. οι προεκλογικές δαπάνες που δόθηκαν παλιά πιστεύουν ότι ήταν αρκετές για να αυξήσουν το έλλειμμα εκείνης της περιόδου. Η προεκλογική περίοδος είναι η περίοδος που αντλούνται αρκετά μεγάλα ποσά και βάση νόμου βαραίνουν τον κρατικό προϋπολογισμό. Συγκεκριμένες κατηγορίες δαπανών αποδέχονται ως έξοδα και συγκεκριμένο budget για κάθε κόμμα, σύμφωνα με το ποσοστό εισόδου στην βουλή. Η υπέρογκη αύξηση του αριθμού προσλήψεων του δημόσιου υπαλλήλων με ανειδίκευτο προσωπικό, είχε ως συνέπεια την αύξηση των εξόδων του κράτους χωρίς να παράγεται αντίστοιχο έργο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αναφέρθηκε, παλαιάς εποχής στην Ελλάδα, σχετικά με τη διαδικασία προσλήψεων χωροφυλακής / αστυνομικών (εκτελεστική εξουσία του κράτους). Με έναν τενεκέ λάδι γινόντουσαν χωροφύλακες ενώ με δύο τενεκέδες λάδι αξιωματικοί χωροφύλακες. Με άλλα λόγια τίθεται αρχικά, το θέμα της απόδοσης και της αποδοτικότητας του κρατικού μηχανισμού/ των δημόσιων υπαλλήλων, το οποίο παραμένει χαμηλό. Έπειτα, το μεγάλο ποσοστό του ανειδίκευτου προσωπικού που προσλήφθηκαν με ελλιπή κριτήρια. Τέλος, το ύψος των εξόδων του κράτους σε σχέση με το επίπεδο παροχής υπηρεσιών του κράτους. Οι πελατειακές σχέσεις του κράτους ξεπουλάνε την κρατική περιουσία χωρίς ουσιώδη έλεγχο και προς ίδια συμφέροντα/ ψήφους. Μελλοντικά θα ζητηθούν δάνεια για την εξόφληση των δαπανών, λόγω της ανεπάρκειας των εσόδων της χώρας. Η παθογένεια του δημόσιου τομέα οδηγεί σταδιακά την αύξηση των ελλειμμάτων και των χρεών του κράτους.

Σχετικά με τους ελέγχους συσχέτισεων των μεταβλητών. Τα δείγματα προέρχονται από τον ίδιο πληθυσμό. Σύμφωνα με τους ελέγχους, υπάρχει ομοιογένεια ανάμεσα στους πληθυσμούς και έχουν θετική γραμμική σχέση. Πιο συγκεκριμένα ανάλογα την ηλικία του ερωτηθέντων, το εκπαιδευτικό επίπεδο, το φύλλο και την εμπειρία απάντησε σχεδόν παρόμοια την ερώτηση. Τα 100 δείγματα προέρχονται από τον ίδιο πληθυσμό, υπάρχει ομοιογένεια ανάμεσα στους πληθυσμούς και έχουν γραμμική σχέση. Πιο συγκεκριμένα ανάλογα την ηλικία του ερωτηθέντων και το τι έχει βιώσει απάντησε σχεδόν παρόμοια την ερώτηση. Επίσης, και η εκπαιδευτική βαθμίδα, την οποία έχει τελειώσει ο κάθε ερωτώμενος και το φύλλο επηρέασε την απάντηση. Τέλος, παρόμοια αποτελέσματα έχει και η εμπειρία σε σχέση με την απάντηση. Από την παραπάνω μελέτη συσχέτισης με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, προκύπτει ότι υπάρχει θετική γραμμική συσχέτιση μεταξύ τους.

Κεφάλαιο 6

Συζήτηση - Συμπεράσματα – Προτάσεις

6.1.Ανασκόπηση της έρευνας

Οι εν ενεργεία πολιτικοί έχουν ως βασικό στόχο να επανεκλεγούν, είτε ως αντιπολίτευση είτε ως κυβερνών κόμμα. Έτσι, οι αποφάσεις που λαμβάνουν έχουν την τάση να δημιουργούν περιοδικές διακυμάνσεις στα μεγέθη της οικονομίας λόγω της κυκλικότητας των εκλογών, δημιουργώντας τους λεγόμενους ΠΟΚ. Οι δημόσιες δαπάνες αξιοποιούνται από τις κυβερνήσεις προς ιδίως όφελος. Συγκεκριμένα στην Ελλάδα, παρουσιάζονται εκλογικοί κύκλοι, οι οποίοι έχουν λειτουργήσει σε αποσταθεροποιητικό βαθμό τόσο για το ΑΕΠ της χώρας όσο και για άλλα μακροοικονομικά μεγέθη.

Η θεωρητική προσέγγιση των ΠΟΚ στηρίζεται στην ανάπτυξη δύο μοντέλων: α) στους ομορτιστικούς ΠΟΚ και β) στους ιδεολογικούς ΠΟΚ. Στους ομορτιστικούς ΠΟΚ βασίζονται οι αποφάσεις τους με κριτήριο να μεγιστοποιήσουν την δημοτικότητα τους. Ενώ στους ιδεολογικούς ΠΟΚ, οι οποίοι δημιουργούνται βάση των διαφορετικών στόχων και προτεραιοτήτων που θέτει το κυβερνών κόμμα. Έπειτα, τα δύο αυτά μοντέλα χωρίζονται σε υποκατηγορίες σύμφωνα με τις προσδοκίες των ψηφοφόρων (ορθολογικοί και μη- ορθολογικοί).

Η διαφορά των δαπανών με των εσόδων ενός κράτους ονομάζεται δημόσιο έλλειμμα. Αν οι δαπάνες ενός κράτους υπερτερούν από τα έσοδα τότε αναφερόμαστε σε ελλειμματικό ισοζύγιο. Οι βασικές μορφές ελλειμμάτων είναι 1) το πρωτογενές 2) το λειτουργικό 3) το δομικό ή διαρθρωτικό και το κυκλικό. Οι τρόποι χρηματοδότησης του ελλείμματος εντός της ευρωζώνης είναι περιορισμένοι. Αναφερόμαστε στην επιβολή φόρων, στην νομισματοκοπώση χρέους για συγκεκριμένες χώρες της Ευρώπης, στην πώληση περιουσιακών στοιχείων και στον δανεισμό. Βέβαια υπάρχουν πολλά πλεονεκτήματα ενός κράτους μέλους της ευρωζώνης, τα οποία δεν είναι εφικτό να τα προσπελάσουμε ειδικά σε χώρες που έχουν συνεχόμενα έτη ελλειμματικό ισοζύγιο.

Η εμπειρική ανάλυση των Βαβούρα κ.ά. (2019), έδειξε ότι στην Ελλάδα κατά την περίοδο των εκλογών εμφανίζεται το φαινόμενο των ΠΟΚ. Βασικό εργαλείο για να το αποδείξει ήταν τη δημόσιο έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ. Τέλος, οι συνθήκες που επικρατούν στην περίοδο των ΠΟΚ είναι εφικτό να αλλάξουν το αναμενόμενο αποτέλεσμα των εκλογών. Οι εξωτερικοί παράγοντες είναι καθοριστικής σημασίας και απρόβλεπτοι. Το επίπεδο ανάπτυξης ή μεγέθυνσης των χωρών, η ημερομηνία των εκλογών, το κράτος δικαίου, το επίπεδο ανισότητας/ δικαιοσύνης, η διαφάνεια και η κοινωνική συνοχή θεωρούνται εξωγενείς μεταβλητές που διαμορφώνουν με τη σειρά τους το αποτέλεσμα των εκλογών.

Ειδικότερα, στην παρούσα εμπειρική μελέτη διαπιστώθηκαν τα ακόλουθα:

Σχετικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ατόμων

- η πλειοψηφία των ερωτηθέντων είχε τα παρακάτω χαρακτηριστικά 1) ηλικία μέχρι 49 ετών, 2) απόφοιτοι προπτυχιακού επιπέδου, 3) 20 έτη προϋπηρεσία και 4) κυρίως γυναίκες.
- Η κάθε μια από τις τέσσερις μεταβλητές ακολουθεί την κατανομή gauss (κανονική κατανομή).

Σχετικά με το Β μέρος των ερωτήσεων:

- Το εκλογικό σώμα έχει αντιληφθεί την ύπαρξη των Πολιτικών και οικονομικών κύκλων και των συνεπειών τους κατά την περίοδο των εκλογών και μετέπειτα.
- Υπάρχει μια έντονη δυσαρέσκεια ως προς τις ερωτήσεις (δεν θελήσανε αρκετά άτομα να τις απαντήσουν). Από αυτό συμπεραίνουμε ότι το εκλογικό σώμα έχει χάσει την εμπιστοσύνη του προς την κυβέρνηση και έχουν διακοπεί οι δεσμοί των δύο μεριών.
- Το δίκτυο των πελατειακών σχέσεων σύμφωνα με τις απαντήσεις δεν βαραίνουν τις προεκλογικές δαπάνες αλλά ολόκληρο τον κρατικό προϋπολογισμό εκείνου του έτος αλλά και των επόμενων χρονιών.
- Η αγανάκτηση των πολιτών από τα μνημόνια και η εφαρμογή των πολιτικών λιτότητας όλων των κυβερνήσεων φάνηκε έντονα στις τελευταίες εκλογές όπου δεν παρουσιάστηκε ισχυρός δικομματισμός και το ποσοστό της αποχής ήταν μεγαλύτερο από το ποσοστό του πρώτου κόμματος.
- Οι μισθοί και τα επιδόματα στην εργασία αυξομειώνονται ανεξάρτητα των πολιτικών πεποιθήσεων.
- Η συνεχόμενη αύξηση του πληθωρισμού σε συνδυασμό με την μείωση του ΑΕΠ της Ελλάδας έφεραν το πραγματικό μέσο μισθό της Ελλάδας να μην επαρκή για τα βασικά αναγκαία αγαθά. Ο πληθυσμός της Ελλάδας έχει φτωχύνει και η κοινωνική ψαλίδα έχει μεγαλώσει.
- Πριν τις εκλογές του κυβερνόντας κόμματος δείχνει μια ευφορία είτε ψεύτικη είτε πραγματική. Ο τρόπος διάδοσης της ανάπτυξης πριν τις εκλογές γίνεται είτε μέσα από τα ΜΜΕ είτε μέσα από τις επιπρόσθετες επιδοματικές πολιτικές. Βέβαια, η επιδοματική πολιτική εφαρμόζεται μόνο σε περιόδους άνθησης της οικονομίας. Στις περιόδους λιτότητας παρατηρείται αλλαγή στην ημερομηνία πληρωμής των υπάρχοντων επιδομάτων και μισθών. Η καθυστέρηση πληρωμών ή ακόμα και η νωρίτερα καταβολή των χρημάτων επιλέγοντας μια ημερομηνία κοντά στην ημερομηνία των εκλογών, δεν αυξάνει το έλλειμμα σε ετήσια βάση, διότι αυτά τα χρήματά έχουν προγραμματιστεί να δοθούν στους πολίτες.

Σχετικά με το Γ μέρος των ερωτήσεων:

- Οι παροχές που δόθηκαν παλιά πιστεύουν ότι ήταν αρκετές για να αυξήσουν το έλλειμμα σε τόσο μεγάλο νούμερο. Το έλλειμμα αυξήθηκε από την κακή διαχείριση και από την ποσότητα των παροχών που έχουν δοθεί (ενεργό πληθυσμό & συνταξιούχους).
- Τα δάνεια που έχει πάρει η Ελλάδα δεν είχαν εφαρμογή στην οριζόντια ανακατανομή του πλούτου. Με άλλα λόγια τόνισαν την οικονομική δικαιοσύνη

που δεν υπήρχε στα παλαιά χρόνια της Ελλάδας και την άδικη ανακατανομή του πλούτου. οι προεκλογικές δαπάνες που δόθηκαν παλιά πιστεύουν ότι ήταν αρκετές για να αυξήσουν το έλλειμμα εκείνης της περιόδου.

- Η προεκλογική περίοδος είναι η περίοδος που αντλούνται αρκετά μεγάλα ποσά και βάση νόμου βαραίνουν τον κρατικό προϋπολογισμό. Συγκεκριμένες κατηγορίες δαπανών αποδέχονται ως έξοδα και συγκεκριμένο budget για κάθε κόμμα, σύμφωνα με το ποσοστό εισόδου στην βουλή.
- Η υπέρογκη αύξηση του αριθμού προσλήψεων του δημόσιου υπαλλήλων με ανειδίκευτο προσωπικό, είχε ως συνέπεια την αύξηση των εξόδων του κράτους χωρίς να παράγεται αντίστοιχο έργο.
- Η απόδοση και η αποδοτικότητα του κρατικού μηχανισμού/ των δημόσιων υπαλλήλων παραμένει σε χαμηλό επίπεδο. Έπειτα, το μεγάλο ποσοστό του ανειδίκευτου προσωπικού που προσλήφθηκαν με ελλιπή κριτήρια. Τέλος, το ύψος των εξόδων του κράτους σε σχέση με το επίπεδο παροχής υπηρεσιών του κράτους.
- Οι πελατειακές σχέσεις του κράτους ξεπουλάνε την κρατική περιουσία χωρίς ουσιώδη έλεγχο και προς ίδια συμφέροντα/ ψήφους. Μελλοντικά θα ζητηθούν δάνεια για την εξόφληση των δαπανών, λόγω της ανεπάρκειας των εσόδων της χώρας. Η παθογένεια του δημόσιου τομέα οδηγεί σταδιακά την αύξηση των ελλειμμάτων και των χρεών του κράτους.

Σχετικά με τους ελέγχους συσχετίσεων των μεταβλητών.

- Υπάρχει ομοιογένεια ανάμεσα στους πληθυσμούς και
- Έχουν θετική γραμμική σχέση.

6.2. Τα συμπεράσματα της έρευνας

Η έρευνα για την ύπαρξη των Πολιτικο – Οικονομικών κύκλων στην Ελλάδα αποτελεί μια χρήσιμη προσπάθεια, καθώς υπάρχει η ανάγκη να περιοριστούν οι ΠΟΚ στην Ελλάδα προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα δημόσια ελλείμματα και να μειωθεί το δημόσιο χρέος της. Οι τρόποι χρηματοδότησης του ελλείμματος έχουν μακροπρόθεσμα αποτελέσματα. Αντίθετα, η ορθολογική διαχείριση των δαπανών ενός κράτους, σε κρίσιμες περιόδους όπως είναι η περίοδος των εκλογών, φέρει άμεσα αποτελέσματα στον κρατικό προϋπολογισμό. Επίσης, προσφέρει σημαντικές πληροφορίες για τις απόψεις μιας συγκεκριμένης μερίδας του εκλογικού σώματος, το οποίο δείχνει ότι έχει κατανοήσει την ανάγκη για δημοσιονομική προσαρμογή. Υπάρχει δυνατότητα να γίνει περαιτέρω έρευνα πάνω στο συγκεκριμένο θέμα για να μπορέσει να επεκταθεί το δείγμα και να γίνουν έλεγχοι ποσοτικής και ποιοτικής ανάλυσης περισσότερων μεταβλητών. Μια έρευνα εις βάθος, θα προσθέσει στο ερευνητικό και επιστημονικό κοινό μια πιο αντιπροσωπευτική κατανομή για την Ελλάδα για να ευαισθητοποιηθούν οι αρμόδιοι για τον περιορισμό των ΠΟΚ.

6.3.Οι περιορισμοί της έρευνας

Στην παρούσα έρευνα έγινε προσέγγιση του θέματος με τη χρήση των έντυπων ερωτηματολογίων στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος. Η διάρκεια της διαδικασίας ήταν περιορισμένη και ως εκ τούτου το δείγμα ήταν τυχαίο και μικρό. Η επέκταση του δείγματος θα έδιναν πιο σωστά αποτελέσματα. Τέλος, οι περιορισμένοι πόροι δεν επέτρεψαν την ευρεία διάδοση του ερωτηματολογίου σε μεγαλύτερο πληθυσμό γεωγραφικά και χρονικά.

Βιβλιογραφία

- Alesina, A. (1987, August). Macroeconomic policy in a two-party system as a repeated game. *The Quarterly journal of Economics.*, vol.102, issue.3, pp.651-678, σσ. 651-677.
- Alesina, A., & Rodrik, D. (1994). Distributive Politics and Economic Growth. *The Quarterly Journal of Economics.*, vol. 109, issue 2, σ. 465-490, <http://hdl.handle.net/10.2307/2118470>
- Alesina, A., & Roubini, N. (1992). Political cycles in OECD economies. *The Review of Economic Studies*. Vol. 59, No. 4 (Oct., 1992), σ. 663-688. Published By: Oxford University Press, <https://doi.org/10.2307/2297992>
- Alesina, A., & Sachs, J. (1988, *Journal of Money, Credit and Banking*). Political Parties and the Business Cycle in the United States. *Journal of Money, Credit and Banking.*, 20(1), σσ. 63-82. Ανάκτηση από <http://www.jstor.org/stable/1992667>
- Alesina, A., Cohen, G. D., & Roubini, N. (1993). Electoral business cycle in industrial democracies. *European journal*. vol. 9, issue 1, 1-23
- Alt, J., & Lassen, D. (2006a). Transparency, Political Polarization, and Political Budget Cycles in OECD Countries. *American Journal of Political Science*, 50(3), σσ. 530-550.
- Altimir, O. (2008). Income distribution and poverty through crisis and adjustment. *Economic Commission for Latin America and the Caribbean ECLAC.*, 96, <https://hdl.handle.net/11362/11340>
- Brender, A., & Drazen, A. (2005, April). Political budget cycles in new versus established democracies. *Journal of Monetary Economics*, 52(7), σσ. 1271-1295. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jmoneco.2005.04.004>.
- Courtois, C., & Verdegem, P. (2016). With a little help from my friends: An analysis of the role of social support in digital inequalities. *New Media & Society*. 18(1), doi:<https://doi.org/10.1177/1461444814562162>
- Cruz-Jesus, F., Vicente, M. R., Bacao, F., & Oliveira, T. (2016). The education-related digital divide: An analysis for the EU-28. *Computers in Human Behavior*, σσ. 72-82. doi:<https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.11.027>
- Downs, A. (1957). An economic theory of political action in a democracy. *Journal of political economy*, σσ. 135-150.
- Drazen, A. (2000). The political business cycle after 25 years. *NBER macroeconomics annua 2000.*, University Of Maryland, Hebrew University Of Jerusalem, And Nber, vol. 15, σ. 75-138, <http://www.nber.org/chapters/c11055>
- Dubois, E. (2016). Political business cycles 40 years after Nordhaus. *Public Choice*.166(1-2), 235-259.
- Fair, R. C. (1978). The effect of economic events on votes for president. *The review of economics and statistics*. vol. 60, issue 2, 159-73

- Fernandez-Villaverde, Jesus, Garicano, L., & Santos, T. (2013). Political Credit Cycles: The Case of the Eurozone. *Journal of Economic Perspectives*, American Economic Association, vol. 27(3), pages 145-166, Summer.
- Haight, M., Quan-Haase, A., & Corbett, B. A. (2014). Haight, M., Quan-Haase, A., & Corbett, B. A. (2014). Revisiting the digital divide in Canada: The impact of demographic factors on access to the internet, level of online activity, and social networking site usage. *Information, Communication & Society*, 17. *Information, Communication & Society*, 17, σ. 17.
- Hale, G., & Obstfeld, M. (2016, February). The Euro and the Geography of International Debt Flows. *Journal of the European Economic Association*. vol. 14(1), pages 115-144.
- Hall, A. K., Bernhardt, J. M., D. V., & Vollrath, M. W. (2015). The digital health divide: Evaluating online health information access and use among older adults. *Health Education & Behavior*, σσ. 202–209. doi:<https://doi.org/10.1177/1090198114547815>
- Hargittai, E. (2003). Digital divide and what to do about it. In D. C. Jones (Ed.). *New economy handbook*, σσ. 822–841.
- Hargittai, E. (2010). Digital Na(t)ives? Variation in internet skills and uses among members of the “net generation. *Sociological Inquiry*, σσ. 92–113. doi:<https://doi.org/10.1111/j.1475-682X.2009.00317.x>
- Helsper, E. J., & Van Deursen, A. J. (2015). Digital skills in Europe: Research and policy. In K. Andreasson (Ed.). *Digital divides: The new challenges and opportunities of e-inclusion*, σσ. 125–144.
- Hibbs Jr, D. A. (1977). Political parties and macroeconomic policy. *The American political science review*.
- Hobza, Alexandr, & Zeugne, S. (2014). Current Accounts and Financial Flows in the Euro Area. *Journal of International Money and Finance*. Elsevier, vol. 48(PB), pages 291-313.
- Ito, T. (1990). The timing of elections and political business cycles in Japan. *Journal of Asian Economics*, Elsevier, vol. 1(1), σσ. 135-156.
- Johnston, B., & Webber, S. (2003, Aug). Information Literacy in Higher Education: A review and case study. *Studies in Higher Education* 28(3):335-352 DOI: [doi:10.1080/03075070309295](https://doi.org/10.1080/03075070309295)
- Kalemli-Ozcan, Sebnem, Papioannou, E., & Peydr´o, a. J. (2010). What Lies Beneath the Euro’s Effect on Financial Integration? Currency Risk, Legal Harmonization or Trade. *Journal of International Economics*., 1(81), σ. 75-88
- Miranda-Agrippino, Silvia, & Rey, h. (2013). World Asset Markets and Global Liquidity. *National Bureau of Economic Research* 21722, σ. 1-68
- Nordhaus, W. D. (1975). The political business cycle. *The review of economic studies*. 42(2)

Obstfeld, M. (2013). Finance at Center Stage: Some Lessons of the Euro Crisis.” *European Economy Economic* .

Persson, T., & Tabellini, G. (1992). Growth, distribution and politics. *European Economic Review*, 36(1-2), σ. 593-602., [https://doi.org/10.1016/0014-2921\(92\)90117-F](https://doi.org/10.1016/0014-2921(92)90117-F).

Portes, Richard, & Rey, H. (2005). The Determinants of Cross-Border Equity Flows. *Journal of International Economics*. Elsevier, vol. 65(2), pages 269-296, March.

Robert, E., & Lucas, J. (1975, Dec.). An Equilibrium Model of the Business Cycle. *Journal of Political Economy*, 83(6), σσ. 1113-1144 (32 pages).

Rogoff, K., & Sibert, A. (1988). Elections and macroeconomic policy cycles. *The review of economic studies*.

Shi, M., & Svensson, J. (2002a). Conditional Political Budget Cycles (No. 3352). CEPR Discussion Paper. 3352, C.E.P.R. Discussion Papers.

Shi, M., & Svensson, J. (2003). Political budget cycles: a review of recent developments. *Nordic Journal of Political Economy*, vol. 29, pages 67-76.

Unesco. (2005, November). *Beacons of the Information Society. High Level Colloquium on Information Literacy and Lifelong Learning*. Bibliotheca Alexandria. Ανάκτηση από http://portal.unesco.org/ci/en/files/20891/11364818989Beacons_of_the_Information_Society___The_Alexandria_Proclamation_on_Information_Literacy_and_Lifelong_Learning.doc/Beacons%2Bof%2Bthe%2BInformation%2BSociety_%2B%2BThe%2BAlexandria%2BProclamation%2Bon%2BInformation%2BLiteracy%2Band%2BLifelong%2BLearning.doc

Zarnowitz, V. (1985, Oct). Rational Expectations and Macroeconomic Forecasts. *Journal of Business & Economic Statistics*, 3(4), σσ. 293-311 (19 pages).

Βαβούρας , I., & Βαβούρα, X. (2006). *Εισαγωγή στις Μακροοικονομικές Έννοιες*. Αθήνα: Παπαζήση.

Βαβούρας, I., & Βαβούρα, X. (2019). *Οικονομική Πολιτική. Στο Οικονομική Πολιτική 3ή βελτιωμένη έκδοση*. Αθήνα: Παπαζήση.

Βαβούρας, I., & Μανωλάς, Γ. (2006). *Εισαγωγή στις Μακροοικονομικές Έννοιες*. Αθήνα: Παπαζήση.

Βαβούρας, I., Βαβούρα, X., Πετράκος, Γ., & Ρόντος, Κ. (2019). *Εκλογικοί Κύκλοι και Δημοσιονομικά Έλλειμματα στην Έλλάδα: Οι κοινωνικές Επιστήμες σήμερα. Διλήμματα και προοπτικές πέρα από την κρίση,. Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστημίου Αιγαίου*.

Βαρουφάκης, I., Πατώκος, Τ., Τσερκέζης, Λ., & Κουτσοπέτρος, Χ. (2011). *Η οικονομική Κρίση στην Ελλάδα και στην Ευρώπη το 2011, ΙΝΕ & Παρατηρητήριο Οικονομικών και Κοινωνικών Εξελίξεων*.

E.E. (2024). Τι είναι το κράτος δικαίου;. <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/rule-of-law/>.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Ερωτηματολόγιο

Μέρος 1: Δημογραφικά στοιχεία

1. Ποια είναι η ηλικία σας ?

Μέχρι 29 ετών	
30-39	
40-49	
50-59	
60 ετών και άνω	

2. Ποιο είναι το φύλλο σας ?

Άνδρας	
Γυναίκα	

3. Ποιο είναι το επίπεδο εκπαίδευσης ?

Απολυτήριο ΄Β- βάθμιας εκπαίδευσης	
Προπτυχιακό ΑΕΙ/ ΤΕΙ	
Μεταπτυχιακό	
Διδακτορικό	

4. Ποια είναι η θέση απασχόλησης σας ?

Υπάλληλος	
Προϊστάμενος	
Διευθυντής	

Μέρος 2: Πολιτικό – οικονομικών κύκλων

	Συμφωνώ πλήρως	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ / ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ πλήρως
Το πολιτικό και οικονομικό επίπεδο ανάπτυξης της χώρας επηρεάζει τις απαιτήσεις των ψηφοφόρων για προεκλογικές παροχές?					
Το δίκτυο των πελατειακών σχέσεων που έχουν κάποια κόμματα, πιστεύεται ότι αυξάνουν την προεκλογική τους δαπάνη?					
Εκτιμάτε ότι η εφαρμογή των μέτρων λιτότητας δεν επηρέασε τους μισθούς και τα επιδόματα στη χώρα?					
Πριν την εκλογή του κυβερνόντα κόμματος, πιστεύεται ότι έχει άνθηση η οικονομία?					
Μετά την εκλογή του					

κυβερνόντα κόμματος, πιστεύεται ότι έχει άνθηση η οικονομία?					
Εκτιμάτε ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός επηρέασε θετικά το επίπεδο δημοκρατίας και διαφάνειας στη χώρα?					

Μέρος 3: Δημοσιονομικό Έλλειμμα

	Συμφωνώ πλήρως	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ / ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ πλήρως
Πιστεύεται ότι την χρονιά των εκλογών, οι κυβερνήσεις αυξάνουν τις παροχές προς τους πολίτες, για να κερδίσουν την ψήφο τους?					
Οι παροχές που δόθηκαν στα					

<p>παρελθοντικά χρόνια στην Ελλάδα πιστεύεται ότι αυξήσανε το δημόσιο έλλειμμα εκείνης της χρονιάς?</p>					
<p>Πιστεύεται ότι οι προεκλογικές δαπάνες ανεβάζουν με το δημοσιονομικό έλλειμμα της χώρας?</p>					
<p>Οι πελατειακές σχέσεις πιστεύεται ότι υπονομεύουν το μέλλον των επόμενων γενεών?</p>					
<p>Οι προεκλογικές δαπάνες θα κοστίσουν στους πολίτες τους μετέπειτα?</p>					
<p>Η εκάστοτε κυβέρνηση της χώρας δεν ευθύνεται για τη διαρκή αύξηση του</p>					

δημόσιου χρέους?					
Θεωρείτε ότι η έννοια του δημόσιου ελλείμματος είναι κατανοητή από την Ελληνική Κοινωνία?					